

1596

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΚΑΙ

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΥΠΟ

ΝΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ

ΔΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΔΩΡΕΑ
ΒΑΣΙΛΗ ΛΑΧΑΝΑ
ΦΥΚΑΛΛΟΠΗΤΗΣ ΓΙΟΥΣΑΛΙΤΟΥ - ΛΑΧΑΝΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΜΙΧ. Σ. ΖΗΚΑΚΗ
ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 1934

1596

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
ΚΑΙ
ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΥΠΟ

ΝΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ

ΔΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΜΙΧ. Σ. ΖΗΚΑΚΗ
ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 1934

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΡΡΙΑΝΟΥ

Ὁ Ἀρριανὸς ἐγεννήθη εἰς Νικομήδειαν τῆς Βιθυνίας (95 μ. Χ.). Ἀφοῦ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὴν πατρίδα του, ἔφυγεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἠπείρου, ἔνθα ἔγινε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἐπικτήτου. Ἀνδρωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν δημόσιον βίον καὶ τὸ 130 μ. Χ. διορίσθη διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας. Τὸ 147 εὐρίσκομεν ἄρχοντα εἰς Ἀθήνας καὶ τὸ 171 πρύτανιν τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἔγινεν ἱερεὺς τῆς Δήμητρας. Ἀπέθανε πιθανώτατα τὸ 180 μ. Χ.

Τὰ συγγράμματά του εἶναι φιλοσοφικά, ἱστορικά, γεωγραφικά καὶ στρατιωτικά. Τὸ σπουδαιότερον δὲ ἐξ ὅλων εἶναι ἡ Ἀνάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς 7 βιβλία. Συνέγραψεν αὐτὴν κατὰ μίμησιν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἔξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ τὸν ὅλον βίον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Κεφ. Α΄.

Λέγεται λοιπὸν ὅτι ὁ μὲν Φίλιππος ἀπέθανεν ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πυθόδημος (336 π. Χ.), ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς τοῦ, ἀφοῦ ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν ἐπορεύθη εἰς τὴν Πελοπόννησον ἦτο δὲ τότε περίπου εἴκοσι ἐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖ συναθροίσας τοὺς εἰς τὴν Πελοπόννησον κατοικοῦντας Ἑλληνας, ἐζήτησε παρ' αὐτῶν τὴν ἀρχηγίαν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν στρατευμάτων, τὴν ὁποίαν εἶχον ἤδη παραχωρήσει εἰς τὸν Φίλιππον· καὶ ἀφοῦ τὴν ἐζήτησε παρ' ὄλων ἔλαβε πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων· αὐτοὶ δὲ ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν εἶναι πατροπαράδοτον εἰς αὐτοὺς ν' ἀκολουθοῦν ἀλλὰ αὐτοὶ νὰ διευθύνουν ἄλλους. Λέγουν δὲ ὅτι καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἔδειξε στασιαστικὴν τινα κίνησιν· ἀλλὰ μὲ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατατρομάξαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρεχώρησαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τιμητικῶς καὶ περισσότερα ἀκόμη ἐκείνων τὰ ὅποια ἔδωσαν εἰς τὸν Φίλιππον. Ἀφοῦ δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠτοίμαζε τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον.

Κεφ. ΙΑ΄.

Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνοίξεως ἐξεκίνησε πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, ἀφοῦ ἀνέθεσε τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Ἀντίπατρον, ὁδηγῶν πεζοὺς μὲν μαζί μὲ ψιλοὺς καὶ τοξότας κατὰ τι περισσότερον τῶν τριάκοντα χιλιάδων, ἵππεῖς δὲ περίπου πέντε χιλιάδας. Ἐπο-

ρεύετο δὲ παρὰ τὴν Κερκινίτιν λίμνην μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ. Ἄφου δὲ διέβη τὸν Στρυμόνα κάμψας περὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους ἔλαβε τὸν δρόμον τὸν εἰς τὰ Ἄβδηρα καὶ τὴν Μαρωνεῖαν φέροντά, πόλεις ἑλληνικὰς παραθαλασσίους. Ἄπ' ἐδῶ ἀφου ἔφθασεν εἰς τὸν Ἐβρον ποταμὸν διέβη καὶ αὐτὸν εὐκόλως καὶ ἐκεῖθεν διὰ μέσου τῆς Παιτικῆς χώρας ἦλθεν εἰς τὸν Μέλανα ποταμὸν.

Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα φθάνει εἰς τὴν Σηστόν εἰς εἴκοσιν ἔν συνόλῳ ἡμέρας ἀφ' οὗ ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του. Ἄπὸ τὴν Σηστόν λαβὼν ὀλίγους πεζοὺς ἦλθεν εἰς Ἐλαιούντα καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Πρωτεσίλαου ἐθυσίασεν πρὸς τιμὴν του, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι ἐθεωρεῖτο ὅτι πρῶτος ὁ Πρωτεσίλαος ἐπάτησε εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας οἱ ὅποιοι ἐξεστράτευσαν εἰς τὴν Τροίαν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θυσίας ἦτο νὰ γίνῃ εἰς αὐτὸν ἐπιτυχεστέρα ἢ ἀπόβασις παρὰ εἰς τὸν Πρωτεσίλαον.

Ὁ μὲν λοιπὸν Παρμενίων ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φροντίσῃ νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν Σηστόν εἰς τὴν Ἀβυδὸν τὸ περισσότερον μέρος τῶν πεζῶν καὶ τὸ ἵππικόν, καὶ ἐπέρασαν μὲ ἑκατὸν ἐξήκοντα τριήρεις καὶ μὲ ἄλλα πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα. Ἡ κοινή δὲ παράδοσις ἐπικρατεῖ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τὸν Ἐλαιούντα κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐπέρασε τὸν Ἑλλησπόντον κυβερνῶν ὁ ἴδιος τὴν ναυαρχίδα· καὶ ὅταν ἔφθασε εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλλησπόντου ἀφου ἔσφαξε ταῦρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὰς Νηρηίδας, ἔκαμε σπονδὴν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ χρυσὴν φιάλην.

Λέγουν δὲ ὅτι καὶ πρῶτος αὐτὸς ἀπὸ τὸ πλοῖον ὀπλισμένος ἐπήδησε εἰς τὸ Ἀσιατικὸν ἕδαφος καὶ ἔστησε δωμοὺς εἰς τὸ μέρος ἀπὸ οὗ ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀσίας οὗ ἀπεβιάσθη πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποβατηρίου Διός, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡρακλέους. Ἄφου δ' ἀνῆλθεν εἰς τὸ Ἴλιον ἐθυσίασε καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα Ἀθηνᾶν, καὶ τὴν πανοπλίαν του ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἀντ' αὐτῆς ἔλαβε μερικὰ τῶν ἱερῶν ὅπλων τὰ ὅποια ἐσώζοντο ἀκόμη ἀπὸ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Καὶ αὐτὰ λέγουν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ του τὰ ἐκράτουν πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰς μάχας. Ἐπικρατεῖ δὲ ἡ παράδοσις ὅτι αὐτὸς ἐθυσίασε καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Πριάμου εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἐρκείου Διὸς προσπα-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

θῶν νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἐργῆν τοῦ Πριάμου κατὰ τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου, τὸ ὁποῖον ὡς γνωστὸν ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ.

“Ὅταν δ' ἀνέβαιναν εἰς τὸ Ἴλιον ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου του Μενόιτιος τὸν ἐστεφάνωσε μὲ χρυσοῦν στέφανον καὶ μετὰ τοῦτον Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἔλθων ἀπὸ τὸ Σίγειον καὶ ἄλλοι μερικοί, ἄλλοι μὲν Ἕλληγες, ἄλλοι δὲ ἐντόπιοι· ὁ ἴδιος δὲ ἐστεφάνωσε κατόπιν τὸν τάφον τοῦ Ἀχιλλέως· λέγουσι δὲ ὅτι ὁ Ἡφαιστῖων ἐστεφάνωσε τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου· καὶ ἐμακάρισεν ὡς λέγουσι ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Ἀχιλλέα, διότι εὗρεν ἕνα Ὀμηρον κήρυκα τῶν κατορθωμάτων του διὰ νὰ δοξασθῇ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους.

Ὁ Ἀλέξανδρος προχωρεῖ πρὸς τὸν Γρανικόν.

Στρατηγοὶ τῶν Περσῶν.

Κεφ. ΙΒ'.

Ἀπὸ τὸ Ἴλιον δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀρίσθην, ὅπου εἶχε στρατοπεδεύσει ὄλος ὁ στρατός του, ἀφοῦ διεῖθη τὸν Ἑλλησπόντον, καὶ τὴν ἐπομένην ἦλθεν εἰς Περκώτην· τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν παρακάμφας τὴν Λάμφακον ἐστρατοπέδευσε πλησίον τοῦ Πρακίου ποταμοῦ, ὅποιος κατέρχεται ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἰδης καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ ὁποία εἶναι μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἀπὸ ἐδῶ ἔφθασεν εἰς Ἐρμωτον, ἀφοῦ παρέκαμψε τὰς Κολωνάς. Ἀνιχνευτὰς δὲ ἔστειλε πρὸ τοῦ στρατεύματος, τῶν ὁποίων δικινητὴς ἦτο Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου ἔχων μαζί του τὴν ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ἴλην τῶν ἐταίρων, τῆς ὁποίας ἴλαρχος ἦτο Σωκράτης ὁ υἱὸς τοῦ Σάθωνος, καὶ τέσσαρας ἴλας τῶν λεγομένων προσκόπων. Ἐνῶ δὲ διήρχετο, ἔστειλε στρατὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς Πανηγόρου τοῦ Λυκαγόρου, ἐνὸς τῶν ἐταίρων, νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν Πρίαπον, ἡ ὁποία παρεδόθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς.

Στρατηγοὶ δὲ τῶν Περσῶν ἦσαν ὁ Ἀρσάμης, ὁ Ρεομίθρης ὁ Πετήνης, ὁ Νιφάτης καὶ προσέτι ὁ Σπιθριδάτης, ὁ σατράπης τῆς Λυδίας καὶ Ἰωνίας, καὶ ὁ Ἀρσίτης, ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς πλησίον τοῦ Ἑλλησπόντου Φρυγίας. Αὐτοὶ ἦσαν στρατοπεδευμένοι παρὰ τὴν Ζέλειαν μὲ τὸ βαρβαρικὸν ἵππικὸν καὶ μὲ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας. Ὅτε δὲ συνεσκέπτοντο οὗτοι διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν, ἐπειδὴ ἐμάνθανον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὁ Μέμων ὁ Ρόδιος τοὺς συνεβούλευσε νὰ

μὴ διακινδυνεύσουν μαχόμενοι πρὸς τοὺς Μακεδόνας διότι καὶ κατὰ τὸ πεζικὸν ἦσαν πολὺ ἀνώτεροι αὐτῶν καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο παρῶν, ἐνῶ εἰς αὐτοὺς δὲν ἦτο παρῶν ὁ Δαρεῖος ἀλλὰ συνεβούλευε ὑποχωροῦντες καὶ τὸ χόρτον νὰ καταστρέφουν καταπατοῦντες μὲ τὸ ἵππικὸν καὶ τοὺς καρπούς τῆς γῆς νὰ καίουν χωρὶς νὰ λυποῦνται οὐδ' αὐτὰς τὰς πόλεις· διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν θὰ μείνῃ ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν χώραν δι' ἔλλειψιν τροφῶν. Λέγουν δὲ ὅτι ὁ Ἀρσίτης εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν Περσῶν εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ καῆ οὔτε μία οἰκία τῶν ὑπηκόων του· καὶ οἱ Πέρσαι ἐδέχθησαν τὴν γνώμην του καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι ὑπόπτειον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων ἀνέβαλλεν τὸν πόλεμον, ἔδιὰ νὰ διατηρῇ πλησίον τοῦ βασιλέως τὴν ὑπόληψίν του.

Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη (334).

Κεφ. ΙΓ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρει πρὸς τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μὲ συντεταγμένον τὸν στρατόν, ἀφοῦ παρέταξε τοὺς ὀπλίτας εἰς διπλὴν φάλαγγα, τοὺς ἵππεῖς ἐτοποθέτησεν εἰς τὰ κέρατα καὶ τὰ μεταγωγικὰ διέταξε νὰ ἀκολουθοῦν ἐκείνους δὲ οἱ ὅποιοι ἐμελλον νὰ προχωρήσουν καὶ νὰ κατοπτεύσουν τὰς θέσεις τῶν ἐχθρῶν ὠδήγει ὁ Ἡγέλοχος, ἵππεῖς μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, ἀπὸ δὲ τοὺς φιλοὺς περίπου πεντακοσίους. Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀπέτρεχε πολὺ ἀπὸ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν, οἱ ἀνιχνευταὶ δρομαίως τρέχοντες ἐφιπποὶ ἀνήγγελλον ὅτι οἱ Πέρσαι ἦσαν παρατεταγμένοι πρὸς μάχην εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ Γρανικοῦ. Τότε πλέον ὁ Ἀλέξανδρος παρέτασεν ὄλον τὸν στρατόν του πρὸς μάχην.

Ὁ Παρμενίων δὲ ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς: «Εἰς ἐμέ, βασιλεῦ, φαίνεται ὅτι εἶναι καλὸν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν νὰ στρατοπεδεύσωμεν ὅπως εἴμεθα (συντεταγμένοι) εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Διότι νομίζω ὅτι οἱ ἐχθροί, ἐπειδὴ εἶναι κατώτεροί μας κατὰ τὸ πεζικόν, δὲν θὰ τολμήσουν νὰ στρατοπεδεύσουν κοντὰ μας καὶ διὰ τοῦτο θὰ εἶναι δυνατόν εἰς τὸν στρατόν πρωτῶ πρωτῶ εὐκόλως νὰ περάτῃ τὸν ποταμὸν· διότι θὰ προλάβωμεν νὰ περάσωμεν προτοῦ ἐκεῖνοι παραταχθῶν εἰς μάχην.

Τώρα δὲ φρονῶ ὅτι θὰ ἀρχίσωμεν μὲ κίνδυνον τὴν μάχην, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀδηγήσωμεν τὸν στρατὸν διὰ μέσου τοῦ ποταμοῦ μὲ ἐκτεταμένον μέτωπον. Διότι εἰς πολλὰ μέρη ὁ ποταμὸς φαίνεται θαθὺς καὶ αἱ ὄχθαι αὐταὶ ἐδῶ βλέπεις ὅτι εἶναι πολὺ ὕψηλαί καὶ εἰς μερικὰ σημεῖα ἔχουν κρημνοὺς· ἀτάκτως λοιπὸν καὶ εἰς μεγάλην γραμμὴν ἐὰν ἐξερχώμεθα τοῦ ποταμοῦ, θὰ μᾶς ἐπιτεθῆ τὸ ἐχθρικὸν ἵππικὸν συντεταγμένον εἰς φάλαγγα, ὅπου εἶναι ἀσθενεστέρα ἢ γραμμὴ, καὶ τὸ πρῶτον ἀτύχημα εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν θὰ εἶναι ἐπιζήμιον καὶ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἐκθασιν τοῦ ὄλου πολέμου».

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· «αὐτὰ μὲν, Παρμενίων, τὰ ξεύρω· ἀλλὰ ἐντρέπομαι, ἂν τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ἐπέρασα εὐκόλως, αὐτὸ δὲ τὸ ρευματάκι—ἔτσι μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐξευτελίσας τὸν Γρανικὸν—θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ μὴ περάσωμεν ἀμέσως τώρα. Καὶ αὐτὸ νομίζω ὅτι δὲν ἀρμόζει οὔτε εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων, οὔτε εἰς τὴν ἰδικήν μου ὀρηκτικότητα πρὸς τοὺς κινδύνους· ἔπειτα νομίζω ὅτι οἱ Πέρσαι θὰ πάρουν θάρρος ὡς ἀξιόμαχοι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὅταν ἴδουν ὅτι τίποτε ἀμέσως δὲν ἔπαθον τὸ ὁποῖον νὰ δικαιολογῆ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των».

Κεφ ΙΔ'.

Αὐτὰ ἀφοῦ εἶπε, τὸν μὲν Παρμενίωνα ἔστειλε εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησίν της, ὁ ἴδιος δὲ ἐπροχώρησεν εἰς τὴν δεξιάν. Ἐτοποθετήθησαν δὲ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μὲν τὸ ἄκρον δεξιὸν ὁ Φιλώτας, ὁ υἱὸς τοῦ Παρμενίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους ἵππεις καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἀκοντιστάς· ὁ Ἀμύντας δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρραθαίου ἐτοποθετήθη πλησίον τοῦ Φιλώτα ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους ἵππεις καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους· μετὰ τούτους δὲ ἐτοποθετήθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων (δηλ. τὸ ἐλαφρὸν πεζικὸν) μὲ ἀρχηγὸν τὸν Νικάνορα τὸν υἱὸν τοῦ Παρμενίωνος· πλησίον αὐτῶν τὸ τάγμα τοῦ Περδίκκου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀρόντου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολεμοκράτους, κατόπιν τὸ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους καὶ κατόπιν ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Φίλιππος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντου. Εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν πτέρυ-

ρυγα ἐτοποθετήθησαν πρῶτοι μὲν οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεις ὑπὸ τὴν ἄρχηγίαν τοῦ Κάλα, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀρπάλου· ἔπειτα ἀπ' αὐτοὺς οἱ σύμμαχοι ἵππεις μὲ ἀρχηγὸν τὸν Φίλιππον τοῦ Μεγέλαου· πλησίον αὐτῶν οἱ Θρᾶκες, τῶν ὑποίων ἄρχων ἦτο ὁ Ἀγάθων· μετὰ τούτους ἀμέσως πεζικόν, τὸ τάγμα τοῦ Κρατέρου, τὸ τάγμα τοῦ Μελεάγρου καὶ τὸ τάγμα τοῦ Φιλίππου ἕως τὸ κέντρον τῆς ὄλης παρατάξεως.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Πέρσας ἵππεις μὲν ἦσαν περίπου εἴκοσι χιλιάδες, μισθοφόροι δὲ πεζοὶ κατὰ τι ὀλιγώτεροι ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδας· παρέταξαν δὲ τὸ μὲν ἵππικὸν κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ εἰς μεγάλην γραμμὴν, τὸ δὲ πεζικόν ὀπίσω ἀπὸ τὸ ἵππικόν· διότι τὸ ἔδαφος ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὄχθην ἦτο πολὺ ὑψηλόν. Εἰς τὸ μέρος δὲ ὅπου διέκρινον καλὰ ὅτι εἶχε θέσιν ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος—διότι ἦτο φανερὸς καὶ ἀπὸ τὰ λαμπρὰ ὅπλα καὶ ἀπὸ τὸν σεβασμὸν τὸν ὅποιον ἐδείκνυον πρὸς αὐτὸν οἱ πέριξ του—εἰς τὸ ἀριστερόν των, ἐκεῖ παρέταξαν πλησίον τῆς ὄχθης πυκνὰς ἴλας ἵππέων.

Ἀρκετὸν μὲν λοιπὸν χρόνον καὶ οἱ δύο στρατοὶ ἰστάμενοι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἠτύχαζον, ἐπειδὴ ἐδίσταζον διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγῶνος, καὶ θαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτει καὶ εἰς τὰ δύο μέρη. Διότι οἱ Πέρσαι ἐπερίμενον τοὺς Μακεδόνας, πότε νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν, ὅταν θὰ ἐξήρχοντο· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του καὶ ἀφοῦ παρεκίνησε τοὺς πέριξ του νὰ τὸν ἀκολουθοῦν καὶ νὰ ἀναδειχθοῦν ἄνδρες γενναῖοι, διέταξε τὸν Ἀμύνταν τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρραβαίου νὰ ριφθῆ πρῶτος εἰς τὸν ποταμὸν μὲ τοὺς προσκόπους ἵππεις καὶ μὲ τοὺς Παίονας καὶ μὲ ἓν τάγμα πεζικόν· ἐπίσης πρὸ τούτων διέταξε τὸν Πτολεμαῖον τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου νὰ ριφθῆ εἰς τὸν ποταμὸν ὀδηγῶν τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους, ἣ ὅπρια θεθαίως καὶ ἔτυχε νὰ ἔχη ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν πρῶτην θέσιν εἰς τὴν παράταξιν τοῦ ὄλου ἵππικου· ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὀδηγῶν τὴν δεξιὰν πτέρυγα, ἐνῶ αἱ σάλπιγγες ἐπαίζον καὶ οἱ στρατιῶται ἐφώναζον ἀλαλὰ πρὸς τιμὴν τοῦ πολεμικοῦ θεοῦ Ἐνυαλίου, εἰσέρχεται εἰς τὸν ποταμὸν ἐκτείων σιγὰ σιγὰ τὴν γραμμὴν λοξὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος, διὰ νὰ μὴ ἐπιπίπτουν ἐναντίον αὐτοῦ οἱ Πέρσαι ἀπὸ τὰ πλάγια ὅταν

θὰ ἐξέρχεται, ἀλλὰ νὰ συμπλακῆ καὶ αὐτὸς ὅσον ἦτο δυνατὸν κατὰ μέτωπον μὲ αὐτοῦς.

Κεφ. ΙΕ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι εἰς τὸ μέρος ὅπου πρῶτοι οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀμύντου καὶ Σωκράτους ἐπλησίασαν τὴν ὄχθην, ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔρριπτον ἀκόντια, ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπὸ ὑψηλὰ μέρη τῆς ὄχθης ρίπτοντες εἰς τὸν ποταμὸν ἀκόντια, ἄλλοι δὲ εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη αὐτῶν καταβαίνοντες ἕως τὸ νερό. Καὶ ἐσπρώχοντο οἱ ἵππεις τῶν δύο ἀντιπάλων, καθόσον οἱ μὲν Μακεδόνες προσεπάθουν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ Πέρσαι νὰ τοὺς ἐμποδίσουν· καὶ ἀπὸ τὸ μέρος μὲν τῶν Περσῶν πολλὰ ἀκόντια ἔρριπτοντο, ἐνῶ οἱ Μακεδόνες ἐπολέμουν μὲ δόρατα. Οἱ Μακεδόνες ὅμως ὑπέφερον πολὺ εἰς τὴν πρώτην προσβολήν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ πλῆθος ἦσαν πολὺ ὀλιγώτεροι καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἡμύνοντο ἀπὸ ἔδαφος λασπῶδες καὶ ὄχι ἀσφαλὲς καὶ συγχρόνως χαμηλότερον μέρος μέσα ἀπὸ τὸν ποταμὸν, ἐνῶ οἱ Πέρσαι ἀπὸ ὑψηλὰ μέρη τῆς ὄχθης. Ἐκτὸς τούτων καὶ τὸ ἄριστον μέρος τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ ἐκεῖ εἶχε παραταχθῆ, οἱ υἱοὶ τοῦ Μέμνονος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μέμνων μαζί τιν ἐκεῖ ἐμάχετο.

Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἀφοῦ συνεκρούσθησαν πρὸς τοὺς Πέρσας ἐφονεύθησαν ὑπ' αὐτῶν ἀναδειχθέντες ἄνδρες γενναῖοι, ὅσοι βεβαίως ἀπ' αὐτοὺς δὲν κατέφυγον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος ἐπλησίαζε. Διότι ὁ Ἀλέξανδρος πλέον ἦτο κοντὰ, ὀδηγῶν μαζί του τὴν δεξιὰν πτέρυγα, καὶ ὤρμησε πρῶτος εἰς τὰς τάξεις τῶν Περσῶν, ὅπου τὸ πυκνότερον πλῆθος τοῦ ἱππικοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν ἦσαν παραταγμένοι· καὶ περίξ αὐτοῦ ἐγίνετο μάχη πεισματώδης· εἰς τὸ μεταξὺ δὲ τὸ ἐν τάγμα τῶν Μακεδόνων κατόπιν τοῦ ἄλλου διέβαινον εὐκόλως πλέον. Καὶ ἐγίνετο μὲν ἵππομαχία, ἀλλὰ περισσότερον ὁμοίαζε κάπως μὲ πεζομαχίαν. Διότι σπρωχόμενοι ἵπποι μὲ ἵππους καθὼς καὶ στρατιῶται μὲ στρατιώτας ἐμάχοντο προσπαθοῦντες οἱ μὲν Μακεδόνες νὰ σπρώξουν ὀλοῦτελα ἀπὸ τὴν ὄχθην τοὺς Πέρσας καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ φύγουν πρὸς τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ Πέρσαι προσπαθοῦντες νὰ ἐμποδίσουν αὐτοὺς νὰ ἐξέλθουν τοῦ ποταμοῦ καὶ νὰ τοὺς σπρώξουν πάλιν μέσα εἰς αὐτόν. Καὶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν πλέον ἦσαν ἀνώ-

τεροι οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ διὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν καὶ διὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ διότι ἐμάχοντο μὲ δόρατα ἀπὸ ξύλον κραινείας πρὸς ἀκόντια (τῶν Περσῶν).

Τότε ἀκριβῶς κατὰ τὴν μάχην ἔσπασεν καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ δόρυ καὶ ἐζήτει ἄλλο ἀπὸ τὸν Ἀρέτην ἕνα ἀπὸ τοὺς ἱπποκόμους τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ καὶ τούτου, ὁ ὁποῖος μὲ ὄρμην ἐμάχετο, εἶχε σπάσει τὸ δόρυ καὶ γενναίως ἐμάχετο μὲ τὸ μισό· τοῦτο δὲ ἀφοῦ ἔδειξε εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὸν παρεκάλει νὰ ζητήῃ ἀπὸ ἄλλον· τότε ὁ Δημάρατος ὁ Κορίνθιος εἰς ἀπὸ τοὺς πέριξ του ὑπασπιστάς, τοῦ ἔδωκε τὸ ἰδικόν του δόρυ.

Καὶ αὐτός, ἀφοῦ τὸ ἔλαβε καὶ εἶδε τὸν Μιθραδάτην τὸν γαμβρὸν τοῦ Δαρείου νὰ προχωρῇ ἔφιππος πολὺ ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ ὀδηγῇ μαζί του τὸ ἱππικὸν εἰς παράταξιν σφηνοειδῆ, προχωρεῖ ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ κτυπήσας εἰς τὸ πρόσωπον μὲ τὸ δόρυ τὸν Μιθραδάτην τὸν ἐφόνησε. Ἐκείνην δὲ τὴν στιγμήν ὁ Ροισάκης ὠρμησε κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὸν ἐκτύπησε εἰς τὸ κεφάλι μὲ τὸ ξίφος του· καὶ ἔκοψε μὲν ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν περικεφαλαίαν, ἀλλὰ ἐματαίωσε αὐτὴ τὸ κτύπημα. Καὶ τοῦτον ἔρριψε νεκρὸν ὁ Ἀλέξανδρος κτυπήσας μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸ στέρνον διὰ μέσου τοῦ θώρακος. Ὅτε δὲ ὁ Σπιθριδάτης εἶχεν ὑψώσει πλέον τὸ ξίφος του διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν ὀπισθεν, προφθάσας ὁ Κλεῖτος, ὁ υἱὸς τοῦ Δρωπίδου ἐκτύπησεν αὐτὸν εἰς τὸν ὦμον καὶ ἀπέκοψε τὸν ὦμον τοῦ Σπιθριδάτου μαζί μὲ τὸ ξίφος του· καὶ εἰς τὸ μεταξὺ ἐξερχόμενοι διαρκῶς ἀπὸ τὸν ποταμόν, ἔσοι ἐκ τῶν ἱππέων τὸ κατώρθωνον, ἠγώνοντο μὲ τοὺς ἱππεῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Κεφ. ΙΣΤ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι κτυπώμενοι πλέον ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη μὲ τὰ δόρατα εἰς τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ ἵπποι σπρωγόμενοι ὑπὸ τῶν ἱππέων, θλαπτόμενοι δὲ πολὺ ἀπὸ τοὺς φιλοὺς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀνακατωμένοι μὲ τοὺς ἱππεῖς, ὑπεχώρησαν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος πρῶτον, ἔπειτα ὁ Ἀλέξανδρος ἐμάχετο. Μόλις δέ, τὸ κέντρον αὐτῶν ὑπεχώρησε, ἀπεσπάσθησαν φυσικὰ ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῆς παρατάξεως καὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἱππικοῦ, καὶ ἦτο πλέον ἡ φυγὴ γενική. Ἀπὸ τοὺς ἱππεῖς λοιπὸν τῶν Περσῶν ἐφρονεῦθη-

σαν περίπου χίλιοι· διότι δὲν τοὺς κατεδίωξεν πολὺ, ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἐστράφη πρὸς τοὺς μισθοφόρους, τῶν ὁποίων τὸ πλῆθος ἔμενεν ἐκεῖ ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἐτοποθετήθη, μᾶλλον ἀπὸ ἐκπληξιν διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου παρὰ ἀπὸ σταθερὰν ἀπόφασιν· καὶ ἐναντίον τούτων ὁδηγήσας τὴν φάλαγγα καὶ διατάξας τὸ ἵππικὸν νὰ ἐπιτεθῆ ἀπὸ ἑλατὰ μέρη, τοὺς περικύκλωσε καὶ ἐντὸς ὀλίγου τοὺς κατέκοψε, ὥστε κανεῖς δὲν διέφυγε ἐκτὸς ἐὰν διέφυγε κανεῖς μεταξὺ τῶν νεκρῶν· συνελήφθησαν δὲ αἰχμάλωτοι περίπου δύο χιλιάδες. Καὶ μερικοὶ δὲ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν ἐφονεύθησαν, ὁ Νιφάτης, ὁ Πετήνης, ὁ Σπιθριδάτης, ὁ σατράπης τῆς Λυδίας, ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς Καππαδοκίας Μιθροβουζάνης, ὁ Μιθραδάτης ὁ γαμβρὸς τοῦ Δαρείου, ὁ Ἀρβουπάλης, ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου, ὁ Φαρνάκης, ὁ γυναικάδελφος τοῦ Δαρείου καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν μισθοφόρων Ὁμάρης. Ὁ δὲ Ἀρσίτης διέφυγε μὲν ἀπὸ τὴν μάχην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Φρυγίαν, ἀλλ' ἐκεῖ ἠτύχτησεν, ὡς λέγεται, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἔγινε αἷτιος τοῦ νὰ νικηθῶν τότε οἱ Πέρσαι.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Μακεδόνας ἐφονεύθησαν περίπου εἴκοσι πέντε ἀπὸ τοὺς ἐταίρους εἰς τὴν πρώτην ἐπίθεσιν· καὶ τούτων χάλκινοι ἀνδριάντες ἐστήθησαν εἰς τὴν πόλιν Δίον, τοὺς ὁποίους ἔκαμε κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Λύσιππος, ὁ ὁποῖος μόνος εἶχε τὴν προτίμησιν νὰ κάμνῃ τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀπὸ δὲ τοὺς ἄλλους ἵππεις περίπου ἐξήκοντα, πεζοὶ δὲ περίπου τριάκοντα. Καὶ αὐτοὺς τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔθαψεν ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὰ ὄπλα των καὶ τὰς ἄλλας στρατιωτικὰς τιμάς. Τοὺς γονεῖς δὲ καὶ τὰ παιδιὰ των ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τὸν φόρων τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἀπὸ πάσαν ἄλλην ἀγγαρείαν καὶ ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους συνεισφορὰς ἀναλόγως πρὸς τὴν περιουσίαν των. Καὶ διὰ τοὺς πληγωμένους ἐφρόντισε πολὺ, ὁ ἴδιος ἐπισκεφθεὶς καθένα ἀπ' αὐτοὺς χωριστὰ καὶ τὰς πληγὰς ἰδὼν καὶ μὲ τὴν ἐρώτησιν του, πῶς καὶ τί πράττων ἕκαστος ἐπληρώθη, ἐπιτρέψας εἰς καθένα νὰ εἴπῃ τὸ κατόρθωμά του καὶ νὰ ὑπερηφανευθῆ.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος καὶ τοὺς ἀρχηγούς τῶν Περσῶν ἔθαψε καθὼς καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ἐφονεύθησαν πολεμοῦντες μὲ τοὺς ἐχθρούς· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν συνελήφθησαν

αἰχμάλωτοι, τούτους ἀφοῦ ἔδωσε μὲ χειροπέδας ἔστειλε εἰς τὴν Μακεδονίαν νὰ ἐργάζωνται εἰς τοὺς ἀγρούς, διότι ἂν καὶ ἦσαν Ἕλληνες ἐπολέμουν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν βαρβάρων παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Κόρινθον. Ἔστειλε δὲ καὶ τριακοσίας πανοπλίας εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἀθηνᾶν ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ διέταξε νὰ γραφῆ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή: «Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ Ἕλληνες ἐκτὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἀφιερῶνουν τὰς πανοπλίας αὐτὰς ἀπὸ τὰ λάφυρα τῶν βαρβάρων οἱ ὅποιοι κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν».

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Γόρδιον.

Κεφ. Γ'

Ὅταν δὲ ἐφθασεν εἰς Γόρδιον ἐπεθύμησε ἀφοῦ ἀναβῆ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν δεῖν ἦσαν καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μίδου νὰ ἴδῃ τὴν ἄμαξαν τοῦ Γορδίου καὶ τὸν δεσμὸν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης.

Περὶ δὲ τῆς ἀμάξης ἐκείνης ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη μεταξὺ τῶν γειτόνων, ὅτι δηλ. ὑπῆρχεν ἄνθρωπος πτωχὸς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Φρύγας, ὀνομαζόμενος Γόρδιος, καὶ εἶχεν ὀλίγα χωράφια νὰ ἐργάζεται καὶ δύο ζεύγη βοῶν. Καὶ τὸ ἐν μὲν ὁ Γόρδιος τὸ εἶχε διὰ νὰ ζευγαρίζῃ, τὸ δὲ ἄλλο διὰ τὸ ἀμάξει. Κάποτε δὲ ἐνῶ ἐζευγάριζε ἐκάθισεν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἀμάξης ἀετὸς καὶ ἔμεινε καθισμένος ἕως τὸ βράδυ· ἐξεπλάγη ὁ Γόρδιος ἀπὸ τὸ θέαμα αὐτὸ καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς μάντις τῆς Τελμισσοῦ διὰ νὰ ἀνακινώσῃ περὶ τοῦ θείου σημείου· διότι ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ ἔμπειροι νὰ ἐξηγοῦν τὰ θεῖα σημεῖα καὶ ἐδόθη κληρονομικῶς τὸ χάρισμα τῆς μαντείας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τὰ παιδιὰ των.

Ὅτε δὲ ἐπλησίαζε εἰς τι χωρίον τῶν Τελμισσέων συνήντησε κόρην νὰ παίρῃ νερὸ καὶ τῆς εἶπε, πῶς συνέβη εἰς αὐτὸν τὸ σημεῖον τοῦ ἀετοῦ· αὕτη δέ, διότι ἦτο καὶ αὕτη ἀπὸ τὸ μαντικὸν γένος, τὸν διέταξε ἀφοῦ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἴδιον τόπον, νὰ

θυσιάση εἰς τὸν βασιλέα Δία. Καὶ ἐθυσίασεν ὁ Γόρδιος κατὰ τὰς ὑποδείξεις ἐκεῖνης, διότι τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας, καὶ ἐνυμφεύῃ τὴν κόρην καὶ ἐγέννησεν υἱὸν ὀνόματι Μίδα.

Ἐπεκράτει δὲ ἡ φήμη ὅτι ὅτε ὁ Μίδας ἦτο ἄνδρας ὠραίος καὶ γενναῖος, οἱ Φρύγες ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐδόθη εἰς αὐτοὺς χρησμός, ὅτι ἄμαξα θὰ τοὺς φέρῃ βασιλέα καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ τοὺς καταπαύσῃ τὰς ταραχάς. Ἐνῷ δὲ ἀκόμη ἐσκέπτοντο δι' αὐτό, ἦλθεν ὁ Μίδας μὲ τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ παρουσιάσθη εἰς τὴν συνέλευσιν ἐπάνω εἰς ἄμαξαν. Οὗτοι δὲ συνδυάσαντες τὸν χρησμόν μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης ἐνόησαν ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ὁ θεὸς ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι θὰ φέρῃ ἡ ἄμαξα· καὶ διώρισαν μὲν αὐτοὶ βασιλέα τὸν Μίδα, αὐτὸς δὲ κατέπαυσε τὰς ταραχάς των καὶ τὴν ἄμαξαν τοῦ πατρός του εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀφίερωσε ὡς εὐχαριστήριον δῶρον εἰς τὸν βασιλέα Δία, διότι ἔστειλε τὸν ἀετὸν. Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἐλέγετο καὶ τὸ ἔξῃς διὰ τὴν ἄμαξαν· ὅποιος λύσῃ τὸν δεσμόν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης, αὐτὸς ἦτο προωρισμένος νὰ γίνῃ κύριος τῆς Ἀσίας. Ἦτο δὲ ὁ δεσμός ἀπο φλοῖον κρानεῖας καὶ δὲν διεκρίνετο τὸ τέλος οὔτε ἡ ἀρχὴ του.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ εὕρῃ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, δὲν ἠθελε δὲ νὰ ἀφήσῃ ἄλυτον, μήπως κάμῃ κακὴν ἐντύπωσιν καὶ τοῦτο εἰς τὰ πλήθη, ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι κτυπήσας μὲ τὸ ξίφος τὸν δεσμόν τὸν ἔκοψε καὶ εἶπεν ὅτι ἐλύθη· ὁ δὲ Ἀριστόβουλος λέγει ὅτι ἀφοῦ ἔβγαλε τὸν ἔστορα τοῦ ρυμοῦ, ὁ ὅποιος ἦτο καρφί ξύλινο περασμένο πέρα πέρα διὰ τοῦ ρυμοῦ διὰ νὰ συγκρατῇ τὸν δεσμόν, ἔσυρε ἔξω τοῦ ρυμοῦ τὸν ζυγόν. Πῶς μὲν λοιπὸν ἔλυσε τὸν δεσμόν ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω. Πάντως ὅμως ἀφήκε τὴν ἄμαξαν αὐτὸς καὶ οἱ περίξ του μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησμός διὰ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ ἐξεπληρώθη. Διότι τὴν νύκτα ἐκεῖνην καὶ βρονταὶ καὶ λάμπεις ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐπεβεβαίωσαν τὸ πρᾶγμα· καὶ κατόπιν τούτων ὁ Ἀλέξανδρος προσέφερε θυσίαν τὴν ἐπομένην εἰς τοὺς θεοὺς οἱ ὅποιοι ἐφάνέρωσαν καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του Φίλιππος.

Κεφ. Δ'.

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ ἀπὸ τοὺς κόπους ἀρρώστησε, ὡς λέγει ὁ Ἀριστόβουλος· ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἀρρώστησε διότι ἰδρωμένος καὶ μὲ πυρετὸν ἐκολύμβησε εἰς τὸν Κύδνον ποταμὸν, ἐπειδὴ ἐπεθύμησε τὰ νερά του. Ὁ δὲ Κύδνος τρέχει μέσα ἀπὸ τὴν πόλιν Ταρσόν· ἐπειδὴ δὲ αἱ πηγαὶ του ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὸ ὄρος Ταῦρον καὶ τρέχει ἀπὸ τόπους καθαρούς, εἶναι τὰ νερά του κρύα καὶ καθαρὰ. Λέγουσιν λοιπὸν ὅτι τὸν Ἀλέξανδρον ἐπίασαν σπασμοί, πυρετὸς μεγάλος καὶ ἀγρυπνία συνεχής. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἰατροὶ εἶχον τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζήσῃ, ὁ δὲ ἐξ Ἀκαρνανίας ἰατρός Φίλιππος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κοντὰ του καὶ εἶχε μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἰατρικὴν του καὶ ἐν γένει τὸν εἶχεν εἰς ὑπόληψιν ὅλος ὁ στρατός, ἤθελε νὰ τοῦ δώσῃ καθάρσιον· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ εἶπε νὰ τοῦ τὸ δώσῃ. Αὐτὸς μὲν λοιπὸν ἠτοίμαζε τὸ ποτήρι.

Εἰς τὸ μεταξύ δὲ λέγουσιν ὅτι ἐδόθη ἐπιστολὴ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀπὸ τὸν Παρμενίωνα νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν Φίλιππον διότι ἐμάνθηνεν ὅτι ἐδωροδοκῆθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου, ὥστε μὲ τὸ φάρμακον νὰ τὸν θανατώσῃ· αὐτὸς δὲ, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἐνῶ ἀκόμη τὴν εἶχεν εἰς τὰ χέρια, ὁ ἴδιος μὲν ἔλαβε τὸ περιέχον τὸ φάρμακον ποτήρι, τὴν δὲ ἐπιστολὴν ἔδωκεν εἰς τὸν Φίλιππον νὰ ἀναγνώσῃ· καὶ συγχρόνως ὁ Ἀλέξανδρος ἔπινε καὶ ὁ Φίλιππος ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Παρμενίωνος.

Ἀμέσως δὲ ὁ Φίλιππος ἔγινε πολὺ φανερός ὅτι καμμίαν ἀνησυχίαν δὲν εἶχε διὰ τὸ φάρμακόν του διότι δὲν ἐταράχθη μόλις ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τὸσον μόνον παρεκάλεσε τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα ὅσα ὑπέσχετο· διότι θὰ σωθῇ ἂν ἔχῃ ἐμπιστοσύνην.

Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος μὲν λέγουσιν ὅτι ἐκαθαρίσθη καὶ ἔγινε καλύτερα· εἰς τὸν Φίλιππον δὲ ἔδειξεν ὅτι εἶναι πιστός του φίλος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς πέριξ του ὅτι καμμίαν ὑποψίαν δὲν εἶχε εἰς τὴν εἰλικρίνειαν των καὶ ὅτι ἦτο θαρραλέος πρὸς τὸν θάνατον.

Ἡ μάχη τῆς Ἰσσοῦ.

Κεφ. Ζ'.

Ὁ Δαρρεῖος λοιπὸν ἀφοῦ ἐπέρασε τὸ ὄρος Ἀμανὸν ἀπὸ τὰ στενά τὰ ὁποῖα λέγονται Ἀμανικαὶ πύλαι ἐπροχώρει διὰ τὴν Ἰσσοὺν καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσῃ ἦλθεν εἰς τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀφοῦ δὲ κατέλαβε τὴν Ἰσσοὺν, ὄσους ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας εὔρεν ἐκεῖ ἀπὸ ἀσθένειαν, τοὺς ἐφόνευσε, ἀφοῦ τοὺς ἐβασάνισε φρικτὰ τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν ἐπροχώρει πρὸς τὸν Πίναρον ποταμὸν. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ὅτι ἦτο εἰς τὰ νῶτά του ὁ Δαρρεῖος, ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευε τὴν εἶδησιν διατάξας νὰ εἰσέλθουν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἐταίρους εἰς πλοῖον μὲ τριάκοντα κουπιὰ τοὺς ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὴν Ἰσσοὺν διὰ νὰ κατασκοπεύσουν ἂν εἶναι ἀληθινὰ ὅσα ἤκουσεν. Αὐτοὶ δὲ ἀφοῦ ἐπλευσαν, ἐπειδὴ ἐσχημάτιζε κόλπον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἢ θάλασσα, πολὺ εὐκόλως ἀντελήφθησαν ὅτι ἐκεῖ ἐστρατοπέδευον οἱ Πέρσαι· καὶ ἔφεραν τὴν εἶδησιν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι ἦτο πλησίον ὁ Δαρρεῖος.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος προσκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ ἰλάρχους καὶ τοὺς ἀρχηγούς τῶν συμμάχων τοὺς προέτρεψε νὰ ἔχρυν θάρρος διότι ἐνδόξως ἐπολέμησαν εἰς ὅλας τὰς μάχας τὰς ὁποίας ἕως τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχον κάμει καὶ διότι θὰ πολεμήσουν νικηταὶ αὐτοὶ πρὸς νικημένους καὶ διότι ὁ θεὸς διευθύνει τὸν ἀγῶνα πρὸς ὠφέλειάν των, ἀφοῦ ἔβχλε εἰς τὸν νοῦν τοῦ Δαρρείου νὰ κλείσῃ τὸν στρατὸν του ἀπὸ τὴν εὐρυχωρίαν εἰς τὰ στενά, ὅπου δι' αὐτοὺς μὲν εἶναι κατὰλληλος τοποθεσία νὰ ἀναπτύξουν τὴν φάλαγγα, δι' ἐκείνους δὲ οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι ὅμοιοι οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὔτε εἰς τὴν ἐξυπνάδα, τὸ πλῆθος θὰ εἶναι ἀνωφελές διὰ τὴν μάχην.

Διότι, ἔλεγε, θὰ πολεμήσουν Μακεδόνες πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ Μήδους οἱ ὅποιοι ζοῦν πολὺν καιρὸν βίον μαλθακόν, ἐν ᾧ αὐτοὶ μὲ τὰς μάχας ἀπὸ πολὺν καιρὸν πλέον ἐξασκοῦνται εἰς τοὺς πολεμικοὺς κόπους, ἄλλως τε θὰ πολεμήσουν ἄνθρωποι ἐλεύθεροι πρὸς δούλους· ὅσοι δὲ Ἕλληνες ὄντες θὰ πολεμήσουν μὲ Ἕλληνας, δὲν θὰ πολεμήσουν διὰ τὰ ἴδια πράγματα, ἀλλὰ ἐκεῖνοι

Ἄρια. Ἀλεξ. Ἀνάβσις καὶ Λουκ. Νεκρ. Διάλ.—Μετάφρασις 2

μὲν οἱ ὅποιοι εἶναι μὲ τὸν Δαρεῖον θὰ πολεμήσουν διὰ μισθῶν καὶ μάλιστα ὄχι μεγάλων, ὅσοι δὲ εἶναι μαζὶ μὲ τοὺς Μακεδόνας θὰ πολεμήσουν ὑπερασπίζοντες θεληματικῶς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ δὲ τοὺς βαρβάρους πάλιν ἔλεγε, θ' ἀντιταχθῶν Θρᾷκες καὶ Παίονες καὶ Ἰλλυριοὶ καὶ Ἀγριᾶνες, οἱ ῥωμαλεώτεροι καὶ πολεμικώτεροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης πρὸς τὰ ὀκηρότατα καὶ μαλθακώτατα γένη τῆς Ἀσίας· προσέτι δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι (παρατεταγμένος) ὡς στρατηγὸς ἀπέναντι τοῦ Δαρείου.

Αὐτὰ μὲν λοιπὸν ἔλεγε διὰ τὰ δείξει ὅτι ἡ νίκη θὰ εἶναι ἰδική των. Ἐδείκνυε δὲ ὅτι τὰ θραβεῖα τῆς μάχης θὰ εἶναι μεγάλα· διότι δὲν θὰ νικήσουν τώρα τοὺς σατράπεις τοῦ Δαρείου, οὔτε τὸ ἵππικὸν τὸ ὅποῖον ἀντεστάθη εἰς τὸν Γρανικόν, οὔτε τὰς εἰκοσι χιλιάδας μισθοφόρους, ἀλλὰ τὸ ἄνθος ἀπὸ τοὺς Πέρσας καὶ Μήδους καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἶναι ὑπόδουλα εἰς αὐτοὺς καὶ τὸν ἴδιον τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὁ ὅποῖος εἶναι παρὼν εἰς τὴν μάχην, καὶ ὅτι δὲν μένει τίποτε πλέον εἰς αὐτοὺς μετὰ τὴν μάχην ταύτην παρὰ τὰ εἶναι κύριοι ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ τὰ τελειώσουν τοὺς πολλοὺς τῶν κόπους.

Μετὰ ταῦτα δὲ ὑπενθύμιζε τὰ κοινὰ λαμπρὰ κατορθώματά των καὶ ἐὰν μάλιστα κάποιος ἰδιαιτέρως εἶχε κάμει κάτι ἔξοχον καὶ ἔνδοξον ὑπενθύμιζεν αὐτὸ λέγων μαζὶ μὲ τὸ κατορθῶμα καὶ τὸ ὄνομά του. Προσέτι ἀνέφερε μὲ μεγάλην μετριοφροσύνη καὶ τὴν ἰδικήν του ἀφοβίαν εἰς τὰς μάχας.

Λέγουν δὲ ὅτι ἐνεθυμήθη καὶ τὸν Ξενοφῶντα μὲ τοὺς μυρρίους του, λέγων ὅτι ἂν καὶ καθόλου δὲν δύνανται τὰ συγκριθῶν μὲ αὐτοὺς οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίαν, ἀφοῦ οὔτε ἵππεις Θεσσαλοὺς εἶχον, οὔτε Βοιωτοὺς ἢ Πελοποννησίους, οὔτε Μακεδόνας ἢ Θρᾷκας, οὔτε ὅσον ἄλλο ἵππικὸν ἦτο μαζὶ των, οὔτε τοξότας ἢ σφενδονήτας, ἐκτὸς ἀπὸ ὀλίγους Κρήτας ἢ Ροδίους οἱ ὅποιοι προχείρως παρεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, ὅμως αὐτοὶ οἱ μύριοι ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸν βασιλέα μὲ ὄλον τὸν στρατὸν τοῦ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλώνης καὶ νικῶντες ἐπέρασαν ὅσα ἔθνη προσέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν δρόμον, ὅτε ἐπέστρεφον εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι πρέπον εἰς τοιαύτην περίστασιν πρὸ τῆς μάχης τὰ λέγονται ἀπὸ γενναῶν ἀρχηγῶν εἰς γενναίους ἀνδρας μὲ σκοπὸν τὰ τοὺς ἐνθαρρύνει τὰ ἔλεγε. Αὐτοὶ δὲ ἀπὸ ὅλα τὰ

μέρη πλησιάζοντες έπιανον τὰ χέρια του και με τὰ λόγια ένθου-
 σίαζον αὐτὸν και τὸν παρεκάλουν νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἀμέσως κατὰ
 τῶν ἐχθρῶν.

Κεφ. Η'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τότε μὲν διέταξε νὰ δειπνήσουν, ἔστειλε
 δὲ πρὸς τὰς Ἀμανικὰς πύλας ὀλίγους ἀπὸ τοὺς ἵππεῖς και τοὺς
 τοξότας διὰ νὰ κατοπτεύσουν τὸν δρόμον ὁ ὁποῖος ὠδήγει εἰς τὰς
 πύλας· ὁ ἴδιος δὲ ἀφοῦ παρέλαθε ἔλκον τὸν στρατὸν ἐπροχώρει
 διὰ νὰ καταλάβῃ πάλιν τὰς πύλας· ἀφοῦ δὲ κατὰ τὰ μεσάνυκτα
 κατέλαθε πάλιν τὰ στενά, ἀνέπαυσε τὴν λοιπὴν νύκτα τὸν
 στρατὸν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους, ἀφοῦ ἐτοποθέτησε προ-
 σεκτικὰ φρουρούς. Μετὰ τὰ ξημερώματα δὲ κατέβαινε ἀπὸ τὰς
 πύλας εἰς τὸν δρόμον· και ὅσο μὲν ἦσαν πολὺ στενοὶ οἱ τόποι,
 ἐπροχώρει με μικρὸν μέτωπον εἰς μίαν μεγάλην σειρὰν μόλις
 δὲ ἤρχισαν νὰ πλατύνουν τὰ μέρη, ἤνοιγε τὸ μέτωπον σιγὰ σιγὰ
 δίδων διαταγὴν νὰ πηγαίνουν τὰ τάγματα τῶν ὀπλιτῶν ἕνα ἕνα
 πρὸς τὰ πλάγια και ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος πρὸς τὸ ὄρος ἀπὸ
 τὸ ἄλλο δὲ μέρος ἀριστερὰ πρὸς τὴν θάλασσαν.

Τὸ δὲ ἱππικὸν μέχρις ἐνὸς σημείου μὲν ἦτο τοποθετημένον
 ὀπισθεν τῶν πεζῶν· ὅταν δὲ ἔφθασαν εἰς εὐρύχωρα μέρη, παρέ-
 τασσε πλέον ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν του πρὸς μάχην. Πρώ-
 τους μὲν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα πρὸς τὸ ὄρος ἐτοποθέτησε τὸ
 ἄγχημα τῶν πεζῶν και τοὺς ὑπασπιστάς, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς
 ἦτο ὁ Νικάνωρ ὁ υἱὸς τοῦ Παρμενίωνος, πλησίον δὲ αὐτῶν τὸ
 τάγμα τοῦ Κοίνου και ἔπειτα τὸ τάγμα τοῦ Περδίκκου. Αὐτοὶ
 μὲν ἦσαν τοποθετημένοι μέχρι τοῦ μέσου τῶν ὀπλιτῶν, ἂν λο-
 γαριάσῃ τις ὑπὸ τὸ ἄκρον δεξιόν. Εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν πτέρυ-
 γα πρῶτον μὲν ἦτο τὸ τάγμα τοῦ Ἀμόντου, κατόπιν τὸ τάγμα
 τοῦ Πτολεμαίου, πλησίον δὲ αὐτοῦ τὸ τάγμα τοῦ Μελεάγρου.
 Καὶ τῶν μὲν πεζῶν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Κρά-
 τερος, τῆς ὀλης δὲ ἀριστερᾶς πτέρυγος ὁ Παρμενίων· και τοῦ
 ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ μὴ παραμερίσῃ ἀπὸ τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ
 μὴ περικυκλωθοῦν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, διότι διὰ τὸ πλῆθος αὐ-
 τῶν ἐμελλον νὰ τοὺς ὑπερφαλαγγίσουν.

Ὁ δὲ Δαρειὸς, ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπλησίαζε
 πλεόν ἔτοιμος πρὸς μάχην, ἀπὸ τοὺς ἵππεῖς μὲν ἐπέρασε πέραν

τοῦ Πινάρου ποταμοῦ περίπου τριάκοντα χιλιάδας καὶ μαζί μ' αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς φίλους περίπου εἴκοσι χιλιάδας διὰ τὴν δύνηθῃ μὲ ἡσυχίαν τὴν παρατάξῃ τὸν ὑπόλοιπον στρατὸν τοῦ Καί πρώτους μὲν ἀπὸ τοὺς ὀπλίτας παρέταξεν ἀπέναντι τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας περίπου τριάκοντα χιλιάδας· πλησίον δὲ αὐτῶν ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος περίπου ἐξήκοντα χιλιάδας ἀπὸ τοὺς λεγομένους κάρδακας ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ ὀπλίται. Διότι ὁ τόπος ὅπου παρετάσσοντο τόσους ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ εἰς ἀπλήν φάλαγγα. Παρέταξε δὲ εἰς τὸ βουνὸ ἄνω εἰς τὸ ἀριστερόν του καὶ ἀπέναντι τοῦ δεξιοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου περίπου εἴκοσι χιλιάδας, μάλιστα δὲ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἔλαβον θέσιν πρὸς τὰ νῶτα τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Διότι τὸ βουνό, ὅπου ἐτοποθετήθησαν, ἐσχίζετο βαθειὰ εἰς κάποιον μέρος καὶ ἐσχηματίζετο κόλπος καθὼς εἰς τὴν θάλασσαν, ἔπειτα εἰς καμπυλότητα τελειῶνον ἑκαμίνον ὥστε οἱ τοποθετημένοι εἰς τὰ ριζώματά του νὰ εἶναι εἰς τὰ νῶτα τοῦ δεξιοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος τῶν φίλων καὶ τῶν ὀπλιτῶν, τοποθετημένον κατὰ ἔθνη εἰς βάθος ἀνωφελεῖς, ἦτο ὀπισθεν τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ, ὅστις ἦτο εἰς φάλαγγα παρατεταγμένος. Ἐλεγον δὲ ὅτι ὁ ὅλος μᾶχμος στρατὸς τοῦ Δαρείου ἦτο περίπου ἑξακόσαιοι χιλιάδες.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ὅταν προχωρῶν εὔρε τὰ μέρη κάπως εὐρύχωρα διέταξε τὸ ἵππικὸν νὰ περάσῃ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς παρατάξεως· καὶ τοὺς μὲν ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐτοποθέτησε πλησίον του εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ἔστειλε εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα πρὸς τὸν Παρμενίωνα.

Ὁ δὲ Δαρεῖος, ὅτε πλέον εἶχε συντεταγμένην τὴν φάλαγγα αὐτοῦ, τοὺς ἵππεῖς τοὺς ὁποίους εἶχε παρατάξῃ ἐμπροσθεν τοῦ ποταμοῦ μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν, νὰ δύνηθῃ δηλ. νὰ παρατάξῃ μὲ ἀσφάλειαν τὸν στρατὸν τοῦ, διὰ συνθήματος ἀνεκάλεσε. Καὶ ἐκ τούτων τοὺς μὲν περισσοτέρους ἐτοποθέτησε εἰς τὴν δεξιὰν του πτέρυγα παρὰ τὴν θάλασσαν ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος, διότι ἐκεῖ ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἵππικόν, ἐν δὲ τμήμα αὐτῶν διέταξε νὰ περάσῃ εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα πρὸς τὸ βουνό. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ ἐφαίνοντο ἄχρηστοι, διότι τὰ μέρη ἦσαν στενά,

καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς περισσοτέρους διέταξε νὰ περάσουν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα. Ὁ ἴδιος δὲ ὁ Δαρεῖος ἦτο εἰς τὸ κέντρον τῆς ὄλης παρατάξεως, καθὼς συνήθιζον νὰ τοποθετοῦνται οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν τὸν σκοπὸν δὲ τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως ἔχει γράψει ὁ Ξενοφῶν ὁ υἱὸς τοῦ Γρύλλου.

Κεφ. Θ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος παρατηρήσας ὅτι σχεδὸν ὁλόκληρον τὸ ἵππικὸν τῶν Περσῶν ἤλλαξε θέσιν καὶ ἦλθε εἰς τὴν ἀριστεράν του πτέρυγα πρὸς τὴν θάλασσαν, ὑπ' αὐτοῦ δὲ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο μόνον οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι ἵππεις εἶχον τοποθετηθῆ, ἔστειλε γρήγορα τοὺς Θεσσαλοὺς ἵππεις εἰς τὸ ἀριστερόν, ἀφοῦ διέταξε νὰ μὴ περάσουν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ μέτωπον διὰ νὰ μὴ γίνουν ἀντιληπτοὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅτι ἀλλάσσουν θέσιν, ἀλλὰ νὰ περάσουν ὀπισθεν τῆς φάλαγγος ἀπαρατήρητοι. Ἔταξε δὲ εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ἀπὸ τοῦς ἵππεις μὲν τοὺς προσκόπους μὲ ἀρχηγὸν τὸν Πρωτόμαχον καὶ τοὺς Παίονας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀρίστωνα, ἀπὸ δὲ τοὺς πεζοὺς τοὺς τοξότας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀντίοχον τοὺς δὲ Ἀγριανας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀτταλον καὶ μερικοὺς τῶν ἵππέων καὶ τοξοτῶν ἐτοποθέτησε εἰς σχῆμα γωνίας πρὸς τὸ βουνὸ τὸ ὁποῖον ἦτο εἰς τὰ νωτὰ των, ὥστε εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἢ φάλαγγε εἶχε παραταχθῆ ὑπ' αὐτοῦ χωρισμένη εἰς δύο κέρατα, τὸ μὲν ἐν ἀπέναντι τοῦ Δαρείου καὶ τῆς πέραν τοῦ ποταμοῦ κυρίας δυνάμεως τῶν Περσῶν, τὸ δὲ ἄλλο ἀπέναντι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εἶχον τοποθετηθῆ ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὸ βουνὸ ἐπάνω καὶ εἰς τὰ νωτὰ των. Εἰς τὸ ἄκρον δὲ ἀριστερόν ἐτοποθετήθησαν ἐκ τῶν πεζῶν μὲν οἱ Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θράκες μὲ ἀρχηγὸν τὸν Σιτάκην, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν τὸ ἵππικὸν τὸ ὁποῖον ἦτο ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ἀριστεράν πτέρυγα. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι ἐτοποθετήθησαν τελευταῖα ὄλων.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν τοῦ ἐφαίνετο πυκνὴ ἢ φάλαγγε τοῦ δεξιοῦ καὶ ἐφαίνοντο οἱ Πέρσαι ὅτι τοὺς ὑπερφαλαγγίζουσι εἰς τὸ μέρος τοῦτο, διέταξε νὰ μετατοπισθῶν ἀπὸ τὸ μέσον πρὸς τὸ δεξιὸν δύο ἴλαι τῶν ἑταίρων χωρὶς νὰ γίνουν ἀντιληπταί, ἢ Ἀνθεμουτία μὲ ἱλαρχὸν τὸν Περσίδαν τὸν υἱὸν τοῦ Μενεσθέως καὶ ἢ Λευγαία καλουμένη μὲ ἱλαρχὸν τὸν Παντόρδανον τὸν υἱὸν τοῦ Κλεάνδρου. Ἀφοῦ δὲ διέταξε νὰ περάσουν εἰς τὴν

πρώτην γραμμὴν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα οἱ τοξόται, ἐν μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας μισθοφόρους ἐξέτεινε τὴν φάλαγγα πέραν τοῦ ἀριστεροῦ τῶν Περσῶν. Διότι ἐπειδὴ οἱ τοποθετημένοι ἐπὶ τοῦ ὄρους δὲν κατέβαινον διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν, μάλιστα δέ, ὅταν κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀγριᾶνες καὶ ὀλίγοι τοξόται ὄρμησαν ἐναντίον των, εὐκόλως ἀπεκρούσθησαν καὶ ἔφυγον εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ βουνοῦ, ἐνόησεν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποίησῃ καὶ τοὺς ἀπέναντί των τοποθετημένους διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν φάλαγγα· δι' ἐκείνους δὲ ἤρκεσε νὰ ἀντιτάξῃ τριακοσίους ἵππεις.

Κεφ. Ι΄.

Ἔτσι λοιπὸν παρατεταγμένους ἀρκετὸν χρόνον ᾠδήγει πρὸς τὰ ἐμπρὸς διατάσων κάθε τόσον ἀνάπαισι, ὥστε ἐφάνη ὅτι πολὺ σιγὰ ἐπροχώρουν· διότι τοὺς βαρβάρους δὲν τοὺς ᾠδήγει πλέον κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Δαρεῖος, ἀλλ' ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν παρετάχθησαν ἔτσι τοὺς ἀφήκε κοντὰ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, αἱ ὅποια εἰς πολλὰ μὲν μέρη ἦσαν ἀπόκρημνοι, εἰς μερικά δὲ ὅπου ἐφαίνοντο περισσότερον εὐπρόσβλητα τὰς εἶχε ὠχυρωμένας μὲ μεγάλα χαρακώματα· καὶ μὲ τὰ χαρικώματά του αὐτὰ ἀμέσως ἔδειξε εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅτι εἶχε χάσει τὸ ἠθικόν του. Ὅτε δὲ πλέον ἦσαν πλησίον τὰ δύο στρατόπεδα, τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἔφιππος τρέχων παντοῦ τοὺς προέτρεπε νὰ ἀναδειχθοῦν ἄνδρες γενναῖοι φωνάζων ὄχι μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχηγῶν μὲ τὴν πρέπουσαν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱλάρχους καὶ λοχαγοὺς μὲ τὰ ὀνόματά των καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους μισθοφόρους ὅσοι ἦσαν περισσότερον γνῶριμοὶ διὰ τὸ ἀξίωμα των ἕνεκα ἀνδραγαθότητός τινος· καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα ἐφώναζον νὰ μὴ χάνῃ τὸν καιρὸν του, ἀλλὰ νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἐκείνος δὲ ἀκόμη ᾠδήγει τὸν στρατὸν βάδην καὶ ἐν τάξει κατ' ἀρχάς, ἀν καὶ ἔβλεπε ἀπὸ μακρὰν τὴν δύναμιν τοῦ Δαρείου, διὰ νὰ μὴ διασπασθῇ εἰς τὴν ταχεῖαν πορείαν καὶ ἐξέλθῃ τῆς γραμμῆς μέρος τι τῆς φάλαγγος· ὅταν δὲ ἐφθασεν εἰς βολὴν τόξου, τότε πλέον πρῶτοι οἱ περίξ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος, παρατεταγμένοι εἰς τὸ δεξιόν, μὲ ὀρμὴν ἔπεσον

εις τὸν ποταμὸν διὰ νὰ ταραξοῦν μὲ τὴν ὀρμητικὴν τῶν ἐπίθεσιν τοὺς Πέρσας καὶ διὰ νὰ πάθουν ὀλίγας ζημίας ἀπὸ τοὺς τοξότας εἰς τὸν ταχὺν ὁδὸν των.

Καὶ ἐγένε, ὅτι προεῖπεν ὁ Ἀλέξανδρος. Εὐθὺς δηλ. ὡς ἐπιείσθησαν σῶμα μὲ σῶμα, φεύγουν ὅλοι οἱ τοποθετημένοι εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῶν Περσῶν καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος λαμπρὰν νίκην ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τοὺς πέριξ του. Οἱ δὲ μισθοφόροι Ἕλληνες τοῦ Δαρείου εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔπαθε ρήγμα ἢ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων χωρισθεῖσα εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, —διότι ὁ μὲν Ἀλέξανδρος μὲ ὀρμὴν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ μαχόμενος ἀπώθει πλέον τοὺς Πέρσας τοὺς εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοποθετημένους, οἱ δὲ Μακεδόνες τοῦ κέντρου οὔτε μὲ τὴν ἰδίαν ὀρμὴν ἤρχισαν τὴν μάχην καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα εὗρον τὰς ὄχθας ἀποκρήμνους καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρατήσουν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν, —εἰς αὐτὸ τὸ μέρος ὤρμησαν οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι τοῦ Δαρείου ἐναντίον τῶν Μακεδόνων καὶ μάλιστα ἐκεῖ ὅπου εἶδον τὴν φάλαγγα διεσπασμένην. Καὶ ἡ μάχη τότε ἐγένετο μὲ πείσμα, διότι οἱ μισθοφόροι μὲν τοῦ Δαρείου προσεπάθουν ν' ἀπωθήσουν τοὺς Μακεδόνας καὶ νὰ κρατήσουν τὴν νίκην καὶ διὰ τοὺς φεύγοντας πλέον, οἱ δὲ Μακεδόνες προσεπάθουν νὰ μὴ φανοῦν κατώτεροι ἀπὸ τὴν λίαν φανερὰν ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ νὰ μὴ ἀμαυρώσουν τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ἢ ὅποια ἕως τότε θεδκίως ἐφημίζετο ὡς ἀκαταμάχητος· ἐκτὸς τούτου καὶ κάποια φιλόδοξος ἄμιλλα ἐγεννήθη εἰς τοὺς δύο λαοὺς, εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ ἐδῶ ἔπεσον ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Σελεύκου, ἀναδειχθεὶς γενναῖος, καὶ ἄλλοι περίπου ἑκατὸν εἴκοσι ἐκ τῶν ἐπιφανῶν Μακεδόνων.

Κεφ ΙΑ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ τὰ τάγματα τοῦ δεξιοῦ, ἐπειδὴ ἔβλεπον ὅτι οἱ ἀπέναντί των Πέρσαι εἶχον φύγει ἐστράφησαν πρὸς τοὺς ξένους μισθοφόρους τοῦ Δαρείου οἱ ὅποιοι ἐστενοχώρουν τοὺς ἰδικούς των, τοὺς ἀπώθησαν ἀπὸ τὸν ποταμὸν καὶ ἀφοῦ τοὺς ὑπερεφάλαγγισαν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔπαθε ρήγμα ἢ Περσικὴ γραμμὴ, ἔπεσαν εἰς τὰ πλάγια τῶν μισθοφόρων καὶ τοὺς κατέκοπτον. Καὶ τὸ Περσικὸν ἵππικὸν τὸ ὅποῖον ἦτο τοποθετημένον ἀπέ-

ναντι τῶν Θεσσαλῶν δὲν ἔμεινε ἀκίνητον πέραν τοῦ ποταμοῦ-
 ἐνῶ ἐγένετο ἡ μάχη, ἀλλὰ ἀφ' οὗ ἐπέρασε τὸν ποταμὸν μὲ γεν-
 ναϊότητα ὄρμησε ἐναντίον τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ἐδῶ ἔγινε ἵππο-
 μαχία μὲ πείσμα, καὶ δὲν ὑπεχώρησαν οἱ Πέρσαι παρὰ ἀφ' οὗ
 ἀντελήφθησαν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἔφυγε καὶ ἀφ' οὗ ἀπεσπάσθησαν
 ἀπὸ αὐτοῦ οἱ μισθοφόροι κατακοπέντες ὑπὸ τῆς φάλαγγος.
 Τότε δὲ πλέον ἡ φυγὴ ἦτο ἀποφασιστικὴ καὶ γενικὴ καὶ οἱ περ-
 σικοὶ ἵπποι ἦσαν βαρέως ὠπλισμένοι καὶ διότι ὑπεχώρουσαν εἰς
 στενοὺς δρόμους μὲ φόβον καὶ μὲ ἀταξίαν, ἔπασχον περισσότε-
 ρον ἀναμεταξύ των καταπατούμενοι παρὰ ἀπὸ τῆν καταδίωξιν
 τῶν ἐχθρῶν· καὶ οἱ Θεσσαλοὶ μὲ θάρρος τοὺς ἐπετίθεντο, ὥστε
 εἰς τὴν φυγὴν δὲν ἐφονεύθησαν ὀλιγώτεροι ἵππεῖς ἀπὸ πεζοῦς.
 Ὁ δὲ Δαρεῖος ἔταν κατ' ἀρχὰς ἐτράπη εἰς φυγὴν τὸ ἀριστερὸν
 τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ εἶδεν αὐτὸ νὰ χωρίζῃ ἀπὸ τὸν ἄλ-
 λον στρατόν, ἀμέσως ὅπως ἦτο ἔφυγε μὲ τοὺς πρώτους ἐπὶ τοῦ
 ἄρματος του. Καὶ ἐφ' ὅσον εὗρισκε ὀμαλοὺς τόπους εἰς τὴν φυ-
 γὴν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἐπροχώρει· ἔταν δὲ ἔφθασε εἰς χαράδρας
 καὶ δύσβατα μέρη, ἀφήκε ἐκεῖ τὸ ἄρμα του, τὴν ἀσπίδα, τὸν
 μανδύαν καὶ τὸ τόξον, καὶ ἀφ' οὗ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἵππου ἔφευγε.
 Καὶ ἡ ἐντὸς ὀλίγου ἐπελθοῦσα νύξ τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν κίν-
 δυνον νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου· διότι ὁ
 Ἀλέξανδρος ἐφ' ὅσον ἦτο ἡμέρα μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις του τὸν
 κατεδίωκεν· ἔταν ὅμως ἤρχισε νὰ σκοτεινιάξῃ καὶ δὲν ἦτο δυνα-
 τὸν νὰ διακρίνουν τὰς τοποθεσίας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπε-
 δον εὗρεν ὅμως τὸ ἄρμα τοῦ Δαρείου καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν
 μανδύαν καὶ τὸ τόξον· δὲν τὸν ἔφθασε δέ, διότι ἀργὰ ἤρχισε νὰ
 τὸν καταδιώκῃ ἐπειδὴ εἰς τὸ πρῶτον ρήγμα τῆς φάλαγγος ἦλθε
 καὶ ὁ ἴδιος καὶ δὲν ἐπῆγε πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ παρὰ ἀφ' οὗ εἶ-
 δεν ὅτι ἀπεκρούσθησαν ἀπὸ τὸν ποταμὸν οἱ ξένοι μισθοφόροι καὶ
 τὸ Περσικὸν ἵππικόν.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Πέρσας ἐφονεύθησαν ὁ Ἀρσάμης, ὁ Ρεσμίθρης
 καὶ ὁ Ἀτιζύης ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ ἵππικοῦ εἰς τὴν μάχην
 τοῦ Γρανικοῦ· προσέτι δὲ ἐφονεύθη ὁ Σαδάκης, ὁ Σατράπης τῆς
 Αἰγύπτου καὶ ὁ Βουδάκης εἰς τῶν εὐγενῶν Περσῶν· τέλος ἀπὸ
 τὸ ἄλλο πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἐφονεύθησαν περίπου ἑκατὸν χιλιά-
 δες καὶ μετὰ αὐτῶν πλέον τῶν δέκα χιλιάδων ἵππεῖς, ὥστε
 λέγει ὁ Ἡτολεμαῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, ὁ ὅποιος ἠκολούθει τότε

τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι οἱ καταδιώκοντες μὲν τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Δαρείον, ὅταν ἔφθασαν εἰς τινὰ χαράδραν, τὴν ἐπέρασαν πατοῦντες ἐπὶ πτωμάτων.

Καὶ τὸ στρατόπεδον τοῦ Δαρείου ἀμέσως ἐκυριεύθη μὲ τὴν πρώτην ἐπίθεσιν καὶ συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι ἢ μήτηρ, ἢ σύζυγος, ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου μικρὸς ἀκόμη, καὶ δύο θυγατέρες του μαζί μὲ ἄλλας ὀλίγας γυναῖκας ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν. Διότι οἱ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας τῶν κατὰ τύχην εἶχον στείλει μὲ τὰς ἀποσκευάς των εἰς τὴν Δαμασκόν· διότι καὶ ὁ Δαρεῖος τὰ περισσότερα τῶν χρημάτων καὶ ὅσα ἄλλα παρακολουθοῦν τὸν μέγαν βασιλέα διὰ τὰ περιᾶ μὲ μεγαλοπρέπειαν καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν ἀκόμη, τὰ εἶχε στείλει εἰς τὴν Δαμασκόν, ὥστε δὲν εὗρον εἰς τὸ στρατόπεδον περισσότερα ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας τάλαντα. Ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματα τῆς Δαμασκοῦ τὰ ἐλαφύρα γώγηεν ὁ Παρμενίων ἐξεπίτηδες σταλεῖς ἐκεῖ. Αὐτὸ ἦτο τὸ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης ἢ ὅποια ἐγένεε κατὰ τὸν Μαιμακτηριῶνα μῆνα καὶ ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Νικοκράτης (Νοέμβριος τοῦ 333).

Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν νίκην τοῦ ἐπισκέπτεται τοὺς τραυματίας, θάπτει τοὺς νεκροὺς μεγαλοπρεπῶς τιμᾷ τοὺς ἀριστεύσαντας καὶ περιποιεῖται τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δαρείου.

Κεφ. ΙΒ'.

Τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν ἂν καὶ ἦτο πληγῶμένος μὲ ζήφος εἰς τὸν μηρὸν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅμως ἐπεσκέφθη τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς νεκροὺς ἀφοῦ ἐμάζευσε ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς μὲ ὄλον τὸν στρατὸν λαμπρότατα παρατεταγμένον εἰς μάχην· καὶ μὲ λόγον ἐπήνεσεν ὄλους ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους ἢ ὁ ἴδιος ἀντελήφθη ὅτι κατόρθωμά τι εἰς τὴν μάχην ἔπραξαν ἢ ἔμαθε παρ' ἄλλων οἱ ὅποιοι ὄλοι μαζί· τὸ ἐβεβαίωνον, καὶ μὲ χρηματικὰ δῶρα ἐτίμησε καθένα κατὰ τὴν ἀξίαν του. Καὶ τῆς Κιλικίας μὲν διώρισε σατράπην τὸν Βάλακρον τὸν υἱὸν τοῦ Νικάνορος ἕνα ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας τοῦ βασιλέως, εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτοῦ ὡς σωματοφύλακα κατέταξε τὸν Μένηπα τὸν υἱὸν τοῦ Διονυσίου· εἰς τὴν θέσιν δὲ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου, ὁ ὁποῖος

ἐφανεύθη εἰς τὴν μάχην, διώρισεν ἄρχοντα τοῦ τάγματός του τὸν Πολυσπέρχοντα τὸν υἱὸν τοῦ Σιμμίου.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δὲν παρημέλησε οὔτε τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου οὔτε τὴν γυναῖκα οὔτε τὰ παιδιά του, ἀλλὰ λέγουν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γράφοντας τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅτι τὴν ἰδίαν νύκτα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Δαρείου, ἣ ὁποία ἦτο ξεχωρισμένη ὡς δῶρον δι' αὐτόν, ἤκουσε θρήνον γυναικῶν καὶ ἄλλων παρόμοιον θόρυβον ὄχι μακρὰν τῆς σκηνῆς· λέγουν λοιπὸν ὅτι ἠρώτησε ποῖαι γυναῖκες εἶναι καὶ διατί κοινοῦν τόσον κοντὰ· κάποιος δὲ τοῦ εἶπεν· «βασιλεῦ, ἡ μήτηρ, ἡ σύζυγος, καὶ τὰ παιδιά τοῦ Δαρείου ἀφοῦ ἔμαθον ὅτι ἔχεις τὸ τόξον τοῦ Δαρείου καὶ τὸν βασιλικὸν μανδύαν καὶ ὅτι ἔφερον ἐδῶ τὴν ἀσπίδα του, θρηνοῦν νομίζουσαι ὅτι ὁ Δαρεῖος εἶναι νεκρός.»

Αὐτὰ ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀλέξανδρος λέγουν ὅτι ἔστειλε πρὸς αὐτὰς τὸν Λεοννάτον, ἕνα τῶν ἑταίρων, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ εἴπῃ, ὅτι ζῆ ὁ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν μανδύαν φεύγων ἀφήκεν εἰς τὸ ἄρμα ἐπάνω, καὶ αὐτὰ μόνον ἔχει ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁ δὲ Λεοννάτος ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν εἶπε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Δαρεῖον καὶ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιτρέπει εἰς αὐτὰς τοὺς βασιλικούς θεράποντας καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμὰς καὶ νὰ ὀνομαζῶνται βασίλισσαι, ἐπειδὴ δὲν ἐπολέμησεν αὐτὸς μὲ τὸν Δαρεῖον διὰ προσωπικὴν ἔχθραν, ἀλλ' ὅτι ἔχει γίνεαι ὁ πόλεμος νομίμως διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀσίας. Αὐτὰ μὲν λέγουν ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἀριστόβουλος.

Ἡ φήμη δὲ λέγει ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν μαζί μὲ τὸν Ἡφαιστίωνα μόνον ἀπὸ τοὺς ἑταίρους καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Δαρείου εὐρεθεῖσα εἰς ἀμφιβολίαν, ποῖος ἐξ αὐτῶν εἶναι βασιλεὺς, διότι καὶ οἱ δύο ἐφόρουσαν λαμπρὰν στολήν, ἐπλησίασε τὸν Ἡφαιστίωνα καὶ τὸν προσεκύνησε, διότι ἐκεῖνος τῆς ἐφάνη ὑψηλότερος. Ὅταν δὲ ὁ Ἡφαιστίων ἔκαμε θήματα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἰδιόκους τῆς δεΐξας τὸν Ἀλέξανδρον τῆς εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος, αὐτὴ ἐντροπιασθεῖσα διὰ τὸ λάθος ὑπεχώρει ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τῆς εἶπε ὅτι δὲν ἔκαμε λάθος, διότι καὶ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον προσεκύνησεν εἶναι βασιλεὺς.

Καὶ αὐτὰ ἐγὼ οὔτε ὡς ἀληθινά, οὔτε ὡς τελείως ἀπίστευτα ἀνέφερον. Ἐλλὰ εἴτε ἔτσι ἔγιναν, ἐπαινώ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τὸν φίλον του· εἴτε φαίνεται πιστευτὸς ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τοὺς ἱστορήσαντας αὐτά, ὅτι καὶ αὐτὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ καὶ νὰ εἴπῃ, ἀκόμη καὶ διὰ τοῦτο ἐπαινώ τὸν Ἀλέξανδρον.

Ἐπιστολὴ Δαρείου πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον.

Κεφ. ΙΔ΄.

Ἐνῶ δὲ ἀκόμη εὐρίσκετο ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Μάραθον, ἤλθον παρὰ τοῦ Δαρείου πρέσβεις μὲ ἐπιστολήν τοῦ Δαρείου καὶ μεσκοπὸν οἱ ἴδιοι προφορικὰ νὰ παρακαλέσουν ν' ἀφήσῃ τὴν μητέρα, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Δαρείου. Ἐλεγε δὲ ἡ ἐπιστολὴ, ὅτι ὁ Φίλιππος εἶχε συνάψει φιλίαν καὶ συμμαχίαν μὲ τὸν Ἀρταξέρξην· καί, ἀφοῦ ἐδασίλευσεν ὁ Ἄρσης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρταξέρξου, ὅτι ὁ Φίλιππος πρῶτος ἤρχισε νὰ ἀδικῇ τὸν βασιλέα Ἄρσην χωρὶς νὰ πάθῃ κανέναν κακὸν ἀπὸ τοὺς Πέρσας. Ἄφ' ὅτου δὲ βασιλεύει ὁ ἴδιος εἰς τὴν Περσίαν, δὲν ἔστειλε κανένα δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτὸν νὰ δεδαιώτῃ τὴν παλαιὰν φιλίαν καὶ συμμαχίαν ἀλλὰ τοῦναντίον ἐπέρασε μὲ στρατὸν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰς ζημίας ἔκαμεν εἰς τοὺς Πέρσας. Διὰ τοῦτο δὲ κατέβη ὁ ἴδιος νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν χώραν του καὶ νὰ σώσῃ τὴν πατρικὴν ἀρχήν. Ἡ μὲν λοιπὸν μάχη ἐτελείωσε μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὅποτον ἠθέλησαν οἱ θεοί· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς ζητεῖ ἀπὸ βασιλέα τὴν σύζυγον, τὴν μητέρα του καὶ τὰ αἰχμαλωτισθέντα παιδιὰ του, καὶ θέλει νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ νὰ εἶναι σύμμαχός του· διὰ ταῦτα δὲ παρεκάλει νὰ στείλῃ ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτὸν μαζί μὲ τὸν Μενίσκον καὶ τὸν Ἀρσίμαν, οἱ ὅποιοι εἶχον ἔλθει ὡς πρέσβεις τῶν Περσῶν, ἀνθρώπους του νὰ λάβουν καὶ νὰ δώσουν ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνόρκους διαβεβαιώσεις.

Εἰς αὐτὰ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπήντησε δι' ἐπιστολῆς καὶ ἔστειλε μαζί μὲ τοὺς πρέσβεις τοῦ Δαρείου τὸν Θέροϊπτον, μὲ τὴν ἐντο-

λήν νὰ δώσῃ τὴν ἐπιστολήν πρὸς τὸν Δαρείον, ὁ ἴδιος δὲ νὰ μὴ εἰπῇ τίποτε. Ἡ ἐπιστολή δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτσι ἔλεγε.

Οἱ πρόγονοί σας ἐλθόντες εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα μᾶς ἐκακοποίησαν χωρὶς νὰ ἔχουν πάθει κανένο κακὸν ἀπὸ ἡμᾶς· ἐγὼ δὲ διορισθεὶς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ θέλων νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς Πέρσας ἐπέρασα εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀφοῦ σεῖς ἐκάματε τὴν ἀρχήν. Διότι καὶ τοὺς Περινήθους ἐβοηθήσατε, οἱ ὅποιοι ἠδίκουν τὸν πατέρα μου, καὶ εἰς τὴν Θράκην, τὴν ὅποιαν εἶχομεν ἡμεῖς, ἔστειλεν στρατὸν ὁ Ὠχος. Ὅταν δὲ ἐφονεύθη ὁ πατήρ μου ἀπὸ τοὺς δολοφόνους τοὺς ὁποίους σεῖς ἐθάλατε, καθὼς οἱ ἴδιοι εἰς ἐπιστολάς τὰς ὁποίας ἐστείλατε παντοῦ μὲ ὑπερηφάνειαν, ἐγράψατε, καὶ ὅταν μαζὶ μὲ τὸν Βαγῶαν ἐφονεύσας τὸν Ἄρσην καὶ κατέλαβες τὴν ἀρχήν καὶ ὄχι συμφῶνως πρὸς τοὺς Περσικοὺς νόμους ἀλλὰ μὲ ἀδικίας πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ ὅταν ἔστειλλες εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐπιστολάς δι' ἐμὲ ὄχι καταλλήλους, διὰ νὰ μὲ πολεμοῦν, καὶ ὅταν ἔστειλλες χρήματα εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ εἰς μερικοὺς ἄλλους Ἑλληνας, καὶ ἀπὸ μὲν τὰς ἄλλας πόλεις καμμία δὲν ἐδέχετο, μόνον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἔλαθον, καὶ ὅταν οἱ ἀποσταλάντες ἐν μέρους σου τοὺς φίλους μου διέφθειρον καὶ τὴν εἰρήνην, τὴν ὅποιαν ἠτοίμασα διὰ τοὺς Ἑλληνας, προσεπάθουν νὰ διαλύσουν, ἐξεστράτευσαν ἐναντίον σου, ἀφοῦ ἔκαμες σὺ τὴν ἀρχήν τῆς ἕχθρας. Ἀφοῦ δὲ ἐνίκησα εἰς μάχην πρῶτον μὲν τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς σατράπας σου, τώρα δὲ σὲ καὶ τὸν στρατὸν σου, καὶ κατέχω τὴν χώραν σου μὲ τὸ θέλημα τῶν θεῶν, περιποιούμαι τοὺς ὅσους ἀπὸ τοὺς παραταχθέντας μαζὶ σου εἰς τὴν μάχην δὲν ἐφονεύθησαν, ἀλλὰ κατέφυγον εἰς ἐμὲ καὶ δὲν μένουν κοντά μου χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά των ἐκστρατεύουν μαζὶ μου. Μὲ τὴν ἰδέαν λοιπὸν ὅτι ἐγὼ εἶμαι κύριος ὅλης τῆς Ἀσίας ἐλθὲ πλησίον μου· ἂν δὲ φοβῆσαι μήπως, ὅταν ἔλθῃ πάθῃς κανένον δυσάρεστον ἀπὸ ἐμὲ στελεγε φίλους σου νὰ λάβουν ἐνόρκους διαβεβηιώσεις. Ὅταν δὲ ἔλθῃς νὰ ζητῆς τὴν σύζυγον, τὴν μητέρα, τὰ παιδιὰ σου καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλεις θὰ τὰ ἔχῃς. Διότι θὰ ἔχῃς ὅ,τι δήποτε μοῦ ζητήσης. Καὶ εἰς τὸ ἔξης ὅταν στέλλῃς πρὸς ἐμὲ πρέσβεις, νὰ στέλλῃς ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας καὶ νὰ μὴ γράφῃς ἐπιστολάς ὡς ἴσος πρὸς ἴσον, ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ ὡς κύριον ὄλων τῶν ἰδικῶν σου νὰ ὑποδεικνύῃς, ἂν

ἔχῃς ἀνάγκην ἀπὸ κάτω. Ἄλλως ἐγὼ θὰ σκεφθῶ διὰ σέ ὡς νὰ εἶσαι ἐχθρός. Ἐὰν δὲ ἔχῃς ἀντιρρήσεις διὰ τὴν βασιλείαν, ἀφοῦ σταθῆς ν' ἀγωνισθῆς ἀκόμη δι' αὐτὴν καὶ νὰ μὴ φεύγῃς, διότι θὰ ἔλθω ἐναντίον σου, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκῃσαι.

Ὁ Ἄλέξανδρος καὶ οἱ πρέσβεις Ἀθηνῶν,
Σπάρτης καὶ Θηβῶν.

Κεφ. ΙΕ'

Ὅταν δὲ ἔμαθεν ὁ Ἄλέξανδρος ὅτι ἐλαφυραγωγῆθησαν καὶ τὰ χρήματα τὰ ὅποια εἶχε στείλει ὁ Δαρεῖος μὲ τὸν Κωφῆνα τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρταβάζου εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ὅτι ἠχμαλωτίσθησαν μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα βασιλικά σκεύη καὶ ἐκεῖνοὶ τοὺς ὁποίους ἀφήκεν ὡς φύλακας αὐτῶν, αὐτὰ μὲν διέταξε τὸν Παρμενίωνα ἀφοῦ φέρῃ πάλιν εἰς τὴν Δαμασκὸν νὰ τὰ φυλάττῃ. Τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων οἱ ὅποιοι εἶχον ἔλθει πρὸς τῆς μάχης πρὸς τὸν Δαρεῖον, ἀφοῦ ἔμαθε ὅτι καὶ αὐτοὶ ἠχμαλωτίσθησαν, διέταξε νὰ στείλῃ πρὸς αὐτόν. Ἦσαν δὲ ἀπὸ τὴν Σπάρτην μὲν ὁ Εὐθυκλῆς, ἀπὸ τὰς Θήβας δὲ ὁ Θεσσαλίσκος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἴσμηνίου, καὶ ὁ Ὀλυμπιονίκης Διονυσόδωρος, ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὁ Ἴφικράτης, ὁ υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ Ἴφικράτους. Καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ὅταν ἦλθον πλησίον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀμέσως μὲν ἀφήκεν ἐλευθέρους τὸν Θεσσαλίσκον καὶ τὸν Διονυσόδωρον, ἂν καὶ ἦσαν Θηβαῖοι, πρῶτον μὲν ἀπὸ ἔνδειξιν εὐσπλαχνίας πρὸς τὰς Θήβας, ἔπειτα δὲ διότι ἐφαίνοντο ὅτι εἶχον κάμει ἀξία συγχωρήσεως, ἐπειδὴ εἶχε καταστραφῆ ἡ πατρίς των ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας καὶ προσεπάθουν νὰ ἐπιτύχουν ὅτι ὠφέλειαν ἠδύναντο διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ μάλιστα διὰ τὴν πατρίδα των ἀπὸ τοὺς Πέρσας καὶ τὸν Δαρεῖον· αὐτὰ μὲν ἐπειδὴ ἐθεώρησε ἀξιοπρεπῆ καὶ διὰ τοὺς δύο, ἰδιαιτέρως δὲ τὸν Θεσσαλίσκον μὲν εἶπεν ὅτι ἀφήγει ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, διότι κατήγετο ἀπὸ εὐγενεῖς Θηβαίους τὸν Διονυσόδωρον δὲ διὰ τὴν νίκην του εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Τὸν δὲ Ἴφικράτην ἐπίσης τὸν ἀφήκεν ἀμέσως διὰ τὴν φιλίαν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ διὰ τὴν μνήμην τῆς δόξης τοῦ πατρός του, διότι ἐφ' ὅσον μὲν ἐξῆ κοντά του πολὺ τὸν ἐτίμησε καὶ ὅταν ἀπέθανεν ἀπὸ ἀσθένειαν τὰ ὅσῃα του ἔστειλεν εἰς τοὺς συγγενεῖς του εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὴν Εὐθυκλέα δὲ ὁ ὅποῖος ἦτο Λακεδαιμόνιος, ἀπὸ πόλιν ἐνδο-

ξον, ἐχθρικήν δὲ τότε, καὶ αὐτὸν, ἐπειδὴ τίποτε ὀπωσδήποτε ἀξιόλογον ἰδιαίτερος δὲν ἐπετύγχανε διὰ τὴν συγχωρηθῆναι, κατ' ἀρχὰς μὲν χωρὶς δεσμῶν τὸν ἐφύλαττε· ἔπειτα δέ, ἀφοῦ ἠτύχησε πολὺ, καὶ αὐτὸν ἀφῆκε ἐλεύθερον.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Τύρον.

Κεφ. ΙΣΤ'.

Ἀπὸ τὴν Μάραθον ξεκινήσας καταλαμβάνει τὴν Βύβλον ἢ ὅποια περὶδοθῆναι μὲ συνθήκην καὶ τὴν Σιδῶνα ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ κάτοικοὶ τῆς ἐξήτησαν τὴν συνδρομὴν τοῦ διὰ τὴν ἐχθρὰν τὴν ὅποιαν εἶχον κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τοῦ Δαρείου. Ἀπὸ ἐδῶ δὲ ἐπροχώρει πρὸς τὴν Τύρον· εἰς τὸν δρόμον δὲ συναντοῦν αὐτὸν πρέσβεις τῶν Τυρίων σταλμένοι ἀπὸ μέρους τῶν ἀρχόντων λέγοντες ὅτι οἱ Τύριοι εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ κάμουν ὅ,τι διατάξῃ ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖνος δὲ ἀφοῦ ἐπήνεσε καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πρέσβεις διέταξε, ἀφοῦ ἐπιστρέψουν νὰ εἴπουν εἰς τοὺς Τυρίους ὅτι θέλει ἀφοῦ ἀναβῆναι εἰς τὴν ἀκρόπολιν νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν Ἡρακλέα.

Ἀφοῦ δὲ ἀνήγγειλαν αὐτὰ οἱ πρέσβεις εἰς τὴν Τύρον, ἀπεφάσισαν κατὰ τὰ ἄλλα μὲν νὰ κάμουν ὅ,τι διατάξῃ ὁ Ἀλέξανδρος, εἰς τὴν πόλιν ὅμως νὰ μὴ δέχωνται κανένα μῆτε ἀπὸ τοὺς Πέρσας μῆτε ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, διότι ἐνόμιζον ὅτι τοῦτο θὰ εἶναι ἀξιοπρεπεστάτη ἀπάντησις εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν, καὶ εἰς τὴν ἐκβασιν τοῦ πολέμου ἢ ὅποια ἀκόμη ἦτο ἄγνωστος, θὰ εἶναι δι' αὐτοὺς ἀσφαλεστάτη.

Ὅταν δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον αἱ ἀποφάσεις αὐταὶ τῶν Τυρίων τοὺς μὲν πρέσβεις μὲ θυμὸν ἔστειλε ὀπίσω· αὐτὸς δὲ ἀφοῦ ἐκάλεσε τοὺς ἐταίρους, τοὺς ἀρχηγούς τοῦ στρατοῦ, τοὺς ταξιάρχας καὶ ἡλάρχους ὠμίλησεν ὡς ἑξῆς:

Κεφ. ΙΖ'.

Ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι οὔτε ἡ πορεία κατὰ τῆς Αἰγύπτου εἶναι ἀσφαλῆς δι' ἡμᾶς, ἐρ' ὅσον οἱ Πέρσαι εἶναι κύριοι τῆς θαλάσσης, νὰ καταδιώξωμεν δὲ ἐξ ἄλλου τὸν Δαρεῖον ἀφήνοντες ὀπίσω τὴν πόλιν τῶν Τυρίων ταλαιπωρομένην καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κύπρον εἰς χεῖρας τῶν

Περσῶν καὶ αὐτὸ δὲν τὸ εὐρίσκω ἀσφαλὲς καὶ διὰ τὰ ἄλλα μας πράγματα καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰ Ἑλληνικά διότι φοβοῦμαι μήπως, ἐὰν ξαναγίνουσι οἱ Πέρσαι κύριοι τῶν παραθαλασσίων μερῶν καὶ προχωρήσωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ κατὰ τοῦ Δαρείου, μεταφέρουσι μὲ μεγαλύτερον στόλον τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι φανερὰ μᾶς πολεμοῦν, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸ παρὸν συγκρατεῖται κάπως ἀπὸ φόβου μᾶλλον παρὰ ἀπὸ ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς. Ἐὰν δὲ κυριευθῆ ἡ Τύρος καὶ ἡ Φοινίκη ὅλη θὰ καταληφθῆ καὶ τὸ ναυικὸν τῶν Φοινίκων τὸ ὅποσον εἶναι τὸ περισσότερον καὶ τὸ καλύτερον τοῦ Περσικοῦ εἶναι φυσικὸν νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ μέρος μας· διότι δὲν θὰ ἀνεχθοῦν οὔτε οἱ κωπηλάται οὔτε οἱ ναῦται τῶν Φοινίκων νὰ πολεμοῦν ἐντὸς τῶν πλοίων δι' ἄλλους, ἐνῶ ἡμεῖς κατέχομεν τὰς πόλεις τῶν ἢ Κύπρος δὲ μετὰ τοῦτο ἢ χωρὶς δυσκολίαν θὰ ἔλθῃ μὲ τὸ μέρος μας ἢ μὲ ἔφοδον τοῦ στόλου εὐκόλως θὰ καταληφθῆ.

Καὶ ὅταν ἡμεῖς ἔχομεν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ἐκ τῆς Μακεδονίας πλοῖα καὶ τὰ Φοινικικά, προστεθῆ δὲ συγχρόνως καὶ ἡ Κύπρος, ἀσφαλῶς θὰ εἴμεθα κύριοι τῆς θαλάσσης καὶ συγχρόνως ἡ ἐκστρατεία μας εἰς τὴν Αἴγυπτον, θὰ γίνῃ εὐκολος. Ἄφοῦ δὲ ὑποτάξωμεν τὴν Αἴγυπτον, δὲν μένει πλέον τίποτε τὸ ὑποπτον οὔτε διὰ τὴν Ἑλλάδα οὔτε διὰ τὴν ἰδικὴν μας πατρίδα, θὰ ἐκστρατεύσωμεν δὲ ἐναντίον τῆς Βαβυλῶνος ἐξησφαλισμένοι διὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα καὶ μὲ μεγαλύτερον κύρος, ἀφοῦ θὰ ἔχωμεν ἀποκόψει ἀπὸ τοὺς Πέρσας ὅλην τὴν θάλασσαν καὶ τὴν χώραν ἢ ὅποια εἶναι ἐντεῦθεν τοῦ Εὐφράτου.

Κεφ. ΙΗ'.

Λέγων ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος εὐκόλως τοὺς ἔπεισε νὰ ἀρχίσουν τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τῆς Τύρου· καὶ ἡ θεία πρόνοια δὲ κάπως τὸν παρεκίνησε, διότι εἰς τὸν ὕπνον του ἐκείνην τὴν νύκτα τοῦ ἐφάνη ὅτι αὐτὸς μὲν ἐπλησίαζε τὸ τεῖχος τῶν Τυρίων, ὁ δὲ Ἡρακλῆς τὸν ὑπεδέχετο καὶ τὸν ἀνεβίβαζεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Καὶ τοῦτο ἠρμήνευεν ὁ Ἀρίστανδρος, ὅτι μὲ κόπον θὰ κυριευθῆ ἡ Τύρος, διότι καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλέους μὲ κόπον ἔγιναν. Σοβαρὸν δὲ ἔργον ἐφαίνετο ἡ πολιορκία τῆς Τύ-

ρου· διότι ἡ πόλις τῶν Τυρίων ἦτο ἐπὶ νήσου καὶ ἦτο ὠχυρωμένη ἀπὸ ὄλα τὰ μέρη καὶ ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν οἱ Τύριοι κατὰ θάλασσαν ἰσχυρότεροι τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ διότι οἱ Πέρσαι ἀκόμη ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης καὶ αὐτοὶ οἱ Τύριοι εἶχον ἀκόμη ἀρκετὰ πλοῖα.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ πρόσχωιν ἀπὸ τὴν ξηρὰν πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως· εἶναι δὲ ὁ τόπος πορθμὸς χωρὶς βάθος· καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ξηρὰν μέρη τῆς θαλάσσης εἶναι ρηχὰ καὶ γεμάτα λάσπη, τὰ δὲ πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως ὅπου εἶναι καὶ τὸ βαθύτερον μέρος τοῦ πορθμοῦ, ἔχουν βάθος τρεῖς ὀργυῖαι περίπου. Ἀλλὰ ὑπῆρχον λίθοι πολλοὶ καὶ ξύλα ἄφθονα, τὰ ὅποια ἔρριπτον ἐπάνω εἰς τοὺς λίθους καὶ πάσσαλοι εὐκόλως ἐκαρφώνοντο εἰς τὴν λάσπην καὶ αὐτὴ ἡ λάσπη συνέδεε τοὺς λίθους, ὥστε νὰ μένουν στερεοί. Προθυμίαν δὲ μεγάλην ἔδεικνυον εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ οἱ Μακεδόνες καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ ὅποτος παρῶν ἔδιδεν ὁδηγίας εἰς κάθε λεπτομέρειαν καὶ ἄλλοτε μὲν μὲ λόγους ἐνεθουσίαζε, ἄλλοτε δὲ καὶ μὲ χρήματα ἐνεθάρυνε ὅσους κάτι ἔξοχον μὲ κόπον κατώρθωνον. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἡ πρόσχωσις ἐγένετο πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς εὐκόλως ἐπροχώρει ἡ ἐργασία, διότι ἡ πρόσχωσις ἐγένετο εἰς μικρὸν βάθος καὶ κανεὶς δὲν τοὺς ἠμπόδιζε. Ὅταν δὲ πλέον ἐπλησίαζον τὰ βαθύτερα μέρη καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν ἐκακισπᾶθον οἱ Μακεδόνες πολὺ κτυπώμενοι ἀπὸ τὰ τεῖχη, τὰ ὅποια ἦσαν ὑψηλά. ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐφωδιασμένοι μᾶλλον δι' ἐργασίαν παρὰ διὰ μάχην καὶ μὲ τὰ πλοῖα, ὡς κύριοι τῆς θαλάσσης, ἔπλεον οἱ Τύριοι εἰς διάφορα μέρη, ἔκαμνον τὴν πρόσχωσιν πολὺ δύσκολον. Τότε οἱ Μακεδόνες ἔστησαν δύο πύργους εἰς τὸ ἄκρον τῆς προσχώσεως, διότι εἶχε προχωρήσει εἰς μεγάλην ἔκτασιν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐτοποθέτησαν μηχανὰς ἐπὶ τῶν πύργων. Ὡς προφυλάγματα δὲ ἀπὸ τὰ τοξεύματα διὰ τοὺς ἐργαζομένους εἶχον κατειργασμένα καὶ ἀκατέργαστα δέρματα, διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ καοῦν ἀπὸ τὸ τεῖχος μὲ πυρφόρα βέλη συγχρόνως δὲ ὅσοι ἀπὸ τοὺς Τυρίους πλησιάζοντες μὲ πλοῖα ἔθλαπτον τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὴν πρόσχωσιν κτυπώμενοι ἀπὸ τοὺς πύργους δὲν ἐπέστρεφον εὐκόλως.

Κεφ. ΙΘ'.

Οἱ δὲ Τύριοι εἰς τὰς προφυλάξεις αὐτὰς τῶν Μακεδόνων ἐμηχανεύθησαν τοῦτο· πλοῖον μέγα ἀφοῦ τὸ ἐγένευσαν μὲ ξηρὰ κλήματα καὶ ἄλλην εὐφλεκτον ὕλην ἐκάρφωσαν δυὸ κατάρτια εἰς τὴν πῆφραν καὶ περιέφραξαν ὀλόγυρα εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ὥστε εἰς τὸ μέρος νὰ χωρέσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα δαδία καὶ φρύγανα· προσέτι δὲ ἐσώρευσαν ἐκεῖ πίσσαν καὶ θειάφι καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι κατάλληλα νὰ προκαλέσουν μεγάλην φλόγα. Ἐποποθέτησαν δὲ καὶ δύο ἀντένας εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀπὸ αὐτὰς ἐκρέμασαν καζάνια γεμάτα ἀπὸ ὕλας αἱ ὁποῖαι ἐμελλον μόλις χυθοῦν νὰ μεγαλώσουν τὴν φλόγα τέλος ἔβαλαν σαβούρα εἰς τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου διὰ νὰ σηκώσουν ὑψηλὰ τὴν πῆφραν, ἀφοῦ θὰ εἶχε θάρος εἰς τὴν πρύμναν τὸ πλοῖον. Ἐτσι κἀρεφυλα κτήσαντες ἄνεμον μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἐφοῦ ἔδεσαν τὸ πλοῖον ἀπὸ τὴν πρύμναν τὸ ἐρυμούλκουν μὲ ἄλλα πλοῖα. Ὅταν δὲ πλέον ἐπλησίαζον τὴν πρόσχωσιν καὶ τοὺς πύργους ἀφοῦ ἔβαλαν φωτιά εἰς τὰ μαζευμένα ὕλικὰ καὶ συγχρόνως ἀφοῦ μὲ ὀρμὴν ἐρυμούλκησαν τὸ πλοῖον πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἐξώθησαν αὐτὸ εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς· τὸ δὲ πλήρωμα τοῦ πλοίου τὸ ὀποῖον ἐκαίετο πλέον εὐκόλως ἐκολύμβησεν εἰς τὴν πόλιν. Εἰς τὸ μεταξύ ἡ φλόγα μεγάλη πλέον ἐπιανε τοὺς πύργους καὶ ἀντένας ἔσπασαν ἀπὸ τῆ φωτιά καὶ ἀφήκαν νὰ χυθοῦν εἰς τὴν φλόγα, ὅσα ἦσαν ἡτοιμασμένα νὰ τὴν ἐνισχύσουν. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὰ ρυμουλκὰ πλοῖα παραμονεύοντες κοντὰ εἰς τὴν πρόσχωσιν ἔρριπτον θέλη εἰς τοὺς πύργους ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἀσφάλεια νὰ πλησιάσουν ὅσοι ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἤρχοντο νὰ σθῆσουν τὴν φλόγα. Καὶ ἐν τῷ μεταξύ, ἐν ᾧ πλέον ἐκαίοντο οἱ πύργοι, ἀφοῦ ἐξῆλθον τῆς πόλεως πολλοὶ καὶ εἰσῆλθον εἰς μικρὰ πλοῖα πλησιάσαντες εἰς διάφορα μέρη τῆς προσχώσεως καὶ τοὺς πασσάλους οἱ ὁποῖοι ἦσαν καρφωμένοι εἰς τὴν ἄκραν εὐκόλως τοὺς ἔσπασαν καὶ τὰς μηχανὰς ὅλας ἔκαψαν, ὅσας δὲν ἐχάλασεν ἡ φλόγα τοῦ πυρπολικοῦ.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε καὶ τὴν πρόσχωσιν νὰ κάμουν πλατυτέραν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν ξηρὰν διὰ νὰ δεχθῆ περισσότερους πύργους καὶ τοὺς μηχανοποιούς διέταξε ἄλλας μηχανὰς νὰ

Ἄερια. Ἄλεξ. Ἀνάβασις καὶ Δουκ. Νεκρ. Διάλ.—Μετάφρασις Β

ἐτοιμάζουσι ἐνῶ δὲ αὐτὰ ἡτοιμάζοντο, ὁ ἴδιος παραλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τὰς Ἀγριανας ἤλθεν ἐναντίον τῆς Σιδῶνος μετὴν πρόθεσιν νὰ συγκεντρώσῃ ἐκεῖ ὅσα πλοῖα εἶχεν, διότι τοῦ ἐφαινετο πολὺ δύσκολος ἡ πολιορκία, ἐφ' ὅσον ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης οἱ Τύριοι.

Κεφ. Κ'.

Ἐνῶ δὲ αἱ μηχαναὶ τοῦ κατεσκευάζοντο καὶ τὰ πλοῖα ἕκαστον γυμνάσια ναυμαχίας καὶ ἐπιθέσεως, εἰς τὸ μεταξὺ ἐκεῖνο, ἀφοῦ παρέλαβεν ὁ ἴδιος μερικὰς ἴλας ἵππικου καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, τοὺς Ἀγριανας καὶ τοὺς τοξότας, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Ἀραβίαν, εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἀντιλίθανον· καὶ ἄλλας μὲν πόλεις τῶν μερῶν ἐκείνων διὰ πολέμου ὑποτάξας, ἄλλας δὲ διὰ συνθήκης, ἀφοῦ ἔλαβε μὲν τὸ μέρος του, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Σιδῶνα ὅπου εὗρε τὸν Κλέαρχον τὸν υἱὸν τοῦ Πολεμοκράτορος ὁ ὅποιος εἶχεν ἔλθει ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον μετέσσαρας χιλιάδας περίπου μισθοφόρους Ἑλλήνας.

Ὅτε δὲ εἶχεν ἐτοιμασθῆ τὸ ναυτικόν του, ἀφοῦ ἐπεδίβασε εἰς τὰ καταστρώματα τῶν πλοίων ὅσους ἰπὸ τοὺς ὑπασπιστάς ἐνόμιζε καταλλήλους διὰ τὴν ναυμαχίαν, ἂν αὐτὴ μὲν τὸ πλησίασμα τῶν πλοίων μετεβάλλετο μᾶλλον εἰς πεζομαχίαν, ξεκινήσας ἀπὸ τὴν Σιδῶνα ἐπλεε κατὰ τῆς Τύρου μετὰ πλοῖα εἰς γραμμὴν μάχης, ὁ ἴδιος μὲν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, καὶ μαζί του οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου καὶ οἱ Φοινίκες, ἐκτὸς τοῦ Πνυταγόρου, ὁ ὅποιος μαζί μὲν τὸν Κράτερον εἶχε τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῆς ὅλης παρατάξεως. Οἱ δὲ Τύριοι πρότερον μὲν εἶχον τὴν ἀπόφασιν νὰ ναυμαχήσουν, ἂν ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἐπετίθετο μὲν τὸν στόλον· τότε ὅμως παρ' ἐλπίδα ἰδόντες πρὸ πολὺ πλῆθος τῶν πλοίων (διότι δὲν εἶχον μάθει ἀκόμη ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἔλα τὰ πλοῖα τῶν Κυπρίων καὶ τῶν Φοινίκων) καὶ παρατηρήσαντες συγχρόνως ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον των μὲ ὄλους τοὺς κανόνας τῆς ναυτικῆς τέχνης (διότι ὀλίγον προτοῦ νὰ πλησιάσουν τὴν πόλιν ἐσταμάτησε εἰς τὰ ἀνοικτὰ ὁ στόλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, προσπαθῶν νὰ προκαλέσῃ εἰς ναυμαχίαν τοὺς Τύριους, ἐπειτα, ἐπειδὴ δὲν ἐπλεον αὐτοὶ ἐναντίον του, ἔτσι ἕτοιμος διὰ ναυμαχίαν ἐπετίθετο μὲ τὸ ὀρηκτικὸν ὀφθαλμὸν) αὐτὰ βλέποντες οἱ Τύριοι δὲν

ἀπεφάσιον νά ναυμαχήσουν, ἀλλὰ μὲ πλοῖα, ὅσα ἠδύναντο νά χωρέσουν τὰ στόμια τῶν λιμένων, ἀφοῦ ἐφραξαν πυκνά τὰς εἰσόδους ἐφύλαττον διὰ νά μὴ ἀγκυροβολήσῃ ὁ στόλος τῶν ἐχθρῶν εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς λιμένας.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ δὲν ἔπλεον ἐναντίον του οἱ Τύριοι ἐπετέθη κατὰ τῆς πόλεως· καὶ τὸν μὲν λιμένα ὁ ὁποῖος ἔδλεπε πρὸς τὴν Σιδῶνα δὲν ἐτόλμησε νά παραβιάσῃ διότι ἦτο πολὺ στενὸν τὸ στόμιον καὶ ἦτο φραγμένον μὲ πολλὰ πλοῖα ἔχοντα τὰς πύρας πρὸς τὰ ἔξω ἐπιτεθέντες δὲ οἱ Φοίνικες ἐναντίον τριῶν πλοίων τὰ ὅποια μὲ τὰς πύρας πρὸς τὰ ἔξω ἦσαν ἀραγμένα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ στομίου διὰ νά φυλάττουσιν αὐτὸ τὰ ἐδύθησαν τὰ δὲ πληρώματα εὐκόλως ἐσώθησαν κολυμβῶντα εἰς τὴν ξηρὰν ἢ ὅποια ἦτο φιλική. Τότε μὲν λοιπὸν οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον προσήγγισαν εἰς κάποιον ὄρμον κοντὰ εἰς τὴν τεχνητὴν πρόσχωσιν, ὅπου τοὺς ἐφάνη ὅτι δὲν ἔπιανεν ἄνεμος· τὴν δὲ ἐπομένην τοὺς μὲν Κυπρίους μὲ τὰ πλοῖά των καὶ τὸν ναύαρχόν του Ἀνδρόμαχον διέταξε νά ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῆς πόλεως ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα, τοὺς δὲ Φοίνικας ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν Αἴγυπτον πέραν τῆς προσχώσεως λιμένα ὅπου ἦτο καὶ ἡ σκηνή του.

Κεφ. ΚΑ'.

Τώρα δὲ πλέον, ἐπειδὴ ἐμαξεύθησαν πολλοὶ μηχανικοὶ ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν Φοινίκην, εἶχον κατασκευασθῆ καὶ πολλοὶ μηχαναί, ἄλλαι μὲν ἐπάνω εἰς τὴν πρόσχωσιν, ἄλλαι δὲ ἐπάνω εἰς ἱππεγωγὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἔφερε μαζί του ἀπὸ τὴν Σιδῶνα, ἄλλαι δὲ ἐπάνω εἰς πολεμικὰ χωρὶς μεγάλην ταχύτητα καὶ φυσικὰ ἄχρηστα διὰ ναυμαχίαν. Ἀφοῦ δὲ ὅλα πλέον ἦσαν ἔτοιμα ἐπλησίαζον τὰς μηχανὰς εἰς τὴν τεχνητὴν πρόσχωσιν καὶ μὲ τὰ ἔχοντα μηχανὰς πλοῖα ἐπλησίαζον εἰς διάφορα μέρη τοῦ τείχους καὶ ἐδοκίμαζον νά τὸ πατήσουσιν.

Οἱ δὲ Τύριοι ἐτοποθέτησαν ξυλίνους πύργους εἰς τὰς πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἐπάλξεις διὰ νά μάχωνται ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ ὅπου ἀλλοῦ αἱ μηχαναὶ ἐφέροντο μὲ τὰ πλοῖα κοντὰ εἰς τὰ τεῖχη προσεπάθουν νά ἀμυνθοῦν, καὶ ἐκτύπων τὰ πλοῖα μὲ τόξα καὶ μὲ πυρφόρα βέλη, ὥστε νά φοβοῦνται οἱ Μακεδόνες νά πλησιάσουσιν

τὸ τεῖχος. Τὰ πρὸς τὴν πρόσχωσιν δὲ τείχη των εἶχον ὕψος ἑκατὸν πενήντα περίπου πόδας καὶ πλάτος ἀνάλογον καὶ ἦσαν καμωμένα ἀπὸ μεγάλους λίθους ἐνωμένους μὲ γύψον. Καὶ εἰς τὰ ἱππαγωγὰ δὲ καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τῶν Μακεδόνων, ὅσα ἔφερον τὰς μηχανὰς πρὸς τὸ τεῖχος, δὲν ἦτο εὐκολο νὰ πλησιάσουν τὴν πόλιν, διότι πολλοὶ λίθοι τοῦ τείχους ἐξεῖχον ἀρκετὰ πρὸς τὰ ἔξω εἰς τὴν θάλασσαν καὶ δὲν ἄφιναν τὰ πλοῖα νὰ προσδάλουν τὸ τεῖχος ἀπὸ κοντά. Καὶ τούτους ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ παραμερίσῃ, ἀλλὰ δύσκολα κατωρθώνετο τοῦτο, ἐπειδὴ προσεπάθειεν νὰ τοὺς κινήσουν ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ ὄχι ἀπὸ ἕδαφος ἀσφαλές· ἄλλως τε καὶ οἱ Τύριοι φράξαντες πλοῖα μὲ σανίδας διὰ νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὰ ἐχθρικά βέλη τὰ ἔφερον κοντὰ εἰς τὰς ἀγκύρας τῶν μηχανοφόρων πλοίων καὶ κόπτοντες κρυφίως τὰ σχοινιά τῶν ἀγκυρῶν ἔκαμνον τὴν προσέγγισιν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων ἀδύνατον. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἔφραξε μὲ τὸν ἴδιον τρόπον πολλὰς τριακοντόρους τὰς ἐτοποθέτησε πλαγίως καὶ ἔμπρὸς ἀπὸ τὰς ἀγκύρας διὰ νὰ ἀποκρούουν τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τυρίων. Ἀλλὰ καὶ ἔτσι κολυμβηταὶ θυσιζόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν ἔκοπτον κρυφίως τὰ σχοινιά. Οἱ Μακεδόνες τέλος ἔδεσαν τὰς ἀγκύρας μὲ ἀλυσίδας ἀντὶ σχοινίων καὶ ἔτσι τίποτε πλέον δὲν κατώρθωνον οἱ κολυμβηταί. Πιάνοντες λοιπὸν τοὺς λίθους μὲ θηλειὰ τοὺς ἀπέσπων καὶ ἔπειτα μὲ μηχανὰς ὑψώνοντες τοὺς ἄφιναν νὰ πέσουν εἰς τὰ βαθιά, ὅπου δὲν ἐμελλον πλέον νὰ τοὺς βλάψουν. Ὅπου δὲ ἐκαθαρίζετο τὸ τεῖχος ἀπὸ τοὺς προεξέχοντας λίθους, εὐκόλως πλέον ἐκεῖ ἐπλησίαζον τὰ πλοῖα.

Οἱ δὲ Τύριοι ἐπειδὴ δὲν ἤξευραν τί νὰ κάμουν ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς τὰ Κυπριακὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἦσαν ἀραγμένα εἰς τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα· ἀπὸ πολλοῦ λοιπὸν φράξαντες τὸ στόμιον τοῦ λιμένος μὲ πανιά διὰ νὰ μὴ τοὺς βλέπουν ὅτι ἐπιθιβάξουν εἰς τὰ πλοῖα ναῦτας, κατὰ τὸ μεσημέρι, ὅποτε καὶ οἱ ναῦται διεσκορπίζοντο διὰ φαγητὸν καὶ ἀνάπαυσιν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεχώρει εἰς τὴν σιηνὴν του ἀπὸ τὸ εἰς τὸν ἄλλον λιμένα ναυτικόν, ἀφοῦ τρία πλοῖα μὲ πέντε σειρὰς κουπιὰ καὶ ἄλλα τόσα μὲ τέσσαρας καὶ ἑπτὰ μὲ τρεῖς ἐγέμισαν μὲ καταλληλοτάτους κωπηλάτας καὶ μὲ ναῦτας πολὺ ἱκανοὺς θαλασσινοὺς καὶ πολὺ θαρραλέους εἰς τὰς ναυμαχίας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἠσούχως μὲ κανονικὴν κωπηλασίαν τὸ ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐπροχώ-

ρουσαν τὰ πλοῖα χωρὶς νὰ δύνουν κελευσταὶ τὸν ρυθμὸν τῆς κωπηλασίας μετὰ τραγοῦδι, ὅπως συνήθιζον· ὅταν δὲ πλέον ἐστράφησαν διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς τοὺς Κυπρίους καὶ ἦσαν κοντὰ ὥστε νὰ τοὺς βλέπουν, τότε πλέον μετὰ βοήν πολλήν καὶ προτροπὰς μεταξὺ των καὶ συγχρόνως μετὰ ὀρμητικὴν κωπηλασίαν ἐπετίθεντο.

Κεφ. ΚΒ'.

Συνέβη δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ν' ἀποχωρήσῃ μὲν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν σκηνὴν του, ἀλλὰ νὰ μὴ βραδύνη κατὰ τὴν συνήθειάν του νὰ γυρίσῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὰ πλοῖα. Οἱ δὲ Τύριοι ἐπιτεθέντες ἀπροσδοκῆτως κατὰ τῶν πλοίων τὰ ὅποια ἦσαν ἄρα γμένα, καὶ εὐρόντες ἄλλα μὲν ὅλως διόλου ἄδεια, ἄλλα δὲ νὰ γεμίζουσιν μετὰ δυσκολίαν ἀπὸ τοὺς παρόντας ναύτας, ἐνῶ διήρκει ἡ βοή καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίθεσις, τὸ μὲν πλοῖον τοῦ βασιλέως Πνυταγόρου ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην προσβολὴν ἐδύθησαν, καθὼς ἐπίσης τὰ πλοῖα τοῦ Ἀνδροκλέους· ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀμαθοῦντα καὶ τοῦ Πασικράτους ἀπὸ τὴν πόλιν Κούριον, τὰ δὲ ἄλλα ἀπωθήσαντες εἰς τὴν παραλίαν κατέστρεψαν.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μόλις ἀντελήφθη τὴν ἐξοδὸν τῶν Τυρίων τὰ μὲν περισσότερα ἀπὸ τὰ πλοῖά του, εὐθύς ὡς ἐλάβανε ἑκαστον πληρώματα, διέταξε νὰ καιροφυλακτοῦν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ἵνα μὴ καὶ ἄλλα πλοῖα τῶν Τυρίων ἐξέλθουν· ὁ ἴδιος δὲ ἀφοῦ παρέλαβε τὰ μὲ πέντε σειρὰς κουπιὰ πλοῖά του καὶ ἀπὸ τὰς τριήρεις περίπου πέντε, ὅσαι ἐπρόλαβον γρήγορα νὰ πάρουν πληρώματα, ἔπλεε γύρω ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ ἔλθῃ ἐναντίον τῶν ἐξεληθόντων Τυρίων. Οἱ δὲ ἀπὸ τὸ τεῖχος Τύριοι παρατηρήσαντες τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐχθρῶν καὶ τὸν ἴδιον τὸν Ἀλέξανδρον ἐπάνω εἰς τὰ πλοῖα, μετὰ βοήν προέτρεπον τοὺς ναύτας των ὅτι ὅποιοι ἔκαμαν τὴν ἐπίθεσιν νὰ ἐπιστρέψουν· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤκούοντο αἱ προτροπαὶ των διότι εἶχον ἐπιδοθῆ μετὰ θόρυβον εἰς τὸ ἔργον των, μετὰ διάφορα σημεῖα τοὺς ἐκάλουν νὰ ἐπιστρέψουν. Οὗτοι δὲ κάποτε ἀντιληφθέντες τὴν ἐπίθεσιν τῶν πλοίων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπέστρεψαν καὶ ἔσπευδον εἰς τὸν λιμένα. Καὶ ὀλίγα μὲν ἀπὸ τὰ πλοῖα ἐπρόφθασαν καὶ ἐξέφυγον, εἰς τὰ περισσότερα δὲ ἀφοῦ ἐπέτεθησαν τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἄλλα μὲν ἀπὸ αὐτὰ κατέστησαν ἄχρηστα, ἐν δὲ μετὰ πέντε καὶ ἄλλο μετὰ

τέσσαρες σειρὰς κουπιὰ ἐμπρὸς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τὰ ἔπιασαν ἀπὸ τοὺς ναῦτας ὅμως δὲν ἐφόνευσαν πολλοὺς, διότι μόλις ἀντελήφθησαν ὅτι ἐπιάσθησαν τὰ πλοῖα, ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κολυμβῶντες εὐκόλως ἔφθασαν εἰς τὸν λιμένα.

Ἀφοῦ δὲ καμμίαν πλέον ὠφέλειαν δὲν ἐπερίμενον ἀπὸ τὰ πλοῖα οἱ Τύριοι, ἐπλησίαζον τότε οἱ Μακεδόνες τὰς μηχανὰς εἰς τὸ τεῖχος. Καὶ πρὸς τὸ μέρος μὲν τῆς προσχώσεως τίποτε σπουδαῖον δὲν κατώρθωνον, διότι τὸ τεῖχος ἦτο ἰσχυρόν, ἐπλησίαζον λοιπὸν μερικὰ ἀπὸ τὰ μηχανοφόρα πλοῖα εἰς τὸ πρὸς τὴν Σιδῶνα μέρος τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τίποτε δὲν κατώρθωνον, ἦλθεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ πρὸς τὴν Αἴγυπτον νότιον μέρος καὶ ἤρχισε τὸ ἔργον του μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις του. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ μέρος πρῶτα πρῶτα ἐσείσθη τὸ τεῖχος εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ἔπαθε ρήγματα καὶ ἓν μέρος αὐτοῦ κατέπεσε. Τότε μὲν λοιπὸν ἀφοῦ ἔρριψε γεφύρας εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον γίνεαι τὰ ρήγματα ἐδοκίμασε ὀλίγον χρόνον νὰ προσβάλλῃ τὸ τεῖχος, ἀλλὰ εὐκόλως οἱ Τύριοι ἀπέκρουσαν τοὺς Μακεδόνας.

Κεφ. ΚΓ'

Τρεῖς δὲ ἡμέρας ἀργότερα ἐπιτυχῶν νηνεμίαν καὶ προτρέψας τοὺς ἀρχηγούς τῶν ταγμάτων εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἐπλησίασε τὰ μηχανοφόρα πλοῖα εἰς τὴν πόλιν. Καὶ πρῶτον μὲν κατέσεισε τὸ τεῖχος εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ὅταν δὲ τοῦ ἐφάνη ὅτι τὸ ρήγμα εἶχεν ἀρκετὸν πλάτος, τὰ μὲν μηχανοφόρα πλοῖα διέταξε νὰ γυρίσουν ὀπίσω, ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὠδήγει κοντὰ δύο ἄλλα τὰ ὅποια τοῦ ἔφερον τὰς γεφύρας, μὲ σκοπὸν νὰ τὰ τοποθετήσουν εἰς τὸ μέρος τοῦ τείχους ὅπου εἶχε γίνεαι τὸ ρήγμα.

Καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν πλοῖον ἦσαν οἱ ὑπασπισταὶ του μὲ κυβερνήτην τὸν Ἀδμητον, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τὸ τάγμα τοῦ Κοῖνου, οἱ ὀνομαζόμενοι πεζέταιροι· καὶ ὁ ἴδιος δὲ ἔμελλε μὲ τοὺς ὑπασπιστάς ν' ἀναβῆ εἰς ὅποιον μέρος τοῦ τείχους θὰ ἦτο δυνατόν. Διέταξε δὲ ὁ στόλος νὰ κάμῃ ἐπίθεσιν καὶ κατὰ τῶν δύο λιμένων, ἴσως παραδιάσῃ τὰς εἰσόδους, ἐνῶ οἱ Τύριοι θὰ ἐπρόσεχαν εἰς τὰ δύο πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅσα δὲ ἀπὸ τὰ πλοῖα εἶχον μηχανὰς διὰ νὰ ρίπτουν βέλη ἢ ὅσα εἶχον εἰς τὸ κατὰστρωμα το-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ξότας, διέταξε νὰ πλέουν γύρω ἀπὸ τὸ τεῖχος καὶ νὰ πλησιάζουν ὅπου ἦτο δυνατόν, νὰ σταματοῦν δὲ εἰς βολὴν τόξου, ὅπου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πλησιάζουν, ἵνα ἀπὸ ἐλα τὰ μέρη κτυπώμενοι οἱ Τύριοι εὐρίσκωνται εἰς ἀμφιβολίαν πρὸς τοῦ νὰ στραφῶν.

Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔρριψαν τὰς γεφύρας εἰς τὸ τεῖχος, τότε οἱ ὑπασπισταὶ μὲ γενναϊότητα ἀνέβαινον ἀπὸ αὐτὰς ἐπάνω εἰς τὸ τεῖχος. Διότι καὶ ὁ Ἀδμητος τότε ἀνεδείχθη γενναῖος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἠκολούθει λαμβάνων μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ παρατηρῶν ὅ,τι ἔξοχον καὶ γενναῖον κατόρθωμα οἱ ἄλλοι ἐτόλμων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος πρῶτον, ὅπου ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος, ἔγιναν κύριοι τοῦ τεύχους, ἀφοῦ εὐκόλως ἀπέκρουσαν τοὺς Τυρίους. Καὶ ὁ Ἀδμητος μὲν πρῶτος ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὸ τεῖχος καὶ ἐνῶ πρόετρεπε τοὺς στρατιώτας του ν' ἀναδοῦν κτυπηθεῖς μὲ λόγχην ἐφονεύθη ἐκεῖ· κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαβε μὲ τοὺς ἐταίρους τὸ τεῖχος. Ὅταν δὲ εἶχε καταλάβει μερικὸς πύργους καὶ τοὺς μεταξὺ αὐτῶν χώρους, ὁ ἴδιος ἐπροχώρει ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις πρὸς τὰ ἀνάκτορα, διότι ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ ἐφαίνετο εὐκολώτερον νὰ καταβῆ εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ δὲ στόλος, ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ὁ Φοινικὸς ὁ ὁποῖος ἦτο κατὰ τύχην ἀραγμένος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ πρὸς τὴν Αἴγυπτον λιμένος, ἀφοῦ μὲ ὀρμὴν ἔκαμε ἐπίθεσιν καὶ ἔσπασε τὰς ἀλυσίδας αἱ ὁποῖαι ἔκλειον τὸν λιμένα, κατέστρεψε τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα ἄλλα μὲν κτυπῶν ἀραγμένα εἰς τὸ μέσον τοῦ λιμένος, ἄλλα δὲ σπρώχνων εἰς τὴν ξηρὰν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Κυπριακὸς εἰς τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα, ὅπου δὲν ὑπῆρχε καὶ ἀλυσίδα, ἀφοῦ εἰσηλθεν, ἐκυρίευσεν ἀμέσως τὴν πόλιν εἰς αὐτὸ τὸ μέρος.

Ὁ δὲ λαὸς τῆς Τύρου μόλις εἶδε νὰ κυριεύεται τὸ τεῖχος, τὸ ἀφήσαν καὶ ἀφοῦ ἐμαζεύθησαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Τύρου Ἀγῆνορος, τὸ Ἀγηνόριον, ἐπετέθησαν ἐκεῖ κατὰ τῶν Μακεδόνων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τότε μὲ τοὺς ὑπασπιστάς του προχωρήσαντες ἐναντίον τούτων ἄλλους μὲν ἀπὸ αὐτοὺς μαχομένους ἐφόνευσαν ἐπὶ τόπου, ἄλλους δὲ φεύγοντας κατεδίωκον.

Τότε ἤρχισε μεγάλη σφαγή, καθόσον καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λιμένος κατεῖχον πλέον τὴν πόλιν καὶ τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου εἶχε περάσει μέσα. Διότι μὲ ἀγανάκτησιν ἐπροχώρουν γενικῶς οἱ Μα-

κεδόνες, ἐπειδὴ ἐστενοχωροῦντο καὶ διότι ἔχασαν ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ διότι αἰχμαλωτίσαντες οἱ Τύριοι μερικοὺς ἰδικούς των πλέοντας ἀπὸ τὴν Σιδῶνα, ἀφοῦ τοὺς ἀνεβίβασαν εἰς τὸ τεῖχος, διὰ γὰρ τοὺς βλέπουν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον οἱ Μακεδόνες, τοὺς ἔσφαζαν καὶ τοὺς ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐφονεύθησαν δὲ ἀπὸ τοὺς Τυρίους μὲν περίπου ὀκτὼ χιλιάδες, ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας δὲ εἰς τὴν τελευταίαν ἐκείνην ἐπίθεσιν ὁ Ἀδμήτος, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐπάτησε τὸ τεῖχος ἀναδειχθεὶς γενναῖος, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν εἴκοσι ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς· εἰς ἄλλην δὲ τὴν πολιορκίαν ἐφονεύθησαν περίπου τετρακόσιοι.

Εἰς τοὺς καταφυγόντας δὲ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλέους (ἦσαν δὲ καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς Τυρίους οἱ ἐπισημότεροι καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος καὶ ἀπὸ τοὺς Καρχηδονίους μερικοὶ οἱ ὁποῖοι ἔτυχον ἐκεῖ ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἡρακλέους σύμφωνα μὲ κάποιαν παλαιὰν συνθήθειαν) εἰς αὐτοὺς ἄλλους ἔδωσε ἀμνηστειάν ὁ Ἀλέξανδρος· τοὺς δὲ ἄλλους αἰχμαλώτισε, καὶ ἐπωλήθησαν περίπου τριάντα χιλιάδες ἀπὸ τοὺς Τυρίους καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους ὅσοι ἐπιάσθησαν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔκαμε θυσίαν εἰς τὸν Ἡρακλέα καὶ ἔστειλε λιτανεῖαν ἀπὸ ἔνοπλα στρατιωτικὰ τμήματα· καὶ τὰ πλοῖα δὲ συνώδευσαν τὴν λιτανεῖαν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἐτέλεσεν ἀγῶνας καὶ λαμπαδῆδρομίαν· τὴν δὲ μηχανήν, μὲ τὴν ὁποίαν διεσείσθη τὸ τεῖχος, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν καθὼς καὶ τὸ πλοῖον τῶν Τυρίων τὸ ὁποῖον εἶχον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἡρακλέα μὲ ἐπιγραφὴν τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἢ κάποιος ἄλλος ἐποίησε· δὲν τὴν ἀναφέρω ὅμως διότι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον.

Ἔτσι λοιπὸν ἐκυριεύθη ἡ Τύρος ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Νικήτης κατὰ μῆνα Ἰούλιον.

Περὶ ἰλημῖς τῶν ὑπολοίπων βιβλίων 3-7

Ὁ Ἀρριανὸς συνεχίζει τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου παρακολουθεῖ αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰς τὴν μεγάλην μάχην τῶν Ἀρβήλων, εἰς τὴν Περσίαν, τὴν Μηδίαν καὶ τὴν Παρθίαν, ὅπου περιποιεῖται τὸν ὕπὸ τοῦ σατράπου Βήσσου φονευθέντα Δαρεῖον.

Μετὰ τὸν θάνατον τούτου προχωρεῖ πλέον ὡς ἀστραπή καὶ καθυποτάσσει πάντας τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας μέχρι τοῦ Ἰαξάρτου, ὅπου ἔκτισε τὴν ἐσχάτην Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκεῖθεν στρέφεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ φθάνει κατόπιν ἀγώνων δεινῶν εἰς τὸν Ὑφασιν, ὅπου ἡ ἀντίστασις τῶν στρατιωτῶν του νὰ προχωρήσουν τὸν ἠνάγκασεν νὰ σταματήσῃ τὰς κατακτήσεις του.

Κατέρχεται λοιπὸν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ κατόπιν διὰ τῆς ἐρήμου Γεδρωσίας ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Σοῦσα, ὅπου ἐπεδίωξε τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο κόσμων, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ἄφου δὲ ἀνεπαύθη ἀρκετὰ ἐσκέφθη νὰ ἐξερευνήσῃ τὴν Κασπίαν καὶ τὴν Ἀραβίαν ἀλλὰ τὸν ἐπρόλαβεν ὁ θάνατος. Μέγας πυρετὸς ἐξήντηλε τὸ κουρασμένον σῶμά του καὶ ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν ἀπέθανεν. Κατὰ τὸν Ἀρριανὸν ἦτο ὠραιότατος, φιλοποννότατος, ὀρμητικὸς εἰς τὰς ἀποφάσεις, ἀνδρειότατος, φιλοτιμότατος, φιλοκινδυνότατος, εὐσεβέστατος, ἐγκρατέστατος, προβλεπτικιώτατος, ἐμπειρότατος στρατηγός, πιστὸς εἰς τὰς συνθήκας, ἀφειδῶς ἐξοδεύων διὰ τοὺς φίλους.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

Ὁ Λουκιανὸς ἐγεννήθη εἰς τὰ Σαμόσατα τῆς Συρίας (125 μ. Χ.). Ἐφοῦ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὸ σχολεῖον προωρίσθη ὑπὸ τῶν πτωχῶν γονέων του διὰ τὴν ἐρμολυφικὴν τέχνην. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἠσθάνετο μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα, κατέλειπε τὴν τέχνην πολὺ γρήγορα καὶ ἐπεδόθη μὲ ζῆλον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ρητορικῆς καὶ φιλοσοφίας. Μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του περιηγήθη τὴν Μ. Ἀσίαν, Μακεδονίαν, Ἑλλάδα, Ἰταλίαν καὶ Γαλατίαν ἐπιδεικνύων τὴν ρητορικὴν του τέχνην εἰς κάθε εὐκαιρίαν, ἰδίως ὅμως εἰς τὰς πανηγύρεις.

Πολὺν χρόνον ἔμεινε εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ὅπου διεκρίθη ὡς δικηγόρος. Κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη τοῦ βίου του ἦλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ ἀπέθανε μετὰ τὸ 180 μ. Χ.

Τοῦ Λουκιανοῦ σφύζονται 82 διάφορα συγγράμματα.

Οἱ Νεκρικοὶ Διάλογοι. Εἶναι σύντομοι διάλογοι εἰς τοὺς ὁποίους ὑποδύονται κωμικὸν πρόσωπον νεκροὶ διάφοροι, εὐτραπέλως δὲ καὶ παιγνιωδῶς γελοτοποιοῦνται καὶ διασύρονται πλημμελήματα καὶ ἀδυναμίαι ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων, ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς τοῦ συγγραφέως καὶ διάφορα ἱστορικὰ πρόσωπα.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1.

Διογένους και Πολυδεύκους

§ 1. ΔΙΟΓ. Πολυδεύκη, σοῦ παραγγέλλω, εὐθύς ὡς ἀναβῆς στή γῆ, — διότι εἶναι ἡ σειρά σου, νομίζω, ν' ἀναστηθῆς αὔριον— ὅπου ἰδῆς Μένιππον τὸν κυνικὸν φιλόσοφον, — θά τὸν εὕρῃς δὲ εἰς τὸ Κράνειον τῆς Κορίνθου ἢ εἰς τὸ Λύκειον στήν Ἀθήνα νὰ περιπαίξῃ τοὺς φιλόσοφους, τοῦ φιλονικοῦν μεταξὺ των— νὰ τοῦ πῆς ὅτι σὲ προτρῆπει, Μένιππε, ὁ Διογένης, ἂν ἀρκετὰ περιγέλασες ὅσα γίνονται ἐπάνω στή γῆ, νὰ ἔλθῃς ἐδῶ στὸν Ἄδην, γιὰ νὰ περιγέλασῃς ἀκόμη περισσότερο τὰ ἐδῶ διότι στή γῆ μὲν τὸ περιγέλασμά σου εἶναι ἀκόμη ἀμφίβολον καὶ ὅλοι σχεδὸν λέγουν «ποιὸς βέβαια ξεύρει σωστά, τί θὰ ἐπακολουθήσῃ ὑστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ;» ἐδῶ ὅμως δὲν θὰ παύσῃς μὲ βεβαιότητα νὰ γελᾷς, καθὼς ἐγὼ τώρα, καὶ μάλιστα ὅταν βλέπῃς τοὺς πλουσίους καὶ σαυράπας καὶ τυράννους τόσον ταπεινωμένους καὶ ἀσημάντους, καὶ ὅτι μόνον ἀπὸ τὰ παράπονά των διακρίνονται καὶ ὅτι εἶναι δειλοὶ καὶ ἀνανδροὶ ἐνθυμούμενοι τὰ καλὰ, ποῦ εἶχαν στή γῆ. Αὐτὰ νὰ τοῦ πῆς, καὶ πῆς του ἀκόμη, νὰ ἔλθῃ ἀφοῦ γεμίσει τὴ σακκούλα του μὲ πολλὰ λούπινα καὶ ἂν κάπου εὕρῃ στὸ τρίστρατο θαλμένο δεῖπνον τῆς Ἐκάτης ἢ αὐτὸ ἀπὸ θυτίας πρὸς καθαρισμόν ἢ κανένα παρόμοιον.

§ 2 ΠΟΛ. Πολὺ καλὰ, Διογένη, θὰ τὰ πῶ αὐτὰ ἄλλὰ διὰ νὰ τὸν γνωρίσω καλύτερα, πῆς μου, τί λογῆς εἶναι τὸ ἐξωτερικόν του.

ΔΙΟΓ. Γέρων φαλακρὸς, μὲ ἐπανωφόρι κουρελιασμένο, ἀνοικτὸ γιὰ κάθε ἀνεμο καὶ πολύχρωμο ἀπὸ τὰ διάφορα κουρέλια ποῦ εἶναι μπαλωμένο. Γελᾷ δὲ πάντοτε καὶ συνήθως περιπαίξῃ τοὺς ἀλλαζόνας αὐτοὺς φιλοσόφους.

ΠΟΛ. Είναι εύκολο νὰ τὸν εἶρω ἀπ' αὐτὰ τοῦλάχιστον τὰ σημάδια.

ΔΙΟΓ. Θέλεις νὰ παραγγείλω κάτι καὶ γιὰ κείνους δὲ τοὺς φιλόσοφους;

ΠΟΛ. Λέγε· διότι καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι βαρῦ.

ΔΙΟΓ. Παράγγειλέ τους, μ' ἓνα λόγο, νὰ παύσουν νὰ φλυαροῦν καὶ νὰ φιλονικιοῦν γιὰ τὸν κόσμον ὅλον καὶ νὰ λέγουν μεταξύ των τερατώδεις συλλογισμοὺς καὶ νὰ σχηματίζουν κροκοδείλους καὶ νὰ γυμνάζουν τὸν νοῦν τῶν νέων νὰ ἐρωτοῦν τὰ τοιαῦτα ἄτοπα καὶ παράξενα,

ΠΟΛ. Καλά! ἀλλὰ θὰ μὲ ποῦν ὅτι εἶμαι ἀμαθὴς καὶ ἀπαίδευτος, ἐπειδὴ κατηγορῶ τὴν σοφίαν των.

ΔΙΟΓ. Σὺ δὲ πὲς τους ἐκ μέρους μου νὰ θηρνοῦν.

ΠΟΛ. Καὶ αὐτὰ, Διογένη, θὰ τὰ πῶ.

§ 3. ΔΙΟΓ. Καὶ εἰς τοὺς πλουσίους δὲ, ἀγαπητέ μου Πολυδεύκη, αὐτὰ νὰ πῆς ἐκ μέρους μας, διὰτὶ, ἀνόητοι, φυλάττετε τὸ χρυσάφι; διὰτὶ δὲ βασανίζεσθε λογαριάζοντες τοὺς τάλους καὶ μαζεύοντες τάλαντα ἐπάνω σὲ τάλαντα, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθετε ὕστερα ἀπὸ λίγο, ἔχοντες ἓνα μόνον ὄβολο γιὰ τὸν Χάρωνα;

ΠΟΛ. Καὶ αὐτὰ θὰ τὰ πῶ εἰς ἐκείνους.

ΔΙΟΓ. Ἄλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὄμορφους καὶ τὰ παλληκάρια, τὸν Μέλιγον ἀπὸ τὴν Κόρινθον καὶ τὸν Δαμόξενον τὸν παλαιστὴν νὰ πῆς ὅτι ἐδῶ σὲ μᾶς δὲν ὑπάρχουν πλέον οὔτε ξανθὰ μαλλιά οὔτε γαλανὰ ἢ μαῦρα μάτια οὔτε κοκκινάδι στὸ πρόσωπο οὔτε δυνατὰ νεῦρα ἢ ὦμοι ἰσχυροί, ἀλλὰ ὅλα ἐδῶ στὸν Ἄδην εἶναι στάχτη, καθὼς λέγουν, κρανία χωρὶς ὄμορφιά.

ΠΟΛ. Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ πῶ καὶ αὐτὰ στοὺς ὄμορφους καὶ τὰ παλληκάρια.

§ 4. ΔΙΟΓ. Καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς, ὦ Λάκων, εἶναι δὲ πολλοί, οἱ ὅποιοι μάλιστα λυποῦνται γιὰ τὴ φτώχεια των καὶ ραπονοῦνται γιὰ τὴν οἰκονομικὴν των στενοχώρια—νὰ πῆς νὰ μὴ δακρύζουν μήτε νὰ μοιρολογοῦν, ἀφεῖ τοὺς διηγηθῆς τὴν ἐδῶ ἰσοτιμίαν καὶ ὅτι θὰ ἴδουν τοὺς πλουσίους στὴ γῆ νὰ μὴν εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς σὲ κανένα πρᾶγμα· καὶ εἰς τοὺς δικούς σου δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἂν σοῦ φαίνεται καλὸ,

νά τοὺς ἐπιτιμήσῃς ἐκ μέρους μου καὶ νά τοὺς πῆς ὅτι εὗρίσκονται σέ μεγάλη παραλυσία.

ΠΟΔ. Νά μή λέγῃς τίποτε κακό, Διογένη, γιά τοὺς Λακεδαιμονίους, διότι δέν θά τό ἀνεχθῶ. Ὅσα ὅμως παρήγγειλες γιά τοὺς ἄλλους, ὅλα θά τά πῶ.

ΔΙΟΓ. Ἄς τοὺς ἀφήσωμε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀφού τό θέλῃς· ἀλλά εἰς ὅσους προεῖπον μή λησμονήσῃς νά τοὺς μεταδώσῃς τὰ λόγια μου.

2.

Πλούτων ἢ κατὰ Μενίππου

§ 1. ΚΡΟΙΣ. Δέν ὑποφέρομεν, Πλούτων, πρῶτον δά τόν κυνικόν Μενίππον πού κατοικεῖ ἐδῶ κοντά μας· ὥστε ἡ ἐκεῖνον νά ἐγκαταστήσῃς κάπου ἄλλοῦ ἢ ἡμεῖς θά μετοικήσωμεν σέ ἄλλο μέρος.

ΠΛΟΥΤ. Καί τί κακόν σᾶς κάμνει, ἐνῶ εἶναι νεκρός ὅπως καί σεῖς;

ΚΡΟΙΣ. Ἐνῶ ἡμεῖς μοιρολογοῦμεν καί ἀναστενάζομεν ἐνθυμούμενοι τὰ καλὰ πού εἶχαμε στή γῆ, αὐτός μὲν ὁ Μίδας τό χρυσάφι του, ὁ Σαρδανάπαλλος δέ τὰ πολλά του ξεφαντώματα, ἐγὼ δέ ὁ Κροῖσος τοὺς θησαυρούς μου, μάς γελά καί μάς ὀνειδίζει ὀνομάζων ἡμᾶς κτήνη καί καθάρματα κάποτε δέ μέ τὰ τραγοῦδια του συγχίζει τὰ μοιρολόγια μας καί μ' ἔνα λόγο εἶναι ἀνυπόφορος.

ΠΛΟΥΤ. Τί εἶναι αὐτά πού λέγουν γιά σένα, Μενίππε;

ΜΕΝ. Ἀλήθεια λένε, Πλούτων· διότι τοὺς μισῶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναίσθητοι καί διεφθαρμένοι. Εἰς αὐτοὺς δέν ἦτο ἀρκετό ὅτι ἔζησαν κακῶς, ἀλλά καί πεθαμένοι ἐνθυμοῦνται ἀκόμη καί εἶναι προσκολλημένοι στά καλὰ πού εἶχον στή γῆ· γι' αὐτό λοιπόν εὐχαριστοῦμαι νά τοὺς πειράζω.

ΠΛΟΥΤ. Ὅμως δέν πρέπει νά τοὺς πειράζῃς· διότι αὐτοὶ λυποῦνται, ἐπειδὴ ἔχασαν ὅχι μικρά πράγματα.

ΜΕΝ. Καί σὺ εἶσαι ἀνόητος, Πλούτων, ἀφού ἐπιδοκιμάζῃς τοὺς στεναγμούς των.

ΠΛΟΥΤ. Καθόλου, ἀλλά δέν θέλω νά ἐπαναστατήτε.

§ 2. ΜΕΝ. Καί ὅμως, ὦ κάκιστοι ἀπὸ ὅλους τοὺς Λυδούς,

τοὺς Φρύγας καὶ τοὺς Ἀσσυρίους, αὐτὸ νὰ ξεύρετε ὅτι δὲν θὰ παύσω μὲ κανένα τρόπον διότι ὅπου καὶ ἂν πάτε, θὰ σᾶς ἀκολουθήσω γιὰ νὰ σᾶς πειράζω καὶ νὰ σᾶς ζαλιζῶ μὲ τὰ τραγούδια μου καὶ νὰ σᾶς καταγελῶ.

ΚΡΟΙΣ. Αὐτὰ δὲν εἶναι καταφρόνησις;

ΜΕΝ. Ὅχι ἀλλὰ ἐκεῖνα ἦσαν καταφρόνησις, ποὺ σεῖς ἐκάμνετε, ἀπαιτοῦντες νὰ σᾶς προσκυνοῦν καὶ ἐμπαίζοντες ἐλευθέρους ἀνθρώπους καὶ οὐδόλως ἐνθυμούμενοι τὸν θάνατον λοιπὸν θὰ κλάψετε ἐπειδὴ ὅλα ἐκεῖνα τὰ χάσατε.

ΚΡΟΙΣ. Ναί, θεοί, πολλὰ καὶ μεγάλα κτήματα ἐχάσαμεν.

ΜΙΑ. Πόσον μὲν χρυσάφι ἐγὼ ἔχασα.

ΣΑΡΑ. Πόσα δὲ ξεφαντώματα ἐγὼ στερήθηκα.

ΜΕΝ. Πολὺ καλὰ, ἔτσι νὰ κάνετε· σεῖς μὲν νὰ κλαῖτε. ἐγὼ δὲ θὰ σᾶς τραγουδῶ ἐπαναλαμβάνων πολλάκις τὸ γινῶθι σ' αὐτὸν· διότι θὰ ταιριάξῃ σὲ τέτοια μοιρολόγια μὰ τέτοια ἐπιφθῆ

Μενίππου, Ἀμφιλόχου καὶ Τροφώνιου

§ 1. ΜΕΝ. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς σεῖς οἱ δύο Τροφώνιε καὶ Ἀμφίλοχε, ἐνῶ εἰσθε νεκροὶ ἀξιοθήκατε νὰ ἔχετε ναοὺς καὶ νὰ νομίζεσθε μάντεις καὶ οἱ ἀνόητοι ἄνθρωποι σᾶς νομίζουν ὅτι εἰσθε θεοί.

ΑΜΦΙΑ. Τί πταίομεν ἡμεῖς, ἂν ἀπὸ ἀνοησίαν των ἐκεῖνοι τέτοια ἰδέα ἔχουν γιὰ τοὺς νεκρούς;

ΜΕΝ. Ἀλλὰ δὲν θὰ εἶχον γιὰ σᾶς τέτοια ἰδέα, ἂν καὶ σεῖς ἦσαν ἦσθε στὴ ζωὴ δὲν ἐκόβατε ψευτιὰς ὅτι προβλέπετε τὸ μέλλον καὶ μπορεῖτε νὰ προειπῆτε εἰς τοὺς ἐρωτῶντας κάτι.

ΤΡΟΦ. Μένιππε, ὁ Ἀμφίλοχος μὲν μπορεῖ νὰ ξεύρῃ, τί πρέπει ν' ἀποκριθῇ γιὰ τὸν ἑαυτὸν του· ἐγὼ ὅμως εἶμαι ἥρως καὶ δίδω χρησμούς, εἰς ὅποιον καταβῆ στὸ σπήλαιόν μου. Σὺ δὲ φαίνεται δὲν πηγὴς καθόλου στὴ Λειβαδειά· διότι ἂν πηγαινες, δὲν θὰ ἀπιστοῦσες εἰς αὐτά.

§ 2. ΜΕΝ. Τί λέγεις; Ἄν βέβαια δὲν πάχω στὴ Λειβαδειά καί, ντυμένος μὲ σινδόνια γελοίως καὶ ἔχων στὰ χέρια πῆττα, δὲν συρθῶ μέσα στὸ σπήλαιο ἀπὸ τὸ στόμιό του ποὺ εἶναι χα-

μηλό, δὲν μπερῶ νὰ ξεύρω ὅτι εἶσαι νεκρὸς καθὼς καὶ ἡμεῖς καὶ μόνον στὴ μαγεία διαφέρεις; ἀλλὰ, νὰ χαρῆς τὴν μαντικὴν σου δύναμι καὶ τέχνη, τί εἶναι ἤρωσ; διότι δὲν ξεύρω.

ΤΡΟΦ. Εἶναι κάτι σύνθετον ἀπὸ ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ θεόν.

ΜΕΝ. Τὸ ὅποσον μῆτε ἄνθρωπος εἶναι, ὅπως λέγεις, μῆτε θεός, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο μαζί. Τώρα λοιπὸν ποῦ πῆγε ἐκεῖνο τὸ ἥμισυ τοῦ θεοῦ σου;

ΤΡΟΦ. Δίνει χρησμούς, Μένιππε, στὴ Βοιωτία.

ΜΕΝ. Δὲν καταλαβαίνω, Τροφώνιε, τί λέγεις ὅτι ὅμως ὀλόκληρος εἶσαι νεκρός, τὸ ὀλέπω καθαρά.

4.

Ἑρμοῦ καὶ Χάρωνος.

§ 1. ΕΡΜ. Ἄς λογαριασθῶμεν, παραβοκύρη, ἂν σοῦ φαίνεται καλὸ, πόσα μοῦ χρεωστεῖς ἕως τώρα, γιὰ νὰ μὴ φιλονικῶμεν εἰς τὸ ἐξῆς γι' αὐτά.

ΧΑΡ. Ἄς λογαριασθῶμεν, Ἑρμῆ; διότι καλύτερα εἶναι νὰ εἶναι τακτοποιημένοι οἱ λογαριασμοὶ διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν ἄλλοτε ἐνοχλήσεις.

ΕΡΜ. Κατὰ παραγγελίαν σου ἄγκυραν σοῦ ἔφερα μὲ πέντε δραχμάς.

ΧΑΡ. Ἀκριβῶς λέγεις.

ΕΡΜ. Μὰ τὸν Ἄδην, μὲ πέντε δραχμάς τὴν ἀγόρασα καὶ σοῦ ἀγόρασα σχοινὶ γιὰ τὰ κουπιὰ μὲ δύο ὀβολούς.

ΧΑΡ. Βάλε πέντε δραχμάς καὶ δύο ὀβολούς.

ΕΡΜ. Καὶ σακκορράφαν γιὰ τὸ πανί· πέντε ὀβολούς ἐγὼ ἐπλήρωσα.

ΧΑΡ. Καὶ αὐτοὺς πρόσθεσε στὸ λογαριασμό.

ΕΡΜ. Καὶ πίσσα διὰ νὰ φράξω τὰ ἀνοίγματα τῆς δάρνας καὶ καρφιά δὲ καὶ χονδρὸ σχοινὶ μὲ τὸ ὅποσον ἔφκιασες τὸ σχοινὶ ποῦ ἀνεβάζεται καὶ κατεβάζεται ἢ ἀντέννα, ὅλα μαζί δύο δραχμάς.

ΧΑΡ. Αὐτὰ φθηνὰ τὰ ἠγόρασες.

ΕΡΜ. Αὐτὰ εἶναι ὅλα, ἂν δὲν λησμονήσαμε τίποτε στὸ λογαριασμό. Πότε λοιπὸν λέγεις ὅτι θὰ μοῦ τὰ πληρώσης;

Ἄρρη. Ἄλεξ. Ἀνάβασις καὶ Λουκ. Νεκρ. Διάλ.—Μετὰφρασις. 4

ΧΑΡ. Τώρα ἀμέσως, Ἐρμῆ, εἶναι ἀδύνατον· ἂν ὅμως καμμιὰ ἐπιδημία ἢ πόλεμος στείλῃ ἐδῶ κάτω πολλοὺς μαζεμένους, θὰ εἶναι τρόπος τότε νὰ κερδίσω ἐξαπατῶν σοὺ λογαριασμό τῶν ναύλων.

§ 2. ΕΡΜ. Τώρα λοιπὸν ἐγὼ θὰ κάθημαι νὰ παρακαλῶ νὰ συμβοῦν αὐτὰ τὰ κακὰ, γιὰ νὰ ἔχω ἀπὸ αὐτὰ κανὲν κέρδος;

ΧΑΡ. Ἄλλος τρόπος δὲν ὑπάρχει, Ἐρμῆ· γιατί τώρα, ὡς βλέπεις, ὀλίγοι μᾶς ἔρχονται, διότι εἶναι παντοῦ εἰρήνη.

ΕΡΜ. Καλύτερα νὰ ἔχῃ εἰρήνην ὁ κόσμος, ἔστω καὶ ἂν πρέπη νὰ περιμένω νὰ μοῦ πληρώσῃς τὸ χρέος σου. Μ' ὅλα ταῦτα οἱ παλαιοί, Χάρων, Ξεύρεις, τί λογῆς νεκροὶ ἤρχαντο· ὅλοι ἀνδρεῖοι ματωμένοι καὶ οἱ περισσότεροὶ πληγωμένοι· τώρα δὲ πεθαίνει κάπου κάπου κανένας ἢ δηλητηριασμένος ἀπὸ τὸν υἱὸν του ἢ ἀπὸ τὴν γυναῖκά του ἢ ἀπὸ ἀσωτίαν πρισμένος στὴν κοιλιά καὶ τὰ σκέλη, ὅλοι κίτρινοι καὶ ἀδύνατοι, χωρὶς καμμιὰ ὁμοιότητα μὲ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους. Οἱ δὲ περισσότεροὶ ἀπ' αὐτοὺς πεθαίνουν γιὰ χρήματα ἐπιβουλεύοντες ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, καθὼς φαίνεται.

ΧΑΡ. Διότι εἶναι αὐτὰ πολὺ ἐπιθυμητά.

ΕΡΜ. Λοιπὸν καὶ ἐγὼ δὲν θὰ φανῶ ὅτι κάμνω ἀμαρτίαν, ἂν δὲν παύω νὰ σοῦ ζητῶ ὅσα μοῦ χρεωστεῖς.

5.

Πλούτωνος καὶ Ἐρμού

§ 1. ΠΛΟΥΤ. Ξεύρεις ἓνα γέρο, ποῦ γήρασε πολὺ, λέγω τὸν πλούσιον Εὐκράτην, ὁ ὅποιος παιδιὰ μὲν δὲν ἔχει, ἐκείνοι ὅμως ποῦ κυνηγοῦν τὴν κληρονομίαν του εἶναι ἄπειροί;

ΕΡΜ. Ναί, τὸν Σικυώνιον ἐννοεῖς. Τί ἔχεις νὰ μοῦ πῆς γι' αὐτόν;

ΠΛΟΥΤ. Ἐκεῖνον μὲν, Ἐρμῆ, ἀφῆσέ τον νὰ ζῆ πάνω ἀπὸ τὰ ἐνεγνήντα χρόνια ποῦ ἔζησε, καὶ μέτρησε καὶ ἄλλα τόσα καί, ἂν ἦτο δυνατόν, ἀκόμη περισσότερα· τοὺς κόλακας του ὅμως Χαρίνον τὸν νέον καὶ τὸν Δάμωνα καὶ τοὺς ἄλλους κατέβασέ τους ὅλους πρὸς τὰ κάτω μὲ τὴν ἀράδα.

ΕΡΜ. Ἐνα τέτοιο πρᾶγμα θὰ φανῇ ἄστοπον.

ΠΛΟΥΤ. Τὸνναντίον μάλιστα καὶ πολὺ δίκαιον· διότι τί κα-

κὸν ἔπαθαν ἐκεῖνοι καὶ παρακαλοῦν νῦν ἀποθάνῃ αὐτός ; ἢ γιὰτι νομίζουσι δικὰ τῶν τὰ χρήματά του χωρὶς νὰ ἔχουν καμμιά συγγένεια ; ἀλλὰ τὸ ἀνηθικώτερο ἀπ' ὅλα εἶναι, ὅτι, ἂν καὶ κἀμὸν τοιαύτας παρακλήσεις, ὅμως τὸν περιποιοῦνται τοῦλάχιστον στὰ φανερά· καὶ ὅταν εἶναι ἄρρωστος, τί σκέπτονται, εἶναι σὲ ὅλους φανερά, ὅμως ὑπόσχονται θυσίας, ἂν καλυτερεύσῃ, καὶ γενικὰ ἡ κολακεία τῶν ἀνθρώπων τούτων ἔχει μεγάλη ποικιλία. Γιὰ ὅλα αὐτὰ αὐτὸς μὲν ἄς μένῃ ἀθάνατος, ἐκεῖνοι δὲ ἄς κατέβουν ἐδῶ πρὶν ἀπ' αὐτόν, ἀφοῦ ματαίως ἔμειναν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτό.

§ 2. EPM. Γελοῖα θὰ πάθουν, ἂν καὶ εἶναι πανοῦργοι· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος μὲ μεγάλην ἐπιτηδεϊότητα τοὺς ἀπατᾷ καὶ τοὺς κάνει νὰ ἐλπίζουσι, καὶ γενικὰ ἐνῶ φαίνεται πάντοτε ὅτι εἶναι γιὰ θάνατο, ὅμως εἶναι πολὺ καλύτερα ἀπὸ τοὺς νέους· ἐκεῖνοι δὲ μοιράζονται πλέον μεταξὺ τῶν τὴν κληρονομίαν καὶ περνοῦν τὸν καιρὸν τῶν φανταζόμενοι ὅτι θὰ ζήσουν ζωὴ εὐτυχημένη.

ΠΛΟΥΤ. Δοιοὺν αὐτὸς μὲν ἄς βγάλῃ ἀπὸ πάνω του τὰ γηρατειὰ καὶ ἄς γίνῃ πάλιν νέος καθὼς ὁ Ἰόλαος· ἐκεῖνοι δὲ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰς ἐλπίδας τῶν ἄς ἀφήσουν τὸν πλοῦτον ποῦ ὀνειρεύονται καὶ ἄς ἔλθουν ἐδῶ ἀφοῦ ὡς κακοὶ ἀποθάνουν μὲ κακὸν θάνατον.

EPM. Μὴ σὲ μέλῃ, Πλούτων· διότι θὰ σοῦ τοὺς φέρω ὅλους μὲ τὴν σειρὰ ἓνα ἓνα· εἶναι δὲ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἑπτὰ.

ΠΛΟΥΤ. Κατέβασέ τους· καὶ ἐκεῖνος θὰ τοὺς στείλῃ ἓνα ἓνα ἀφοῦ γίνῃ ἀπὸ γέροντων πάλιν νέος.

6.

Ζηνοφάντου καὶ Καλλιδημίδου

§ 1. ZHN. Μὰ σὺ, Καλλιδημίδη, πῶς πέθανες; διότι, γιὰ μένα ὅτι ἤμην παράσιτος τοῦ Δεινίου καὶ πνίγηκα, ἐπειδὴ ἔφαγα περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἔπρεπε, τὸ ξεύρεις; διότι ἦσο παρὼν στὸ θάνατό μου.

ΚΑΛΛ. Ἦμουν παρὼν, Ζηνόφαντε· μὰ καὶ ἡ δική μου τύχη ἦτο πολὺ παράξενη. Γνωρίζεις βέβαια καὶ σὺ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὸν γέροντα Πτοιόδωρον.

ΖΗΝ. Τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, μὲ τὸν ὁποῖον σὲ ἐβλεπα συνήθως νὰ συναναστρέφουσαι;

ΚΑΛΛ. Ἐκεῖνον τὸν ἴδιον πάντοτε ἐκολάκεια, γιὰτὶ μοῦ εἶδιδε ὑποσχέσεις ὅτι δὲν θὰ μὲ λησμονήσῃ ἰστὸ θάνατό του. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ὑπόθεσις μάκραινε πολὺ καὶ ὁ γέρον ζοῦσε περισσότερον ἀπὸ τὸν Τιθωνόν, ἐπενόησα συντομώτερο δρόμο γιὰ νὰ πάρω γρηγορώτερα τὴν κληρονομιά. Ἀγόρασα δηλ. δηλητήριον καὶ ἔπεισα τὸν δοῦλον ποῦ κερνοῦσε, ἔταν ὁ Πτοιόδωρος ζητήσῃ νὰ πιῇ—πίνει δὲ πάρα πολὺ—ἀφ' οὗ τὸ θάλλῃ ἰστὸ ποτήρι νὰ τὸ ἔχη ἔτοιμον καὶ νὰ τοῦ τὸ δώσῃ, ἐὰν δὲ τὸ κάμῃ τοῦ ὀρκίσθηκα ὅτι θὰ τὸν ἀφήσω ἐλεύθερον.

ΖΗΝ. Τί λοιπὸν συνέβη; γιὰτὶ φαίνεσαι ὅτι θὰ πῆς κάτι πολὺ παράξενον.

§ 2. ΚΑΛΛ. Ἀφοῦ λοιπὸν λουτήκαμε καὶ γυρίσαμε ἀπὸ τὸ λουτρό στὸ σπίτι, δύο ποτήρια ἔχων ἔτοιμα, ὁ νέος, τὸ ἓνα, ποῦ εἶχε τὸ δηλητήριον, γιὰ τὸν Πτοιόδωρον καὶ τὸ ἄλλο γιὰ μένα, ἔκαμε λάθος, δὲν ξέρω πῶς, καὶ σὲ μὲ μὲν ἔδωκε τὸ δηλητηριασμένο, στὸν Πτοιόδωρον δὲ τὸ ἀδηλητηρίαστο· τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ ἔπεια ἀνάσκελα νεκρὸς στὸν τόπον ἐκεῖνον. Γιὰτὶ γελᾶς, Ζηγόφαντε; καὶ ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ περιγελᾶς ἄνθρωπον φίλον σου.

ΖΗΝ. Γελῶ, Καλλιδημίδη, ἐπειδὴ ἔπαθες ἀστεία. Καὶ ὁ γέρονς τί ἔλεγε εἰς αὐτὰ;

ΚΑΛΛ. Στὴν ἀρχὴ μὲν ταραχτήκε λίγο διότι τοῦ ἦλθε ξαφνικὸ ἔπειτα ἀφοῦ κατάλαβε, μοῦ φαίνεται, τὸ τί συνέβη, γελούσε καὶ αὐτὸς μὲ ὅ,τι ἔκαμε ὁ νέος, ποῦ κερνοῦσε.

ΖΗΝ. Μὰ καὶ σὺ δὲν ἔπρεπε νὰ πάρῃς τὸν συντομώτερον δρόμον διότι ἡ κληρονομία θὰ σοῦ ἤρχετο ἀπὸ τὸν συνηθισμένον δρόμον ἀσφαλέστερα, ἂν καὶ λίγο ἀργότερα.

7.

Κνήμωνος καὶ Δαμνίππου

§ 1. ΚΝΗΜ. Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνον ποῦ λέγει ἡ παροιμία· τὸ ἐλαφάκι ἐνίκησε τὸν λέοντα.

ΔΑΜ. Διατὶ θυμώνεις, Κνήμων;

ΚΝΗΜ. Ρωτᾶς γιὰτὶ θυμώνω; κληρονόμους ἀφήμα χωρὶς

νά θέλω, ἐπειδὴ γελάστηκα ἀπὸ τῆς πονηριᾶς μου ὁ ταλαίπωρος, ἐκείνους ποῦ ἤθελα πολὺ νὰ κληρονομήσω παραμελήσας τὴ δική μου περιουσία.

ΔΑΜ. Πῶς συνέβη αὐτό ;

ΚΝΗΜ. Τὸν πλουσιώτατον Ἐρμόλαον ποῦ ἦτο ἄτεκνος τὸν ἐκολάκευα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν κληρονομήσω στὸ θάνατό του· καὶ ἐκεῖνος μὲ εὐχαρίστησιν ἐδέχετο τὴν κολακείαν. Μοῦ φάνηκε λοιπὸν ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι φρόνιμον πρᾶγμα, νὰ κάμω δηλ. διαθήκη στὰ φανερά, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀφήκα ὅλα τὰ δικά μου εἰς ἐκεῖνον, γιὰ νὰ μὲ μιμηθῇ καὶ ἐκεῖνος καὶ νὰ κάμῃ τὰ ἴδια.

ΔΑΜ. Τί λοιπὸν ἔκαμεν ἐκεῖνος ;

ΚΝΗΜ. Τί ἔγραψεν αὐτὸς στὴ διαθήκη του δὲν ξεύρω, διότι ἐγὼ ἐξαφνα πέθανα, ἐπειδὴ ἔπεσεν ἐπάνω μου ἡ στέγη· καὶ τώρα ὁ Ἐρμόλαος ἔχει τὴν περιουσίαν μου, ἀφοῦ σὺν τὸ λαβράκι κατέπιε τὸ ἀγκίστρι μὲ τὸ δόλωμα μαζί.

ΔΑΜ. Ὅχι μονάχα τὸ ἀγκίστρι μὲ τὸ δόλωμα, ἀλλὰ καὶ σὲ τὸν ἴδιο τὸν ψαρᾶ· ὥστε ἐπενόησες πανουργίαν γιὰ καιρὸ τοῦ κεφαλοῦ σου.

ΚΝΗΜ. Τὸ βλέπω· γι' αὐτὸ κλαίω.

8.

Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ καὶ νεκρῶν διαφόρων

§ 1. ΧΑΡ. Ἀκούσθε σὲ ποιὰ κατάστασι εὐρίσκονται τὰ πράγματά μας. Ἡ θάρκα μας, καθὼς βλέπετε, εἶναι μικρὴ καὶ σάπια καὶ σὲ πολλὰ μέρη κάνει νερά, καὶ ἂν λίγο κλίνη πρὸς τὸ ἓνα μέρος, θὰ ἀναποδογυρισθῇ ἀμέσως, σεῖς δὲ τόσοι πολλοὶ ἤλθετε καὶ κουβαλεῖτε καθένας πολλὰ πράγματα. Ἐὰν λοιπὸν μπῆτε μέσα μὲ αὐτά, φοβοῦμαι μήπως ὕστερα μετανοήσετε, καὶ μάλιστα ὅσοι δὲν ξεύρετε νὰ κολυμβᾶτε.

ΕΡΜ. Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ κάμωμεν, γιὰ νὰ ταξειδεύωμε μὲ ἀσφάλεια ;

ΧΑΡ. Ἐγὼ θὰ σᾶς πῶ· πρέπει νὰ μπῆτε γυμνοί, ἀφίνοντες στὸ γυαλὸ ὅλα αὐτὰ τὰ περιττά· διότι μόλις καὶ μὲ τέτοιον τρόπον θὰ σᾶς χωρέσῃ ἡ θάρκα. Καὶ σύ, Ἑρμῆ, θὰ φροντίσης στὸ ἔξῃς νὰ μὴ δέχῃσαι κανένα ἀπ' αὐτοῦς, ὅποιος δὲν εἶναι γυμνός καὶ δὲν ἀφήκε στὸ γυαλὸ, καθὼς εἶπα, τὰς ἀποσκευάς του. Νὰ

σταθής δὲ κοντὰ στὴν ἀποβάθρα καὶ νὰ τοὺς ἐξετάζῃς προσεκτικά, τότε δὲ νὰ τοὺς παίρνῃς στὴ βάρκα, ἀφοῦ τοὺς ἀναγκάσῃς νὰ μπαίνουν γυμνοί.

§ 2. EPM. Καλὰ λέγεις καὶ ἔτσι πρέπει νὰ κάμωμεν.

Αὐτὸς ἐδῶ ὁ πρῶτος, ποῖος εἶναι;

MEN. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Μένιππος. Νὰ κοίταξε, Ἐρμῆ, ἡ σακκούλα μου καὶ τὸ ραβδί μου ἄς ριφθοῦν στὴ λίμνη, τὸ ἐπανωφόρι μου δὲ οὔτε τὸ ἔφερα καὶ καλὰ ἔκαμα.

EPM. Ἐρχου μέσα, Μένιππε, πού εἶσαι ὁ καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ ἔχῃς τὴν πρωτοκαθεδρίαν ὑψηλά, κοντὰ στὸν παραβοκύρη, γιὰ νὰ τοὺς παρατηρῆς ὅλους.

§ 3. Καὶ ὁ ὠραῖος αὐτὸς ἐδῶ, ποῖος εἶναι;

XAPM. Ὁ Χαρμόλαος ἀπὸ τὰ Μέγαρα, ἀνθρώπος ἀξιαγάπητος.

EPM. Βγάλε λοιπὸν τὴν ὀμορφιά καὶ τὰ μακριὰ μαλλιά καὶ τὸ κόκκινο χρῶμα πού ἔχεις στὰ μάγουλα, καὶ ὅλο τὸ δέριμα.

Καλὰ εἶσαι τώρα, εἶσαι ἐλαφρὸς, ἔρχου μέσα.

§ 4. Σὺ δὲ πού φορεῖς τὸ κόκκινο φόρεμα καὶ τὸ στέμμα, πού ἔχεις σοβαρὸ βλέμμα, ποῖος εἶσαι;

ΛΑΜΠ. Εἶμαι ὁ Λάμπιχος ὁ βασιλεὺς τῶν Γελφῶν.

EPM. Διατί, Λάμπιχε, ἦλθες μὲ τόσα πράγματα;

ΛΑΜΠ. Μὰ τί, ἔπρεπε, Ἐρμῆ, νὰ ἔλθῃ γυμνὸς ἕνας βασιλεὺς;

EPM. Βασιλέα μὲν δὲν σὲ ξεύρω, νεκρὸν μάλιστα ὥστε βγάλε τα αὐτά.

ΛΑΜΠ. Νὰ γιὰ χατήρι σου τὰ πετῶ τὰ στολίδια.

EPM. Ρίψε καὶ τὴν ἀλαζονεία, Λάμπιχε, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους καταφρόνησιν· γιὰτι αὐτὰ ἂν μποῦν μαζί σου θὰ βαρύνουν τὴ βάρκα.

ΛΑΜΠ. Ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἄφησέ με νὰ φορῶ τὸ στέμμα καὶ τί βασιλικὸ ἐπανωφόρι.

EPM. Μὲ κανένα τρόπο, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἄφησέ τα.

ΛΑΜ. Ἄς εἶναι, τί ἔμεινεν ἄλλο; γιὰτι, ὡς βλέπεις, ὅλα τὰ ἀφήκα.

EPM. Καὶ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν μωρίαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν ὀργὴν καὶ ὅλα αὐτὰ ἄφησέ τα.

ΛΑΜΠ. Νά! εἶμαι γυμνός.

§ 5. EPM. Πήγαινε μέσα τώρα. Καί σὺ ὁ παχύς, ὁ πολύσαρκος, ποιὸς εἶσαι;

ΔΑΜ. Ὁ Δαμασῖας ὁ ἀθλητῆς.

EPM. Ναί, ὁμοιάζεις· γιατί σέ ξεύρω, ἐπειδὴ πολλάκις σέ εἶδα στὰς παλαιστράς.

ΔΑΜ. Ναί, Ἐρμῆ· δέξου με λοιπόν, πού εἶμαι γυμνός.

EPM. Δὲν εἶσαι γυμνός, ἀγαπητέ μου, διότι φορεῖς τόσα κρέατα· ὥστε ἄρχισε νὰ γυμνώνεσαι, γιατί θὰ βουλιάξεις τὴν βάρκα, ἂν τὸ ἓνα πόδι μονάχα βάλῃς μέσα· νὰ ρίψῃς δὲ καὶ τὰ στεφάνια αὐτὰ καὶ τὰ διαλαλήματα πού σέ φώναζαν νικητῆ.

ΔΑΜ. Νά! εἶμαι πράγματι γυμνός, καθὼς βλέπεις, καὶ ἴσως στὸ θάρος μὲ τοὺς ἄλλους νεκρούς.

§ 6. EPM. Ἔτσι εἶναι καλύτερα νὰ εἶσαι ἐλαφρὸς, ὥστε πήγαινε μέσα. Καί σὺ δέ, Κράτων, ἀφοῦ πετάξῃς τὸν πλοῦτόν σου νὰ ρίψῃς προσέτι καὶ τὴν μαλθακότητα καὶ τὴν τρυφήν καὶ νὰ μὴ κουβαλῇς μήτε τὰ σάβανά σου μήτε τὰ ἀξιώματα τῶν προγόνων σου· νὰ ἀφήσῃς δὲ καὶ τὸ γένος καὶ τὴν δόξαν καὶ ἂν καμμιά φορά σέ ἐκήρυξεν ἡ πατρίς σου εὐεργέτην καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀνδριάντων, καὶ νὰ μὴ λέγῃς, ὅτι σοῦ ἔκαμαν τάφον μέγαν· διότι καὶ αὐτὰ ὅταν ἀναφέρονται προξενοῦν θάρος.

ΚΡΑΤ. Ἄν καὶ δὲν τὸ θέλω, ὅμως θὰ τὰ ρίψω ὅλα· διότι τί μπορῶ νὰ κάμω;

§ 7. EPM. Πῶ, πῶ! καὶ σὺ ὁ ἀρματωμένος, τί θέλεις; καὶ γιατί φέρεις τὰ τρόπαια;

ΣΤΡΑΤ. Διότι ἐνίκησα, Ἐρμῆ, καὶ φάνηκα ὁ πῦρ γενναῖος καὶ ἡ πατρίς μὲ ἐτίμησε.

EPM. Ἄφησε στὴ γῆ τὰ τρόπαια, γιατί στὸν Ἄδη εἶναι εἰρήνη καὶ δὲν θὰ χρειασθοῦν καθόλου τὰ ὄπλα. Καὶ αὐτὸς ὁ σοβαρὸς, ὅσο τοῦλάχιστον δεικνύει τὸ ἐξωτερικόν του, πού καμαρώνει καὶ σηκώνει τὰ φρύδια του, πού εἶναι βυθισμένος σὲ σκέψεις καὶ ἔχει μακριὰ καὶ πυκνὴ γενειάδα, ποῖος εἶναι;

§ 8. ΜΕΝ. Κάποιος φιλόσοφος, Ἐρμῆ, ἦ γιὰ νὰ πῶ καλύτερα, ἓνας πανούργος ἄνθρωπος καὶ γεμάτος ἀπὸ ψευδολογίας· ὥστε γύμνωσέ τον καὶ αὐτόν· διότι θὰ ἴδῃς πολλὰ καὶ γελοῖα πράγματα κρυμμένα κάτω ἀπὸ τὸ φόρεμά του.

EPM. Βγάλε πρῶτον τὸ φόρεμά σου, ἔπειτα καὶ ὅλα αὐτά· θεέ μου, πόσην ἀλαζονεῖαν φέρει μαζί του, πόσην δὲ ἀμάθειαν

καὶ μαλώματα καὶ ματαιοδοξίαν καὶ σοφιστικὰς ἐρωτήσεις καὶ λεπτολογίας καὶ πολύπλοκα νοήματα, ἀκόμη δὲ καὶ ματαιοπο-
νίαν πολὺ μεγάλην καὶ ὄχι ὀλίγην φλυαρίαν καὶ ἀνοησίας καὶ
μικρολογίαν· μὰ τὴν ἀλήθεια βλέπω καὶ χρυσάφι καὶ διασκεδά-
σεις καὶ ἀδιαντροπιὰ καὶ θυμοὺς καὶ τρυφήν καὶ μαλθακότητα,
διότι δὲν μὲ διαφεύγουν, ἂν καὶ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν τὰ κρύ-
πτεις. Ρίψε δὲ καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν υπερηφάνειαν καὶ τὸ νὰ
νομίζῃς ὅτι εἶσαι καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους· διότι ἂν μῆς στή
βάρκα μὲ ὄλα αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, ποῖο καράδι καὶ μὲ πε-
νήντα κουπιὰ μπορεῖ νὰ σὲ χωρέσῃ;

ΦΙΛΟΣ. Πολὺ καλὰ θὰ τὰ ρίψω, ἀφοῦ ἔτσι προστάζῃς.

§ Θ. ΜΕΝ. Μὰ καὶ αὐτὴν τὴν γενειάδα νὰ ρίψῃ, Ἐρμῆ, πού
εἶναι, ὡς βλέπεις, βαρεῖα καὶ πυκνὴ· ζυγίζει τοῦλάχιστον μιὰ
ὀκτὰ καὶ τριακόσια δράμια.

ΕΡΜ. Καλὰ λέγεις· ρίψε τὴν καὶ αὐτὴν.

ΦΙΛ. Καὶ ποιὸς θὰ μοῦ τὴν κόψῃ.

ΕΡΜ. Αὐτὸς ἐδῶ ὁ Μένιππος, ἀφοῦ τὴν ἀκουμδήσῃ στὴ
σκάλα τῆς βάρκας, θὰ τὴν κόψῃ μὲ ἓνα ναυπηγικὸν πέλεκυν.

ΜΕΝ. Ὅχι, ὦ Ἐρμῆ, νὰ μοῦ δώσης ἓνα πριόνι· γιατί αὐτὸ
θὰ μᾶς κάμῃ νὰ γελάσωμεν περισσότερο.

ΕΡΜ. Ὁ πέλεκυς εἶναι ἀρκετός.— Πολὺ καλὰ· τώρα φάνη-
κες ἀνθρωπινώτερος πού ἐθγαλες ἀπὸ πάνω σου τὴν βρωμερὴ
αὐτὴ γενειάδα.

ΜΕΝ. Θέλεις νὰ κόψω λίγο καὶ ἀπὸ τὰ φρύδια;

ΕΡΜ. Μάλιστα διότι υπερηφανεύθῃ πολὺ· δὲν ξεύρω γιατί
εἶναι τόσοσὺν υπερήφανος. Τί; καὶ κλαίεις, κάθαρμα, καὶ φοβεῖσαι
τὸν θάνατον; μπαῖνε μέσα.

ΜΕΝ. Ἐνα ἀκόμη τὸ βαρύτερο ἀπ' ὄλα ἔχει στὴ μα-
σχάλη του.

ΕΡΜ. Τί, Μένιππε;

ΜΕΝ. Κολακειάν, Ἐρμῆ, ἢ ὅποια πολὺ τοῦ ἐχρησίμευσε
στὴ ζωὴ του.

ΦΙΛΟΣ. Λοιπὸν καὶ σύ, Μένιππε, ρίψε τὴν ἐλευθερίαν καὶ
τὴν ἐλευθεροστομίαν καὶ τὴν ἀμεριμνησίαν καὶ τὴν γενναιοψυ-
χίαν καὶ τὸ γέλοιο· διότι μόνος σὺ ἀπὸ ὄλους τοὺς νεκροὺς γελάς.

ΕΡΜ. Καθόλου, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἔχῃς αὐτὰ, ἐπειδὴ εἶναι

ελαφρὰ καὶ πολὺ εὐκόλα μεταφέρονται καὶ χρήσιμα γιὰ τὸ ταξεῖδι.

§ 10. Καὶ σὺ ὁ ρήτωρ νὰ ἀφήσης τὰ τόσα λόγια ποὺ δὲν ἔχουν τέλος καὶ τὰ ρητορικά σχήματα, τὰς ἀντιθέσεις καὶ παρσιώσεις, καὶ τὰς ὥραιας προτάσεις καὶ τοὺς βαρβαρισμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ βάρη τῶν λόγων.

PHT. Νά! τὰ ρίπτω.

ERM. Πολὺ καλὰ ὥστε λύσε τὰ παλαμάρια, ἄς ἀνεβάσωμε τὴ σκάλα, ἄς σηκώσωμε τὴν ἄγκυρα, ἀνοιξε τὸ πανί, πιάσε καρβοκύρη, τὸ τιμόνι καλὸ μας ταξεῖδι.

§ 11. Τί κλαίτε, ὦ μάταιοι, καὶ πρὸ πάντων σὺ ὁ φιλόσοφος, τοῦ ὁποῖου πρὸ ὀλίγου κόψαμε τὴν γενειάδα;

ΦΙΛΟΣ. Διότι, ὦ Ἐρμῆ, νόμιζα ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος.

MEN. Ψεύδεται· διότι ἄλλα φαίνεται τὸν κάμνον νὰ λυπηταί.

ERM. Ποῖα εἶναι αὐτά;

MEN. Διότι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ κάμνη πολυέξοδα συμπόσια μηδὲ θὰ παίρνη χρήματα ἐξαπατῶν τοὺς νέους ὅτι θὰ τοὺς διδάξῃ φιλοσοφίαν· αὐτὰ τὸν πικραίνουν.

ΦΙΛΟΣ. Καὶ σὺ, Μένιππε, δὲν λυπηῖσαι διότι πέθανες;

MEN. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λυποῦμαι ἐγὼ ποὺ ἔτρεξα στὸ θάνατο χωρὶς κανέναν νὰ μὲ καλέσῃ;

§ 12. Μά, ἐνῶ ἐδῶ μιλοῦμε, δὲν ἀκούεται κάποια κραυγὴ, ὡς νὰ φωνάζουν μερικοὶ ἀπὸ τὴν ξηρά;

ERM. Naί, Μένιππε, ὄχι ὁμῶς ἀπὸ ἓνα μόνον μέρος, ἀλλὰ ἄλλοι μὲν μαζεύθησαν στὴν ἀγορὰ καὶ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν γελοῦν ὄλοι ποὺ πέθανεν ὁ Λάμπιχος, καὶ ἡ γυναῖκα του στενοχωρεῖται ἀπὸ τὰς ἄλλας γυναῖκας, καὶ τὰ παιδιὰ του, ποὺ μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο γεννήθησαν, πετροβολοῦνται ἀπὸ τὰ ἄλλα παιδιὰ· ἄλλοι δὲ ἐπαινοῦν τὸν ρήτορα Διόφαντον, ὁ ὁποῖος ἐκφωνεῖ ἐστὶ Σικυῶνα ἐπιταφίους λόγους γι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν Κράτωνα. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια ἡ μητέρα τοῦ Δαμασίου κλαίουσα γι' αὐτὸν εἶναι πρώτη στὸ μοιρολόγι· μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας γυναῖκας· σένα ὁμῶς; Μένιππε, κανέναν δὲν σὲ κλαίει, ἀλλὰ θρίσκεσαι μόνος σου ἄκλαυτος.

MEN. Καθόλου, ἀλλὰ σὲ λίγο θὰ ἀκούσης τοὺς σὺλους νὰ γαυγίζουν λυπηρὰ γιὰ μὲ καὶ τοὺς κόρακας νὰ κτυποῦνται μὲ τὰ πτερά των, ὅταν μαζεθοῦν καὶ μὲ θάπτουν.

ΕΡΜ. Ἐὰν μεγάλη οἰκογένεια εἶσαι, Μένιππε! Λοιπὸν ἀφοῦ τελείωσε τὸ ταξεῖδι μας, σεῖς μὲν νὰ πάτε πρὸς τὸ δικαστήριον, παίρνοντας τὸν ἴσιο ἐκεῖνο δρόμον ἐγὼ δὲ καὶ ὁ παραβακύρης θὰ γυρίσωμε πίσω γιὰ νὰ φέρωμε ἄλλους νεκρούς.

ΜΕΝ. Καλὸ σας ταξεῖδι, Ἑρμῆ ἄς πάμε λοιπὸν καὶ μεῖς. Γιατὶ ἀκόμη ἀργοπορεῖτε; πρέπει ἐξάπαντος νὰ κριθῶμεν, καὶ λέγουν ὅτι αἱ καταδικαί εἶναι βαρεῖαι, τροχοὶ καὶ γῦπες καὶ λίθοι· θὰ φανῆ δὲ ἀκριβῶς ἡ ζωὴ τοῦ καθενός.

9.

Κράτητος καὶ Διογένους

§ 1. ΚΡΑΤ. Μοίριχον τὸν πλούσιον τὸν ἤξευρες, Διογένη, μὲ τὰ πολλὰ τὰ πλούτη, ἀπὸ τὴν Κόρινθον, ποῦ εἶχε τὰ πολλὰ καράβια, τοῦ ὁποίου ὁ ἐξάδελφος Ἀριστέας, πλούσιος καὶ αὐτὸς συνήθιζε νὰ λέγη τὰ λόγια ἐκεῖνα τοῦ Ὀμήρου «ἦ σήκωσέ με ἢ ἐγὼ θὰ σὲ σηκώσω»;

ΔΙΟΓ. Γιὰ ποῖο λόγο, Κράτης;

ΚΡΑΤ. Ἐκολάκευον ὁ ἕνας τὸν ἄλλον γιὰ τὴν κληρονομιά, ἂν καὶ ἦσαν συνομίληκοι, καὶ ἔκαμαν τὰς διαθήκας τῶν στὰ φανερά, ὁ Μοίριχος, ἂν πρότερον ἀποθάνη, ἄφηγε τὸν Ἀριστέαν κύριον ὅλων τῶν ὑπαρχόντων του, καὶ τὸν Μοίριχον ὁ Ἀριστέας, ἂν πεθάνη πρότερον. Αὐτὰ μὲν ἦσαν γραμμένα στὰς διαθήκας αὐτοὶ δὲ ἐκολάκευον ἀλλήλους προσπαθοῦντες νὰ περάσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον στὴν περιποίησιν καὶ οἱ μάντιες ἔσοι ἀπὸ τὰ ἄστρα συμπεραίνουν τὸ μέλλον καὶ ἔσοι ἀπὸ τὰ ὄνειρα, καθὼς οἱ Χάλδαοι, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόλλων, ἄλλοτε μὲν ἔδιδον εἰς τὸν Ἀριστέαν τὴν νίκην, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸν Μοίριχον, καὶ ἡ ζυγαριὰ ἐκλίνε ἄλλοτε στὸν ἕνα καὶ ἄλλοτε στὸν ἄλλον.

§ 2. ΔΙΟΓ. Ποῖον τέλος λοιπὸν εἶχεν ἡ ὑπόθεσις, Κράτης, γιατί ἀξίζει νὰ τὸ ἀκούσῃ κανεὶς.

ΚΡΑΤ. Καὶ οἱ δύο πέθαναν σὲ μιὰ μέρα, αἱ δὲ κληρονομίαι πῆγαν στὸν Εὐνόμιον καὶ Θρασκυκλέα ποῦ εἶναι καὶ οἱ δύο συγγενεῖς καὶ ποτέ τους δὲν ἐπρομάντευον ὅτι ἔτσι θὰ συμβοῦν αὐτὰ· ἐνῶ δηλ. περνοῦσαν ἀπὸ τὴ Σικυῶνα στὴν Κίρραν, στὸ μέσον τοῦ ταξειδιοῦ, ἐπειδὴ τοὺς κτύπησε στὰ πλάγια ὁ βορειοδυτικὸς ἄνεμος, ποῦ τὸν λένε Ἰάπυγα, ἀναποδογύρισε τὸ πλοῖον καὶ πνίγηκαν.

§ 3. ΔΙΟΓ. Καλά ἔκαμαν. Ἡμεῖς ὅμως, ὅτε ἤμεθα στή ζωῇ, τίποτε παρόμοιον δὲν ἐσκεπτόμεθα ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλον· οὔτε ἐγὼ παρεκάλεσά ποτε ν' ἀποθάνῃ ὁ Ἀντισθένης γιὰ νὰ κληρονομήσω τὸ ραβδί του (καὶ εἶχε πολὺ γερὸ καμωμένο ἀπὸ ἀγριελαιάν), οὔτε σύ, νομίζω, Κράτης, ἐπιθυμοῦσες νὰ κληρονομήσῃς μετὰ τὸ θάνατό μου τὰ κτήματά μου καὶ τὸ πιθάρι μου καὶ τὴ σακκούλα μου μὲ δυὸ ὀκάδες λούπινα.

ΚΡΑΤ. Καθόλου δὲν τὰ ἐχρειαζόμην μὰ οὔτε καὶ σύ, Διογένη· διότι ὅσα ἔπρεπε τὰ κληρονόμησες ἀπὸ τὸν Ἀντισθένη καὶ ἐγὼ ἀπὸ σέ, πολὺ μεγαλύτερα καὶ προτιμότερα ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν Περσῶν.

ΔΙΟΓ. Ποῖα εἶναι αὐτά;

ΚΡΑΤ. Τὴν σοφίαν, τὴν αὐτάρκειαν, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐλευθεροστομίαν, τὴν ἐλευθερίαν.

ΔΙΟΓ. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν πλοῦτον ἐκληρονόμησα ἀπὸ τὸν Ἀντισθένη καὶ ἀκόμη πιὸ μέγαλον σοῦ τὸν ἀφῆκα.

§ 4. ΚΡΑΤ. Οἱ ἄλλοι ὅμως καταφρονοῦσαν τὰ παρόμοια κτήματα καὶ κανεῖς δὲν μᾶς ἐκολάκευε μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μᾶς κληρονομήσῃ, ἀλλὰ τὸ χρυσάφι ὅλοι ἀπέβλεπαν.

ΔΙΟΓ. Δὲν εἶναι παράξενο· γιατί δὲν μπορούσαν νὰ δεχθοῦν παρόμοια πράγματα ἀπὸ ἡμᾶς, ἐπειδὴ ἦσαν φθαρμένοι ἀπὸ τὴν τρυφηλότητα, καθὼς τὰ τρύπια θαλάντια· ὥστε ἂν καμμιά φορὰ τοὺς ἔδαξε κανέναν σοφίαν ἢ ἐλευθεροστομίαν ἢ ἀλήθειαν, ἔπρεπε ἀμέσως νὰ χαθῆ καὶ νὰ χυθῆ, ἐπειδὴ ὁ πῖτος δὲν μπορούσε νὰ τὰ κρατήσῃ, καθὼς παθαίνουν αἱ θυγατέρες αὐταὶ ἐδῶ τοῦ Λαυραοῦ, ποὺ χύνουν νερὸ σὲ τρυπημένον πιθάρι· τὸ δὲ χρυσάφι τὸ φύλαγαν μὲ τὰ δόντια καὶ μὲ τὰ νύχια καὶ μὲ κάθε ἄλλον τρόπον.

ΚΡΑΤ. Λοιπὸν ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν καὶ ἐδῶ τὸν πλοῦτον, ἐκεῖνοι δὲ θὰ ἔλθουν φέροντες ἓνα ὄσολόν καὶ αὐτὸν μονάχα ὅσο νὰ πληρώσουν τὸν καρβοκῦρη.

10.

Ἀλεξάνδρου, Ἀννίβου, Μίνως καὶ Σκηπίωνος

§ 1. ΑΛΕΞ. Ἐγὼ πρέπει νὰ προτιμηθῶ ἀπὸ σέ, Ἀννίδα· διότι εἶμαι καλύτερός σου.

ΑΝ. "Οχι ἀλλ' ἐγώ.

ΑΛΕΞ. Λοιπὸν ὁ Μίνως ἄς κἀμὴ τὴν κρίσιν.

ΜΙΝ. Ποῖοι εἴσθε ;

ΑΛΕΞ. Ὁ κύριός εἶναι ὁ Ἀννίβας ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα, ἐγὼ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου.

ΜΙΝ. Μὰ τὴν ἀλήθεια ἔνδοξοι βέβαια εἴσθε καὶ οἱ δύο· μὰ γιὰ ποῖο πρᾶγμα μαλώνετε ;

ΑΛΕΞ. Γιὰ τὴν πρωτοκαθεδρία· διότι λέγει ὁ κύριός ἀπ' ἐδῶ ὅτι ὑπῆρξε στρατηγὸς καλύτερος ἀπὸ μένα, ἐγὼ δέ, καθὼς ὅλοι τὸ ξεύρουν, λέγω ὅτι φάνηκα καλύτερος στὰ πολεμικά, ὅχι ἀπ' αὐτὸν μονάχα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς στρατηγούς ποὺ ἔζηταν πρὶν ἀπὸ μένα.

ΜΙΝ. Λοιπὸν καθένας ἄς μιλήσῃ μὲ τὴν σειρά του, καὶ σὺ ὁ Ἀννίβας λέγε πρῶτος.

§ 2. ΑΝ. Ἐνα πρᾶγμα τοῦλάχιστον ἐδῶ στὸν Ἄδῃ ὠφελήθηκα, Μίνως, ὅτι ἔμαθα τὰ Ἑλληνικά· ὥστε καὶ εἰς αὐτὰ δὲν μπορεῖ ὁ κύριός νὰ εἶναι καλύτερός μου· λέγω δὲ ὅτι ἐκεῖνοι πρὸ πάντων εἶναι ἄξιοι ἐπαίνου, ὅσοι ἂν καὶ τίποτε στὴν ἀρχὴ δὲν ἦσαν, ὅμως ἐφθασαν σὲ μεγάλα ἀξιώματα μὲ τὴν δικὴν των ἀξίαν μονάχα ἀποκτήσαντες δύναμιν καὶ θεωρηθέντες ἄξιοι τῆς ἀνωτάτης ἐξουσίας. Ἐγὼ τοῦλάχιστον μόλις πέρασα ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν στὴν Ἰσπανία μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἐνῶ στὴν ἀρχὴ ἦμην ὑπαρχηγὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἀξιώθηκα νὰ διευθύνω τὰς μεγαλυτέρας ἐπιχειρήσεις, ἐπειδὴ ἐκρίθην πολὺ καλὸς πολεμιστής· καὶ πρῶτα πρῶτα ἐξουσίασα τοὺς Κελτίβηρας καὶ ἐνίκησα τοὺς πέραν τῶν Ἀλπεων Γαλάτας· ἔπειτα ἀφοῦ πέρασα τὰ μεγάλα βουνά, τὰς Ἀλπεις κοντὰ στὸν Ἡριδανὸ ποταμὸ, ὅλους τοὺς τόπους ἔτρεξα ὡς νικητῆς καὶ ἀνεστάτωσα τόσας πόλεις καὶ ὑπέταξα τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν καὶ ἐφθασα ὡς τὰ προάστεια τῆς πρωτεύουσας Ρώμης καὶ ἐσκότωσα τόσους σὲ μιὰ μέρα. Ὅστε τὰ δακτυλίδια των νὰ τὰ μετρήσουν μὲ τὸν μέδιμνον καὶ νὰ γεφυρώσουν τοὺς ποταμούς μὲ τὰ πτώματά των. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ κατώρθωσα χωρὶς νὰ ὀνομάζωμαι υἱὸς τοῦ Ἀμμωνος οὔτε νὰ προσποιῶμαι ὅτι εἶμαι θεὸς ἢ νὰ διηγούμαι ὄνειρα τῆς μητέρας μου, ἀλλὰ ὁμολογῶν ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος καὶ συγκρινόμενος μὲ τοὺς φρονιμωτάτους στρατηγούς καὶ μὲ τοὺς πολεμικωτάτους στρατιώτας μαχόμενος καὶ ὅχι ἀγωνιζόμενος ἕναν-

τίον Μήδων και Ἀρμενίων οἱ ὅποιοι φεύγουν πρὶν νὰ τοὺς κυνηγήσουν και παραδίδουν ἀμέσως τὴν νίκην σὲ ὅποιον τολμήσῃ νὰ τοὺς πολεμήσῃ.

§ 3. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ κληρονομήσας πατρικὴν βασιλείαν, τὴν ἐμεγάλωσε παρὰ πολὺ σὲ δύναμι και σὲ ἔκτασι μεταχειρισθεὶς τὴν προθυμίαν τῆς τύχης. Ἀφοῦ ὅμως ἐνίκησε τὸν ἄναδρον ἐκεῖνον Δαρεῖον στὴν Ἰσσοῦ και στὰ Ἀρβηλα, ἄφησε τὰ ἔθιμα τῶν προγόνων του και εἶχε τὴν ἀπαίτησι νὰ τὸν προσκυνοῦν ὡς θεὸν και μετέβαλε τὸν τρόπον τοῦ θίου του και ἔζη ὅπως οἱ Μῆδοι και σκότωνε τοὺς φίλους στὰ συμπόσια και τοὺς ἐφυλάκωνε γιὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ. Ἐγὼ ὅμως ἐκυβέρνησα τὴν πατρίδα μου μὲ ἰσότητα, και ὅταν μὲ ἀνεκάλεσε ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ ἦλθαν μὲ μεγάλο στόλο ἐναντίον τῆς Ἀφρικῆς, ἀμέσως ὑπήκουσα, και γύρισα μόνος μου εἰς τὴν τάξιν τοῦ ἰδιώτου ἀπὸ στρατηγός, και ἀφοῦ κατεδικάσθην σὲ ἐξορίαν ὑπέφερα αὐτὴν μὲ φρόνησιν και ἀταραξίαν. Καὶ ἔκαμα αὐτὰ ἂν και ἤμουν βάρβαρος και δὲν ἤμουν μορφωμένος μὲ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν και οὔτε ἀπήγγελλον καθὼς ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ τὸν Ὀμηρον οὔτε ἀνετράφην ἀπὸ τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλη, ἀλλὰ εἶχα μονάχα τὰ φυσικά μου προτερήματα. Αὐτὰ εἶναι διὰ τὰ ὅποια λέγω ὅτι εἶμαι ἀνώτερος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἄν δὲ ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ εἶναι ὠραιότερός μου, διότι ἔβαλε κορῶνα στὸ κεφάλι του, ἴσως και αὐτὰ εἶναι σεβαστὰ στὰ μάτια τῶν Μακεδόνων, ὅμως γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ φανῇ καλύτερος ἀπὸ γενναῖον και στρατηγικὸν ἄνδρα τοῦ ὁποίου τὰ κατορθώματα προήλθον ἀπὸ φρόνησιν μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τύχην.

MIN. Ὁ Ἀννίβας μίλησε μὲ ἀξιοπρέπεια γιὰ τὸν ἑαυτὸν του, πρᾶγμα ποῦ δὲν τὸ περίμενε κανεὶς ἀπὸ ἓνα Καρχηδόνιον. Σὺ δέ, Ἀλέξανδρε τί ἀποκρίνεσαι εἰς αὐτά;

§ 4. ΑΛΕΞ. Ἐπρεπε μὲν, Μίνως, νὰ μὴν ἀποκριθῶ τίποτε σὲ ἄνθρωπο τόσον ἀθιάδῃ διότι εἶναι ἀρκετὴ ἡ φήμη νὰ σὲ διδάξῃ, τί λογῆς βασιλεὺς ἐγὼ ὑπῆρξα και τί εἶδους ληστής αὐτὸς ἔγινε. Ὅμως κοιταξέ ἂν σὲ λίγα φάνηκα ἀνώτερός του, ἐγὼ ποῦ, ἐνῶ ἀκόμη ἤμουν νέος, ἀνέβηκα στὸ θρόνον και εὗρηκα τὸ βασίλειον σὲ ταραχάς και ἐκδικήθηκα τοὺς φονεῖς τοῦ πατρός μου και ἔπειτα ἀφοῦ κατετρόμαξα τοὺς Ἑλληνας μὲ τὴν καταστροφὴν τῶν Θηβαίων και ἐξελέγην ἀπ' αὐτοὺς στρατηγός, δὲν εὐχαρι-

στήθην ἔχων τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας νὰ ἐξουσιάζω ὅσους μοῦ ἀφήκεν ὁ πατέρας μου, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔβηλα σκοπὸ νὰ ὑποτάξω ὅλην τὴν γῆν καὶ ἐνόμισα μεγάλο κακό, ἂν δὲν γίνω βασιλεὺς ὅλης τῆς οἰκουμένης, ὁδηγῶν ὀλίγους στρατιώτας ὄρμησα εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ στὸν Γρανικὸν ἐνίκησα μεγάλην μάχην καὶ ἀφοῦ ἐκυριεύσα τὴν Λυδίαν, τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν Φρυγίαν καὶ μὲ ἓνα λόγο κυριεύων ὅτι ἐτύχαινε ἐμπρὸς μου ἦλθα εἰς τὴν Ἰσσοῦν, ὅπου ἐπερίμενον ὁ Δαρεῖος μὲ πολλὰς μυριάδας στρατό.

§ 5. Καὶ τὰ ἀκόλουθα, Μίνως, σεῖς τὰ ξεύρετε, πόσους νεκροὺς σὰς ἔστειλα σὲ μιὰ μονάχα ἡμέρα· τοῦλάχιστον ὁ καραβοκύρης λέγει ὅτι ἡ θάρκα τότε δὲν ἦτο ἀρκετὴ γιὰ τοὺς νεκρούς, καὶ οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς πέρασαν τὴ λίμνην ἀφοῦ ἔκαμαν μὲ ξύλα πρόχειρες θάρκες. Καὶ αὐτὰ τὰ κατώρθωσα ὁ ἴδιος ὁρμῶν πρῶτος στοὺς κινδύνους καὶ ζητῶν νὰ πληγῶνωμαι. Καὶ γιὰ νὰ μὴ σοῦ διηγοῦμαι ὅσα κατώρθωσα στὴν Τύρον καὶ στὰ Ἀρβηλα θὰ εἶπω ὅτι πῆγα ὡς τὰς Ἰνδίας καὶ ἔκαμα σύνορον τοῦ βασιλείου μου τὸν Ὠκεανὸν καὶ τοὺς ἐλέφαντας τῶν λαῶν ἐκείνων ἐνίκησα καὶ ἔπιασα αἰχμάλωτὸ τὸν Πῶρον καὶ ἀφοῦ πέρασα τὸν Τάναϊν ἐνίκησα σὲ μεγάλη ἵππομαχίᾳ τοὺς Σκύθας τοὺ ἦσαν ἄνδρες ὄχι εὐκαταφρόνητοι καὶ στοὺς φίλους ἔκαμα καλὸ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐξεδικήθην. Ἐὰν δὲ καὶ θεὸς ἐνομιζόμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ τοὺς συγχωρήσῃ κανεῖς, διότι σύμφωνα μὲ τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων ἐπίστευσαν καὶ τέτοιο πρᾶγμα γιὰ μένα.

§ 6. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐγὼ μὲν πέθανα βασιλεὺς, αὐτὸς δὲ κοντὰ στὸν Προυσίαν τὸν βασιλέα τῆς Βιθυνίας, καθὼς τοῦ ἔπρεπε, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ πανοῦργος καὶ πολὺ σκληρὸς. Διότι πῶς βέβαια ἐνίκησε τοὺς Ἰταλοὺς, παραλείπω νὰ διηγοῦμαι, ὅτι ὄχι μὲ τὴ δύναμίν του, ἀλλὰ μὲ πονηρίαν καὶ ἀπιστίαν καὶ δόλους, νόμιμον δὲ ἦ χωρὶς δόλον καὶ ἀπάτην δὲν ἔκαμε τίποτε. Ἐπειδὴ δὲ ἀνέφερε ὡς ἐλάττωμά μου τὸν πολυτελεῆ βίον μου μοῦ φαίνεται ὅτι λησμόνησε ὅλους διόλου τὰ ὅσα ἔκαμα στὴν Καπύην. Ἐγὼ δὲ ἂν δὲν ἐνόμιζα μικρὰ πράγματα τὴν κατάκτησιν τῆς Δύσεως καὶ δὲν ἠρχόμην μάλιστα στὴν Ἀνατολή, τί μεγάλο κατορθῶμα θὰ ἔκαμνα, κυριεύσας τὴν Ἰταλίαν χωρὶς πόλεμον καὶ τὴν Λιβύην καὶ τὰ μέχρι τοῦ Γιβραλτάρ μέρη ἐξουσιάζων; Ἄλλ' ἐκεῖνα τὰ μέρη δὲν μοῦ ἐφάνησαν ἄξια νὰ τὰ

πολεμήσω, τὰ ὅποια μὲ ἔτρεμαν ἀπὸ τὸν φόβον τῶν τότε καὶ ἦσαν ἔτοιμα νὰ μὲ ἀναγνωρίσουν κύριόν τῶν. "Ὅσα εἶχα νὰ πῶ, τὰ εἶπα, καὶ σύ, Μίνως κάμε τὴν κρίσιν σου· διότι καὶ μόνον αὐτὰ τὰ ὀλίγα εἶναι ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ πού μποροῦσα νὰ πῶ.

§ 7. ΣΚΗ. Νὰ μὴ κάμῃς τὴν κρίσιν, πρὶν ἀκούσης καὶ ἐμέ.

ΜΙΝ. Καὶ ποῖος εἶσαι, φίλε μου; ποῖαν θὰ πῆς πατρίδα σου;

ΣΚΗ. Εἶμαι ὁ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν στρατηγὸς Σκηπίων, ὁ ὁποῖος κατέστρεψα τὴν Καρχηδόνα καὶ ἐνίκησα σὲ μεγάλας μάχας τοὺς Καρχηδονίους.

ΜΙΝ. Τί θὰ πῆς λοιπὸν καὶ σύ;

ΣΚΗ. "Ὅτι ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον μὲν εἶμαι κατώτερος, ἀπὸ τὸν Ἀννίδαν ὅμως καλύτερος, διότι ἐγὼ τὸν κατεδίωξα καὶ τὸν ἠνάγκασα νὰ φύγῃ ὄχι μὲ τιμῆν. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ὁ κύριος αὐτὸς ἀναίσχυντος, ὁ ὁποῖος συγκρίνει τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον, μὲ τὸν ὁποῖον οὕτε ἐγὼ ὁ Σκηπίων, πού ἐνίκησα τὸν Ἀννίδαν, δὲν κρίνω ἄξιον νὰ παραβάλω τὸν ἑαυτὸν μου;

ΜΙΝ. Μὰ τὴν ἀλήθεια δίκαια λέγεις, Σκηπίων ὥστε πρῶτος μὲν ἄς προτιμηθῇ ὁ Ἀλέξανδρος, ὕστερα ἀπ' αὐτὸν σύ, καὶ ἔπειτα, ἂν φαίνεται ὀρθόν, τρίτος ὁ Ἀννίδης ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος.

11.

Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιλόχου

§ 1. ANT. Τί εἶδους ὁμιλίαν εἶχες πρὸ ὀλίγου, Ἀχιλλεῦ, μὲ τὸν Ὀδυσσεά διὰ τὸν θάνατον; ἀληθῶς μικροπρεπῆ καὶ ἀναξίαν καὶ τῶν δύο διδασκάλων σου, τοῦ Χείρονος καὶ τοῦ Φοίνικος. Διότι ἐγὼ σὲ ἤκουσα, ὅταν ἔλεγες ὅτι προτιμᾷς νὰ ἐργάζεσαι στὰ χωράφια καὶ νὰ εἶσαι μισθωτὸς κοντὰ σὲ ἓνα πτωχόν, «ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει πολλὰ πλοῦτη», παρὰ νὰ εἶσαι βασιλεὺς δλων τῶν νεκρῶν. Αὐτὰ ὅμως ἔπρεπε νὰ τὰ λέγῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν Φρυγίαν εὐτελής, δειλὸς καὶ πάρα πολὺ φιλόζωος· ὁ υἱὸς ὅμως τοῦ Πηλέως, ὁ πλέον ριψοκίνδυνος ἀπὸ ὄλους τοὺς ἥρωας; νὰ σκέπτεται τόσον ταπεινὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἶναι πολλῆ ἐντροπῆ καὶ ἀντίθετα πρὸς ὅσα ἔκαμε στὴ ζωὴ του· ὁ ὁποῖος ἐνῆ ἦτο στὸ χέρι του νὰ βασιλεύῃ ἀδόξως πολλὰ χρόνια στὴ Φθιώτιδα, προτίμησε μὲ τὸ θέλημά του τὸν ἐνδοξον θάνατον.

§ 2. ΑΧΙΑ. Ἐχεις δίκαιον, υἱὲ τοῦ Νέστορος, ἀλλὰ τότε μὲν ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἤξευρα τὸν Ἄδην καὶ δὲν μποροῦσα νὰ κρίνω ποία ζωὴ ἦτο καλυτέρα ἀπὸ τὰς δύο, προτιμοῦσα τὴν δυστυχισμένην ἐκείνην μικρὰν δόξαν ἀπὸ τὴν ζωὴν· τώρα ὁμως καταλαβαίνω πλέον ὅτι ἐκείνη μὲν ἡ δόξα δὲν ἔχει καμμιά ὠφέλεια, ἂν καὶ παρὰ πολὺ οἱ κάτοικοι τῆς γῆς θὰ ἐπαινοῦν τὰ κατορθώματά μας, οἱ δὲ νεκροὶ ὅλοι εἶναι ἴσοι μεταξὺ των, καὶ οὔτε ἡ ὀμορφιά ἐκείνη, Ἄντιλοχε, οὔτε ἡ δύναμις ὑπάρχει, ἀλλὰ εἴμεθα ὅλοι στὸ ἴδιο σκότος ὅμοιοι καὶ χωρὶς καμμιά διαφορὰ μεταξὺ μας· καὶ οὔτε οἱ νεκροὶ τῶν Τρώων μὲ φοβοῦνται οὔτε οἱ τῶν Ἀχαιῶν μὲ περιποιοῦνται, ἀλλὰ εἶναι ἰσότης τελεία καὶ νεκρὸς ὅμοιος «καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ καλός». Αὐτὰ μὲ κάμνουν νὰ λυποῦμαι καὶ νὰ στενοχωροῦμαι, διότι δὲν ζῶ ἔστω καὶ μισθωτός.

§ 3. ΑΝΤ. Ὅμως τί μπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς, Ἀχιλλεῦ; Διότι αὐτὰ ἀπεφάσισεν ἡ φύσις, ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσιν νὰ πεθαίνουν· ὥστε πρέπει νὰ εἴμεθα εὐχαριστημένοι μὲ τὸν νόμον τῆς καὶ νὰ μὴ λυπούμεθα διὰ τὰ προσδιωρισμένα. Ἄλλως τε βλέπεις πόσοι φίλοι εἴμεθα ὀλόγουρά σου· σὲ λίγο θὰ ἔλθῃ ἐξάπαντος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. Φέρει δὲ κάποια παρηγοριὰ τὸ νὰ ἔχῃ τις συντροφιά στὴ δυστυχία του καὶ νὰ μὴ παθαίνη μόνος του. Βλέπεις τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὸν Μελέαγρον καὶ ἄλλους θαυμαστοὺς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴ γνώμη μου δὲν θὰ δεχθοῦν νὰ γυρίσουν στὴ γῆ, ἂν κανεὶς ἤθελε τοὺς στείλει ἐπάνω μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ γίνουν μισθωτοὶ σὲ ἀνθρώπους πτωχοὺς καὶ χωρὶς πλοῦτη.

§ 4. ΑΧ. Φιλικὴ βέβαια εἶναι ἡ συμβουλή, ἐμὲ ὁμως δὲν ξεύρω πῶς μὲ λυπεῖ ἢ ἐνθύμησι τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου μὲ φαίνεται δὲ καὶ καθένα ἀπὸ σᾶς· ἐὰν δὲ δὲν τὸ ὁμολογήτε εἴθε κατὰ τοῦτο περισσότερο δυστυχεῖς, ἐπειδὴ σᾶς φθείρει ἡ λύπη χωρὶς νὰ μπορήτε νὰ τὴν ἐξωτερικεύετε.

ΑΝΤ. Ὅχι, ἀλλὰ περισσότερο εὐτυχεῖς, Ἀχιλλεῦ· διότι βλέπομεν πῶς δὲν ἔχει καμμιά ὠφέλεια τὰ παραπονούμεθα ἐκρίναμεν δὲ ὀρθὸν νὰ σιωπῶμεν καὶ νὰ ὑποφέρωμεν καὶ νὰ ὑπομένωμεν, διὰ νὰ μὴ γίνωμεν γελοῖοι ἐπιθυμοῦντες τοιαῦτα καθὼς καὶ σὺ τώρα.

12

Μενίππου καὶ Ταντάλου

§ 1. MEN. Διατί κλαίεις Τάνταλε; καὶ διατί μοιρολογεῖς τὸν ἑαυτὸν σου κοντὰ στῆ λίμνη ὄρθιος;

TAN. Διότι, Μέννιππε, χάθηκα ἀπὸ τῆ δίψα.

MEN. Τόσον ὀκνηρὸς εἶσαι, ὥστε δὲν σκύπτῃς νὰ πιῆς ἢ καὶ νὰ πάρῃς νερό, μὰ τὴν ἀλήθεια, μὲ τῆ χούφτα σου;

TAN. Κανένα ὄφελος δὲν ἔχω, ἂν σκύψω νὰ πιῶ· διότι φεύγει τὸ νερὸ ὅταν καταλάβῃ ὅτι τὸ πλησιάζω· καὶ ἂν καμμιά φορά πάρω νερὸ μὲ τῆ χούφτα μου καὶ τὸ πλησιάσω στὸ στόμα μου, δὲν προφθάνω νὰ θρέξω τὰ χεῖλη μου, ἐπειδὴ χύνεται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δάκτυλά μου, δὲν ξεύρω πῶς, καὶ ἀφήνει πάλιν στεγνὸ τὸ χέρι μου.

MEN. Τερατῶδες πρᾶγμα δοκιμάζεις, Τάνταλε· ἀλλὰ πές μου τί σὲ ἀναγκάζει νὰ πιῆς; σῶμα βέβαια δὲν ἔχεις, ἀλλὰ ἐκεῖνο μὲν, ποῦ μποροῦσε καὶ νὰ πεινᾷ καὶ νὰ διψᾷ, εἶναι θαμμένο σὲ κάποιον μέρος τῆς Λυδίας, σὺ δὲ ἡ ψυχὴ πῶς εἶναι δυνατὸν ἀκόμη νὰ διψᾷ ἢ νὰ πεινᾷ;

TAN. Ἦσα ἴσα αὐτὸ εἶναι ἡ κόλασις, τὸ νὰ διψᾷ ἡ ψυχὴ μου ὡς νὰ ἦτο σῶμα.

§ 2. MEN. Πολὺ καλὰ αὐτὸ μὲν ἔτσι θὰ πιστεύσωμεν, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι μὲ τὴν δίψαν τιμωρεῖσαι. Ἐλλὰ διατί τούτο εἶναι φοβερὸν γιὰ σὲ; ἢ φοβεῖσαι μήπως πεθάνῃς ἀπὸ τὴν ἔλλειψι τοῦ νεροῦ; αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ διότι δὲν θλέπω ἄλλον ἄλλο ὕστερα ἀπ' αὐτὸν οὔτε ἄλλον θάνατον νὰ σὲ φέρῃ ἀπ' ἐδῶ σὲ ἄλλο τόπο.

TAN. Ἐχεις δίκαιον ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εἶναι μέρος τῆς τιμωρίας μου, νὰ ἐπιθυμῶ δηλ. νὰ πίνω, χωρὶς νὰ ἔχω καθόλου ἀνάγκην.

MEN. Εἶσαι ἀνόητος, Τάνταλε, καὶ πράγματι φαίνεσαι ὅτι ἔχεις ἀνάγκην νὰ πιῆς, ἀλλὰ μὰ τὴν ἀλήθειαν πολὺν ἐλλέβορον. διότι σὺ πάσχεις τὸ ἐναντίον ἀπ' ὅ,τι πάσχουν ὅσοι δαγκάνονται ἀπὸ λυσασμένους σκύλους, ἐπειδὴ φοβεῖσαι ὅχι τὸ νερὸ ἀλλὰ τὴν δίψαν.

Ἄρρητο. Ἄλεξ. Ἀνάβασις καὶ Λουκ. Νεκρ. Διάλ.—Μετάφρασις 5

ΤΑΝ. Καί τόν ἐλλέβορον, Μένιππε, δὲν ἀρνοῦμαι νὰ πιῶ, ἀρκεῖ νὰ εἶχα.

ΜΕΝ. Παρηγορήσου, Τάνταλε, ἐπειδὴ οὔτε σὺ οὔτε ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς δὲν θὰ πιῇ· διότι εἶναι ἀδύνατον· ἂν καὶ ἔλοι δὲν εἶναι, καθὼς σὺ καταδικασμένοι νὰ διψοῦν καὶ τὸ νερὸ νὰ φεύγη ἀπὸ τὰ χέρια των.

13

Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ

§ 1. ΜΕΝ. Καί ποῦ εἶναι, Ἑρμῆ, οἱ ὠραῖοι ἢ αἱ ὠραιαί; ὀδηγήσέ με, ἐπειδὴ εἶμαι νεοφερμένος ξένος.

ΕΡΜ. Δὲν εὐκαιρῶ, Μένιππε· ἀλλὰ κοίταξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, στὰ δεξιά σου, ὅπου εἶναι ὁ Ἰάκινθος καὶ ὁ Νάρκισσος, ὁ Νιρεὺς καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς, ἡ Τυρῶ καὶ ἡ Ἑλένη καὶ ἡ Αἴδα καὶ γενικῶς ἔλαι αἱ παλαιαὶ ὠραιότητες.

ΜΕΝ. Κόκκαλα μονάχα βλέπω καὶ κρανία χωρὶς σάρκας, ὅμοια τὰ περισσότερα.

ΕΡΜ. Καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ κόκκαλα τὰ ὅποια φαίνεσαι ὅτι καταφρονεῖς εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἔλοι οἱ παιηταὶ θαυμάζω.

ΜΕΝ. Ὅμως δεῖξέ μου τὴν Ἑλένην· διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν μπορῶ νὰ τὴν διακρίνω.

ΕΡΜ. Αὐτὸ ἐδῶ τὸ κρανίον εἶναι ἡ Ἑλένη

§ 2. ΜΕΝ. Καὶ γιὰ τὸ τὸ κρανίον ἐτοιμάσθησαν τὰ χίλια καράβια ἀπ' ἑλῆ τὴν Ἑλλάδα καὶ τόσοι Ἕλληνες καὶ βάρβαροι σκοτώθηκαν καὶ τόσαι πόλεις ἐρημώθησαν;

ΕΡΜ. Ναι, μὰ δὲν τὴν εἶδες ζωντανὴ τὴν γυναῖκα, Μένιππε· διότι, ἂν τὴν ἐδλεπες, θὰ ἔλεγες καὶ σὺ ὅτι δὲν εἶναι ἄξιον κατηγορίας τὸ «γιὰ μιὰ τέτοια γυναῖκα νὰ πάσχωμεν πολλὸν καιρὸν τὰ κακὰ τοῦ πολέμου»· ἐπειδὴ καὶ τὰ ἄνθη, ὅταν εἶναι ξηρά, ὅποιος τὰ βλέπει χωρὶς τὸ χρῶμά των, θὰ τοῦ φανοῦν βέβαια ἄσχημα ὅταν ὅμως εἶναι στὴν ἀκμὴ των καὶ ἔχουν τὸ χρῶμά των, εἶναι ὠραιότατα.

ΜΕΝ. Γιὰ τὸ λοιπόν, Ἑρμῆ, θαυμάζω, ὅτι δὲν κατάλαβαν οἱ Ἕλληνες πῶς ταλαιπωροῦνται διὰ πρᾶγμα ποὺ διαρκεῖ τόσο λίγο καὶ ποὺ εὐκολα ρίπτει τὸ ἄνθος του.

ΕΡΜ. Δὲν ἔχω καιρὸν, Μένιππε, νὰ φιλοσοφῶ μὲ σέ. Ὡστε σὺ μὲν διάλεξε τόπον, ὅπου θέλεις, καὶ ξάπλωσε, ἐγὼ δὲ πλέον

θά πάγω νά φέρω τούς ἄλλους νεκρούς.

14

Μενίππου καὶ Αἰακοῦ

§ 1. ΜΕΝ. Σὲ ὀρκίζω στὸ ὄνομα τοῦ Πλούτωνος, Αἰακέ, δεῖξέ μου ἓνα ἓνα ὅσα εὐρίσκονται στὸν Ἄδην.

ΑἰΑΚ. Δὲν εἶναι εὐκόλο, Μένιππε, νὰ τὰ ἴδῃς ὅλα· ὅσα ὅμως εἶναι σπουδαιότερα, μάθε· αὐτὸς ἐδῶ εἶναι ὁ Κέρβερος τὸ ξεύρεις, καὶ τὸν παραδοκῆρη, ποὺ σὲ πέρασε ἀπὸ τὴν λίμνην, καὶ τὸν Πυριφλεγέθοντα τὰ εἶδες τὴν ὥρα ποὺ ἤρχεσο.

ΜΕΝ. Αὐτὰ τὰ ξεύρω, ἐπίσης σέ, ὅτι εἶσαι πωλωρὸς τοῦ Ἄδου καὶ τὸν βασιλέα καὶ τὰς Ἑρινῦς τὰς εἶδα· τούς παλαιούς ὅμως ἀνθρώπους καὶ μάλιστα τούς ἐνδόξους δεῖξέ μου.

ΑἰΑΚ. Αὐτὸς μὲν εἶναι ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ ἄλλος ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ τρίτος δὲ ποὺ εἶναι κοντά του εἶναι ὁ Ἰδομενεύς, ἔπειτα ὁ Ὀδυσσεύς, κατόπιν ὁ Αἴας καὶ ὁ Διομήδης καὶ οἱ ἄριστοι ἥρωες ἀπὸ τούς Ἑλληνας.

§ 2. ΜΕΝ. Ἀλλόμονο, Ὀμηρε! πῶς οἱ σπουδαιότεροι ἄνδρες τῶν ποιημάτων σου εἶναι πεσμένοι στὸ χῶμα ἀγνώριστοι καὶ ἀσχημοί, ὅλοι σκόνη καὶ πᾶγμα νὰ γελᾷ κανεὶς πολύ, ἀληθινὰ κρανία ἀχρηστα. Αὐτὸς δέ, Αἰακέ, ποῖός εἶναι;

ΑἰΑΚ. Εἶναι ὁ Κῦρος· ἐκεῖνος δὲ ὁ Κροῖσος καὶ κοντά του ὁ Σαρδανάπαλλος· παραπάνω δὲ ἀπ' αὐτούς ὁ Μίδας καὶ ἐκεῖνος ὁ Εὐρέξης.

ΜΕΝ. Σὲ λοιπόν, κάθαρμα, ἢ Ἑλλὰς ἔτρεμεν, ὅταν ἐγεφύρωνες τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἤθελες νὰ περάσουν τὰ καράβια σου μέσα ἀπὸ τὰ δουνά; Τί πᾶγμα δὲ εἶναι καὶ ὁ Κροῖσος! Τὸν Σαρδανάπαλλον ὅμως, Αἰακέ, δός μου τὴν ἄδειαν νὰ τὸν ραπίσω.

ΑἰΑΚ. Ὅχι, διότι θὰ κάμης κομμάτια τὸ κρανίον του ποὺ εἶναι μαλακὸ σὰν γυναικεῖο.

ΜΕΝ. Ἀλλὰ θὰ τὸν πτύσω τουλάχιστον στὸ πρόσωπο, ἀφοῦ εἶναι ἄνδρας καὶ ἔχει κρανίον γυναικεῖο.

§ 3. ΑἰΑΚ. Θέλεις νὰ σοῦ δείξω καὶ τοὺς σοφοὺς;

ΜΕΝ. Βεβαίωτατα.

ΑἰΑΚ. Ὁ πρῶτος αὐτὸς ἐδῶ εἶναι ὁ Πυθαγόρας.

MEN. Καλημέρα, Εὐφροβέ ἢ Ἀπόλλων ἢ ὅ,τι ἄλλο θέλεις.

ΠΥΘ. Καλημέρα, Μένιππε.

MEN. Τὸ μὲν σου δὲν εἶναι πλέον χρυσό ;

ΠΥΘ. Ὅχι· ἰλλὰ ἔλα νὰ ἴδω τί φαγώσιμον ἔχει ἡ σακκούλα σου.

MEN. Κουκκιά, φίλε μου· ὥστε δὲν εἶναι δικό σου φαγητό.

ΠΥΘ. Δός μου καὶ μὴ σέ μέλη· ἄλλα πιστεύουν οἱ νεκροὶ διότι ἔμαθα ὅτι ἐδῶ στὸν Ἄδη δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι τὰ κουκκιά καὶ τὰ κεφάλια τῶν γονέων.

§ 4. ΑΙΑΚ. Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ Σόλων ὁ υἱὸς τοῦ Ἐξηκαστίδου καὶ ἐκεῖνος εἶναι ὁ Θελῆς, κοντὰ τους δὲ ὁ Πιττακὸς καὶ οἱ ἄλλοι· ὡς βλέπεις δὲ ὅλοι εἶναι ἐπτά.

MEN. Ἀπὸ ἑλοὺς τοὺς ἄλλους νεκρούς, Αἰακέ, αὐτοὶ μόνον δὲν δείχνουν καμμιά λύπη στὸ πρόσωπο, ἀλλὰ εἶναι χαρούμενοι. Αὐτὸς δὲ ποὺ εἶναι γεμάτος ἀπὸ στάκτη, καθὼς τὸ ψωμί ποὺ εἶναι ψημένο στῆ ἰχθύοβρολη, ποὺ εἶναι γεμάτο τὸ σῶμά του ἀπὸ φουσκαλίδες, ποῖός εἶναι ;

ΑΙΑΚ. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς, Μένιππε, ὁ ὁποῖος μᾶς ἤλθε ἀπὸ τὴν Αἴτναν μισοψημένος.

MEN. Σὺ, ἀγαπητέ, μὲ τὰ χάλκινα πόδια, τί ἔπαθες καὶ ἔρριψες τὸν ἑαυτὸν σου στοὺς κρατήρας τῆς Αἴτνης ;

ΕΜΠ. Κάποια μελαγχολία, Μένιππε.

MEN. Ὅχι μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ ματαιοδοξία καὶ ὑπερηφάνεια καὶ πολλή θλακία, αὐτὰ σέ κατέκαυσαν μὲ τὰ ὑποδήματά σου, ὅπως σοῦ ἤξιζε· ἀλλὰ ἡ πονηρία σου αὐτὴ δὲν σέ ὠφέλησε· διότι ἀπεδείχθης θνητός. Ὁ Σωκράτης δέ, Αἰακέ, ποῦ ἀράγε εὐρίσκεται ;

ΑΙΑΚ. Μὲ τὸν Νέστορα καὶ τὸν Παλαμήδην ἐκεῖνος συνήθως φλυαρεῖ.

MEN. Ὅμως ἤθελα νὰ τὸν ἴδω ἂν εἶναι ἐδῶ κοντά.

ΑΙΑΚ. Βλέπεις τὸν φαλακρόν ;

MEN. Ὅλοι εἶναι φαλακροί· ὥστε αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶνε γνώρισμα ὄλων.

ΑΙΑΚ. Αὐτὸν μὲ τὴν πατημένην μύτην λέγω.

MEN. Καὶ αὐτὸ εἶναι ὅμοιον· διότι ὅλοι ἔχουν πατημένην μύτην.

§ 5. ΣΩ. Ἐμὲ ζητεῖς, Μένιππε ;

MEN. Μάλιστα, Σωκράτη.

ΣΩ. Τί κάμνουν στὰς Ἀθήνας;

MEN. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νέους λέγουν ὅτι φιλοσοφοῦν, καὶ εἶναι τέλειοι φιλόσοφοι, τοῦλάχιστον ἂν παρατηρήσῃ τις τὸ βᾶδισμα καὶ τὸ ἐξωτερικόν των.

ΣΩ. Παρὰ πολλοὺς ἔχω ἰδεῖ.

MEN. Naί, εἶδες ὅμως, νομίζω, εἰς ποίαν κατάστασιν ἦλθεν ἐδῶ ὁ Ἀρίστιππος καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων· ὁ ἕνας εὐωδιάζων ἀπὸ μυρωδιῆς, ὁ ἄλλος δὲ ἀφοῦ ἔμαθε καλὰ τὴν τέχνην νὰ κολακεύῃ τοὺς τυράννους τῆς Σικελίας.

ΣΩ. Καὶ γιὰ μένα τί λέγουν;

MEN. Εὐδαίμων ἄνθρωπος, Σωκράτη, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα· διότι ὅλοι σὲ νομίζουν ὅτι ἦσο ἄνθρωπος ἄξιος θαυμασμοῦ καὶ ὅλα τὰ ἐγνώριζες ἂν καὶ—διότι, νομίζω πρέπει νὰ λέγω τὴν ἀλήθειαν—τίποτε δὲν ἐγνώριζες.

ΣΩ. Καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος τὰ ἔλεγα αὐτὰ εἰς ἐκείνους, αὐτοὶ ὅμως ἐνόμιζαν ὅτι ἡ ὁμολογία μου ἦταν εἰρωνεῖα.

§ 6. MEN. Αὐτοὶ δὲ ποῦ εἶναι ὁλόγουρά σου ποιοὶ εἶναι;

ΣΩ. Ὁ Χαρμίδης, Μένιππε, ὁ Φαῖδρος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κλεινίου (ὁ Ἀλικιδιάδης).

MEN. Πελὺ καλά, Σωκράτη, διότι καὶ ἐδῶ ἐξακολουθεῖς τὴν τέχνην σου.

ΣΩ. Καὶ τί ἄλλο τερπνότερον μπορῶ νὰ κάμω; Ἀλλὰ κάθησε κοντὰ μας, ἂν θέλῃς.

MEN. Ὅχι διότι πάγω νὰ κατοικήσω κοντὰ σὸν Κροῖσον καὶ τὸν Σαρδανάπαλλον· γιὰτί μοῦ φαίνεται πὼς θὰ γελῶ πολὺ ἔσταν τοὺς ἀκούω νὰ θρηνοῦν.

ΑΙΑΚ. Καὶ ἐγὼ τώρα πηγαίνω, μήπως μᾶς φύγῃ κανένας ἀπὸ τοὺς νεκρούς· τὰ ἐπίλοιπα ἄλλοτε πάλιν θὰ τὰ ἴδῃς, Μένιππε.

MEN. Πήγαινε· διότι καὶ ὅσα εἶδα εἶναι ἀρκετά, Αἰακέ.

15

Μενίππου καὶ Κερβέρου

§ 1. MEN. Κέρβερε—διότι εἶμαι συγγενής σου ἀφοῦ εἶμαι καὶ ἐγὼ κύων ὅπως καὶ σὺ—πὲς μου, σὲ ὀρκίζω εἰς τὴν Στύγα, τί λογῆς ἦτο ὁ Σωκράτης, ὅταν κατέβαινε ἐδῶ σὸν Ἀδῆ· εἶναι δὲ φυσικὸ ἀφοῦ εἶσαι θεὸς ὅχι μόνον νὰ γαυγίζῃς ἀλλὰ

καί νά μιλήσῃ σάν ἄνθρωπος ἔταν θέλησῃ.

ΚΕΡΒ. Ἐκπὸ μακριά, Μένιππε, ἐφαίμετο ὅτι ἤρχετο ἀληθινὰ μὲ ἀμετάβλητο τὸ πρόσωπο, ὑποκρινόμενος ὅτι δὲν ἐφοβεῖτο τόσοσ τὸν θάνατον καί θέλων νὰ δείξῃ τοῦτο εἰς τοὺς κριτὰς ποὺ ἐστέκοντο ἔξω τοῦ στομίου· ἀφοῦ ὅμως ἔσχυφε μέσα εἰς τὸ χάσμα καί εἶδε τὸ σκότος, καί ἐγὼ ἐπειδὴ ἐβράδυνε ἀκόμη ἀφοῦ τὸν ἐδάγκασα μὲ τὸ δηλητήριον καί τὸν ἔσυρα ἀπὸ τὸ πόδι, σάν τὰ μικρὰ παιδιὰ ἔκλαιε καί θρηγοῦσε γιὰ τὰ παιδιὰ του καί ἄλλασσε μορφῆν.

§ 2. ΜΕΝ. Λοιπὸν ἦτο ψευδοφιλόσοφος ὁ ἄνθρωπος καί μὲ τὰ σωστά του δὲν περιφρονοῦσε τὸν θάνατον;

ΚΕΡ. Ὁχι, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸν ἐβλεπε ἀφουκτον, ἐδειχνε κάποιο θάρρος, ὅτι τάχα ὄχι ἀκουσίως θὰ δοκιμάσῃ, πρᾶγμα ποὺ ἦτο ἀνάγκη ἐξάπαντος νὰ πάθῃ, διὰ νὰ τὸν θαυμάζουσι οἱ θεαταί. Καί γενικὰ δι' ἔλους τοὺς τοιοῦτους μπορῶ νὰ σοῦ πῶ, ὅτι ἔως τὸ στόμιον εἶναι τολμηροί καί ἀνδρεῖοι, ἔταν ὅμως ἔλθουσι μέσα φανερώονται καθαρὰ.

ΜΕΝ. Ἐγὼ δὲ πῶς σοῦ φάνηκα ἔταν κατέβηκα ἐδῶ;

ΚΕΡΒ. Μόνος, Μένιππε, ἔπως ταίριαζε στήν οἰκογένειά σου καί πρὶν ἀπὸ σὲ ὁ Διογένης· διότι μπήκατε χωρὶς νὰ ἀναγκάξεσθε μήτε νὰ σπρώχξεσθε, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά σας, γελῶντες καί λέγοντες σὲ ἔλους νὰ κλαίουσι τῇ μοῖρᾷ των.

16

Χάρωνος καί Μενίππου

§ 1. ΧΑΡ. Πλήρωσέ με, καταραμένη, τὸν ναῦλον.

ΜΕΝ. Φώναζε, ἂν σοῦ ἀρέσῃ νὰ φωνάζῃς, Χάρων.

ΧΑΡ. Πλήρωσε, σοῦ λέγω, τὸν ναῦλον ποὺ σὲ περάσαμε στήν ἀπέναντι ὄχθη.

ΜΕΝ. Δὲν μπορεῖς νὰ πάρῃς ἀπὸ ἄνθρωπον ποὺ δὲν ἔχει τίποτε.

ΧΑΡ. Καί εἶναι ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει ἓνα ὄβολο;

ΜΕΝ. Ἄν εἶναι καί ἄλλος κανένας δὲν ξεῦρω, ἐγὼ ὅμως δὲν ἔχω.

ΧΑΡ. Μὰ τὸν Πλούτωνα θὰ σὲ πιάσω ἀπὸ τὸν λαιμὸ καί θὰ σὲ πνίξω, μιανέ, ἂν δὲν μὲ πληρώσῃς.

MEN. Και ἐγὼ θὰ σὲ κτυπήσω μὲ τὸ ραβδί μου καὶ θὰ σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι.

XAP. Δωρεὰν λοιπὸν θὰ ἔχῃς καμωμένο τόσο μακρινὸ ταξίδι;

MEN. Ὁ Ἑρμῆς ἄς σὲ πληρώσῃ γιὰ μένα, ὁ ὁποῖος μὲ παρέδωκε σὲ σένα.

§ 2 EPM. Μὰ τὸν Δία μεγάλη ὠφέλεια θὰ ἔχω, ἂν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ πληρώνω καὶ τὸν ναῦλον τῶν νεκρῶν.

XAP. Δὲν θὰ φύγω ἀπὸ κοντὰ σου;

MEN. Διὰ νὰ πληρωθῆς, σύρε τὴ βάρκα σου στὴ ξηρὰ καὶ περίμενε· ἔμωσ πράγμα ποῦ δὲν ἔχω, πῶς μπορεῖς νὰ πάρῃς;

XAP. Καὶ δὲν ἤξευρες ὅτι ἔπρεπε νὰ φέρῃς ἓνα ὄβολόν;

MEN. Τὸ ἤξευρα, ἀλλὰ δὲν εἶχα. Τί λοιπόν; ἔπρεπε γι' αὐτὸ νὰ μὴ πεθάνω;

XAP. Μόνος λοιπὸν σὺ θὰ καυχᾶσαι ὅτι ἐταξείδευες δωρεάν;

MEN. Ὅχι δωρεάν, φίλε μου· διότι καὶ τὰ νερά ἐβγαζα ἀπὸ τὴ βάρκα καὶ ἐβοήθησα στὸ κουπί καὶ μόνος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐπιβάτας δὲν ἔκλαιον.

XAP. Δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι αὐτὰ μὲ τὸν ναῦλον· τὸν ὄβολο πρέπει νὰ πληρώσῃς· δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἄλλῶς.

§ 3. MEN. Λοιπὸν γύρισέ με πάλιν στὴ ζωή.

XAP. Νόστιμο πράγμα λέγεις, διὰ νὰ φάγω καὶ ξύλο γι' αὐτὸ ἀπὸ τὸν Αἰακό.

MEN. Μὴ μὲ ἐνοχλῆς λοιπόν.

XAP. Δεῖξέ μας τί ἔχεις στὴ σακκούλα σου.

MEN. Λούπινα, ἂν θέλῃς, καὶ τὸ δεῖπνον τῆς Ἑκάτης.

XAP. Ἀπὸ ποῦ μὰς ἔφερες, Ἑρμῆ, αὐτὸν τὸν σκύλον; Θυμάσαι δὲ καὶ τί φλυκροῦσε στὸ ταξίδι, περιγελῶν καὶ ἐμπαίζων ὄλους τοὺς ταξειδιώτας καὶ μόνος τραγουδῶν ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἔκλαιον.

EPM. Δὲν ξεύρεις, Χάρων, τί λογῆς ἀνθρωποπέρασεσ στὴν ἀπέναντι ὄχθη; πραγματικὰ ἐλεύθερον καὶ διὰ τίποτε δὲν φροντίζει. Αὐτὸς εἶναι ὁ Μένιππος.

XAP. Ἄν σὲ πιάσω καμμιά φορά.

MEN. Ἄν μὲ πιάσῃς, φίλε μου· δυὸ φορές ἔμωσ δὲν μπορεῖς νὰ μὲ πιάσῃς.

Διογένους και Μαυσώλου

§ 1. ΔΙΟΓ. "Ε! σὺ ἀπὸ τὴν Καρίαν, γιὰ ποιὸ πρᾶγμα μεγαλοφρονεῖς καὶ θέλεις νὰ σέ τιμοῦν περισσότερο ἀπὸ ἄλλους ἡμᾶς;

ΜΑΥΣ. Καὶ διὰ τὴν βασιλείαν μου, Διογένη, διότι ἐβασίλευσα εἰς ἄλλην τὴν Καρίαν, ἐκυρίευσα μερικοὺς τόπους τῆς Λυδίας, ὑπέταξα μερικὰς νήσους καὶ ἕως τὴν Μίλητον ἐφθασα ὑποτάσσω τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἰωνίας· προσέτι ἡμῶν ὠραῖος καὶ ὑψηλὸς καὶ καλὸς πολεμιστῆς· ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ἅλα εἶναι, ὅτι ἔχω στήν Ἀλικαρνασσὸ μνημεῖον παρὰ πολὺ μέγαλον, ὅσο κανέναν ἄλλον νεκρὸς δὲν ἔχει, ἀλλ' οὔτε τόσο ὠραῖον καὶ μεγαλοπρεπές, ἐπειδὴ τὰ ἐπάνω εἰς αὐτὸ ἀνάγλυφα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἵππων εἶναι καμωμένα μὲ πολὺ μεγάλη ἀκρίβεια καὶ ἀπὸ τὸ καλύτερον μάρμαρον, ὥστε οὔτε ναὸν παρόμοιον μπορεῖ κανεὶς εὐκολὰ νὰ εὑρῇ. Δὲν σοῦ φαίνομαι ὅτι δικαίως μεγαλοφρονῶ δι' αὐτά;

§ 2. ΔΙΟΓ. Διὰ τὴν βασιλείαν λέγεις καὶ διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ βάρος τοῦ τάφου;

ΜΑΥΣ. Μὰ τὴν ἀλήθεια, γι' αὐτά.

ΔΙΟΓ. Ἄλλὰ, εὐμορφε Μαύσωλε, δὲν ἔχεις πλέον οὔτε τὴν δύναμιν ἐκείνην οὔτε τὴν ὠραιότητα· ἐν δὲ ἐκλέξωμεν κανένα κριτὴν διὰ τὴν ὠραιότητα δὲν μπορῶ νὰ πῶ, διὰ ποῖον λόγον θὰ προτιμηθῇ τὸ κρανίον σου ἀπὸ τὸ δικό μου· διότι καὶ τὰ δυὸ εἶναι φαλακρὰ καὶ γυμνά, καὶ παρομοίως δειχνομεν τὰ δόντια μας καὶ ἔχομεν χάσει τὰ μάτια μας καὶ ἡ μύτη μας εἶναι πλακωτή. Τὸν τάφον δὲ καὶ τοὺς πολυτίμους ἐκείνους λίθους ἴσως νὰ ἔχουν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλικαρνασσῶ γιὰ νὰ ἐπιδεικνύωνται καὶ νὰ ὑπερηφανεύωνται εἰς τοὺς ξένους, ὅτι τάχα ἔχουν μιὰ μεγάλη οἰκοδομή· σὺ ἔμως, φίλε μου, δὲν ἐβλέπω ποῖαν ὠφέλειαν ἔχεις ἀπὸ αὐτό, ἐκτὸς ἂν εἴπης τοῦτο, ὅτι περισσότερο βάρος ἀπὸ ἡμᾶς φέρεις στενοχωρούμενος κάτω ἀπὸ τὸσον μεγάλους λίθους.

§ 3. ΜΑΥΣ. Εἶναι λοιπὸν ἄχρηστα εἰς ἐμὲ ἅλα ἐκεῖνα καὶ θὰ ἔχουν τὴν ἴδια τιμὴν ὁ Μαύσωλος καὶ ὁ Διογένης;

ΔΙΟΓ. Ὅχι τὴν ἴδια τιμὴν, εὐγενέστατε, ὅχι· διότι ὁ μὲν Μαύσωλος θὰ κλαίῃ ἐνθυμούμενος ὅσα εἶχε στὴ ζωῆ, γιὰ τὰ ὁποῖα ἐνόμιζε τὸν ἑαυτὸν του εὐτυχῆ, ὁ δὲ Διογένης θὰ τὸν πε-

ριγελᾷ. Καὶ ὁ Μαύσωλος μὲν θὰ λέγῃ πὺς ἕνας τάφος τοῦ κατεσκευάσθη στὴν Ἀλικαρνασσὸ ἀπὸ τὴν γυναῖκά τοῦ τὴν Ἄρτεμισία, ὁ δὲ Διογένης, ἂν ἔχῃ κανένα τάφον γιὰ τὸ σῶμα τοῦ, δὲν ξεύρει, διότι οὔτε ἐφρόντισε γι'αυτό· ἀφήκεν ὅμως εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐνθύμησι γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὅτι ἔζησε βίον ὑψηλότερον, ἀνθρωπε δουλικώτατε, ἀπὸ τὸ μνήμα σου καὶ τοποθετημένον σὲ ἀσφαλέστερο τόπο.

18.

Νιρέως καὶ Θεοσίτου καὶ Μενίππου

§ 1. NIP. Ἴδου λοιπόν, οὗτος ἐδῶ ὁ Μένιππος θὰ μᾶς κρίνῃ, ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο μας εἶναι ὠραιότερος. Εἰπέ, Μένιππε, δὲν σοῦ φαίνομαι ἐγὼ ὠραιότερος;

MEN. Καὶ ποῖοι εἴσθε; διότι τοῦτο πρῶτα, πρῶτα, νομίζω, πρέπει νὰ ξεύρω.

NIP. Ὁ Νιρέως καὶ ὁ Θεοσίτης.

MEN. Ποῖος λοιπόν ἀπὸ τοὺς δύο εἶναι ὁ Νιρέως καὶ ποῖος ὁ Θεοσίτης; διότι τοῦτο δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ προφητεύσω.

ΘΕΡΣ. Ἐνα κέρδος ἔχω ἀπὸ τώρα, ὅτι εἶμαι ὅμοιος μὲ σὲ καὶ δὲν διαφέρεις τόσο πολὺ ἀπὸ ἐμέ, ὅσο σὲ ἐπήνεσεν ἐκεῖνος ὁ τυφλὸς Ὅμηρος, ὁ ὅποιος σὲ ὠνόμασε τὸν ὠραιότερο ἀπὸ ὅλους, ἀλλὰ ἐγὼ ὁ πεπονοκέφαλος καὶ μαδημένος δὲν ἐφάνην κατώτερος εἰς τὸν κριτὴν μας. Πρόσεξε δὲ σύ, Μένιππε, ποῖον ἀπὸ τοὺς δύο νομίζεις ὠραιότερον.

NIP. Ἐμὲ βέβαια τὸν υἱὸν τῆς Ἀγλαΐας καὶ τοῦ Χάρουπος ὁ ὅποιος εἶμαι ὁ ὠραιότατος ἀνθρώπος ἀπὸ ὅσους ἤλθον εἰς τὴν Τροίαν.

§ 2. MEN. Ὅχι ὅμως, κατὰ τὴν γνώμη μου, καὶ εἰς τὸν Ἄδην ὁ ὠραιότερος, ἀλλὰ τὰ κόκκαλα μὲν εἶναι ὅμοια, τὸ δὲ κρανίον σου σαυτὸ μονάχα ἴσως μπορεῖ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὸ κρανίον τοῦ Θεοσίτου, ὅτι τὸ δικό σου εὐκόλο τρίβεται διότι εἶναι μαλακὸ καὶ δὲν ὁμοιάζει μὲ κρανίον ἀνδρός.

NIP. Ὅμως ρώτησε τὸν Ὅμηρον, τί λογιῆς ἤμουν, ὅτε ἐξεστράτευον μαζί μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς.

MEN. Ὅνειρα μοῦ διηγεῖσαι· ἐγὼ ὅμως βλέπω, ὅσα καὶ τώρα ἔχεις, ἐκεῖνα δὲ τὰ ξεύρουν οἱ ἀνθρώποι τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

NIP. Λοιπόν, Μένιππε, ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ὠραιότερος;

MEN. Οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος εἶναι ὠραῖος, διότι στὸν Ἄδην εἶναι ἰσοτιμία καὶ ὅλοι εἴμεθα ὅμοιοι.

ΘΕΡΣ. Εἰς ἐμὲ λοιπὸν καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετό.

19

Μενίππου καὶ Χείρωνος

§ 1. MEN. Ἦκουσα, Χείρων, ὅτι ἐνῶ ἦσο θεὸς ἐπεθύμησες νὰ πεθάνῃς.

ΧΕΙΡ. Αὐτὸ ποὺ ἤκουσες εἶναι ἀλήθεια, Μένιππε, καὶ ἰδοὺ εἶμαι πεθαμένος, ὡς βλέπεις, ἂν καὶ μπορούσα νὰ εἶμαι ἀθάνατος.

MEN. Καὶ πῶς ἐπεθύμησες τὸν θάνατον, πρᾶγμα ποὺ οἱ πολλοὶ δὲν ἐπιθυμοῦν;

ΧΕΙΡ. Θὰ σοῦ τὸ πῶ, ἐπειδὴ εἶσαι ἄνθρωπος φρόνιμος. Δὲν μοῦ ἦτο πλέον εὐχάριστον νὰ εἶμαι ἀθάνατος

MEN. Δὲν ἦτο εὐχάριστον νὰ ζῆς καὶ νὰ βλέπῃς τὸ φῶς;

ΧΕΙΡ. Ὁχι, Μένιππε· διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι εὐχάριστον εἶναι ἡ ποικιλία καὶ ἔχει ἡ ἀπλότης. Ἐγὼ δὲ ἐπειδὴ ἤμην πάντοτε στὴ ζωὴ καὶ ἀπήλαυον τὰ ἴδια πράγματα, ἥλιον, φῶς, τροφήν, αἱ δὲ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους ἦσαν αἱ ἴδιαι καὶ ὅλαι αἱ ἀσχολίαι κατὰ σειρὰν κάθε μία, ὡσάν νὰ ἀκολουθοῦσε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, ἐχόρτισα βέβαια ἀπ' αὐτά, διότι τὸ εὐχάριστον δὲν εἶναι στὸ ἴδιο πρᾶγμα ἀλλὰ καὶ στὴ μεταβολή.

MEN. Καλὰ λέγεις, Χείρων, Ἄλλὰ τὰ πράγματα τοῦ Ἄδου πῶς τὰ ὑποφέρεις, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ τὰ προτίμησες καὶ ἤλθες;

§ 2. ΧΕΙΡ. Εὐχάριστα, Μένιππε· διότι ἡ ἰσοτιμία εἶναι πολὺ ἀγαπητὴ καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει καμμιά διαφορὰ νὰ εἶναι κανεὶς στὸ φῶς ἢ στὸ σκότος· ἄλλως τε οὔτε νὰ διψῶμεν, καθὼς ἐπάνω στὴ ζωὴ, ἀναγκαζόμεθα οὔτε νὰ πεινώμεν, ἀλλὰ τίποτα ἀπ' ὅλα δὲν χρειαζόμεθα.

MEN. Κοίταξε, Χείρων, νὰ μὴ συλληφθῆς στὴν ἰδική σου παγίδα καὶ περιπέσης σὲ ἀντίφασι.

ΧΕΙΡ. Πῶς τὸ λέγεις αὐτό;

MEN. Ὅτι, ἂν ἡ ὁμοίότης καὶ ἡ ταυτότης τῶν ἐν τῇ ζωῇ πραγμάτων σοῦ ἔφεραν ἀηδίαν, καὶ τὰ ἐδῶ, ἐπειδὴ ὅλα εἶναι

ἔμοια, εἶναι δυνατόν νά σοῦ φέρουν ἀηδία, καί θά γίνῃ ἀνάγκη νά ζητήσῃς κάποια μεταβολή καί νά πᾶς ἀτ' ἐδῶ σέ ἄλλη ζωή, τὸ ὅποιοι νομίζω ἔτι εἶναι ἀδύνατον.

ΧΕΙ. Τί νά κάμῃς κανεῖς, Μένιππε;

ΜΕΝ. Ὅ, τι λέγουν κοινῶς, νομίζω, ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος πρέπει νά ἀρέσκεται καί νά εὐχαριστῆται στὰ παρόντα καί τίποτα ἀπὸ αὐτὰ νά μὴ νομίζῃ ἀνυπόφορο.

20

Αἴαντος καὶ Ἀγαμέμνωνος

§ 1. ΑΓΑΜ. Ἐὰν σὺ πάνω στὴν τρέλλα σου, Αἴαν, ἠτύοι κτόνησες, καὶ θέλησες νά σκοτώσῃς καὶ ἄλλους ἡμᾶς, τί κατηγορεῖς τὸν Ὀδυσσεά καὶ πρὸ ὀλίγου οὔτε γύρισες νά τὸν δῆς, ὅταν ἦλθεν ἐδῶ (στὸν Ἄδη) νά συμβουλευθῇ τὸν Τειρεσία, οὔτε κατεδέχθης νά χαιρετίσῃς ἄνδρα συστρατιώτην καὶ σύντροφον, ἀλλὰ πέρασες ἀπὸ κοντά του ὑπερήφανα μὲ μεγάλα βήματα ;

ΑΙ. Καλὰ ἔκαμα, Ἀγαμέμνων· διότι αὐτὸς ἔγινεν αἷτιος τῆς τρέλλας μου, ἐπειδὴ μόνος ἀντεστάθῃ σέ μένα γιὰ νά πάρῃ τὰ ἔπλα (τοῦ Ἀχιλλέως).

ΑΓΑΜ. Καὶ ἤθελες νά τὰ πάρῃς χωρὶς νά φανῇ ἄλλος ἀνταγωνιστὴς καὶ μὲ εὐκολία νά ὑπερτερήσῃς ἄλλους τοὺς ἄλλους ;

ΑΙ. Ναί, ὡς πρὸς τὰ ἔπλα τοῦλάχιστον· διότι ἦσαν συγγενικά μου, ἐπειδὴ ἦσαν τοῦ ἐξαδέλφου μου. Καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι, ἂν καὶ πολὺ καλύτεροι, δὲν ἐλάβετε μέρος στὸν ἀγῶνα ἀλλὰ μοῦ τὰ παρεχωρήσατε· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Λαέρτου, τὸν ὅποιοι ἐγὼ πολυλάκις ἔσωσα κινδυνεύοντα νά κατακοπῇ ἀπὸ τοὺς Φρύγας, ἤθελε νά εἶναι καλύτερός μου καὶ καταλληλότερος νά κρατῇ τὰ ἔπλα.

§ 2. ΑΓΑΜ. Νά κατηγορῆς λοιπόν, ὦ γενναῖε, τὴν Θέτιν, ἢ ὅποια, ἐνῶ ἔπρεπε νά παραδώσῃ σέ σένα τὴν κληρονομία τῶν ἔπλων, ἐπειδὴ ἦσο συγγενῆς, τὰ ἔφερε καὶ τὰ ἔβαλε στὸ μέσον.

ΑΙ. Ὅχι, ἀλλὰ τὸν Ὀδυσσεά, ὁ ὅποιος μόνος ἤγειρεν ἀξιώσεις.

ΑΓΑΜ. Συγχώρησέ τον, Αἴαν, ἐὰν ὡς ἄνθρωπος ἐπεθύμησε δόξαν, πρᾶγμα πολὺ γλυκό, γιὰ τὸ ὅποιο καὶ καθέννας ἀπὸ μᾶς ὑπέφερε κινδύνους, ἐπειδὴ καὶ σέ ἐνίκησε καὶ μάλιστα κατὰ τὴν κρίσιν καὶ αὐτῶν τῶν Τρώων.

ΑΙ. Ξεύρω ἐγώ, ποία μὲ κατεδίκασε. Ἐπὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λέμε τίποτε γιὰ τοὺς θεοὺς. Τὸν Ὀδυσσεά ἕμως δὲν μπορῶ νὰ μὴ μισῶ, Ἀγαμέμνων, καὶ ἂν αὐτὴ ἡ Ἀθηναῖ μου τὸ διατάξῃ.

21

Μίνως καὶ Σωστράτους

§ 1. ΜΙΝ. Ὁ μὲν ληστής οὗτος ἐδῶ Σώστρατος ἄς εἶναι θαλμένος στὸν Πυριφλεγέθοντα, ὁ δὲ ἱερόσυλος ἄς κατασχισθῇ ἀπὸ τὴν Χίμαιραν, ὁ δὲ τύραννος, Ἐρμῆ, ἄς ἀπλωθῇ κοντὰ στὸν Τιτυὸν καὶ ἄς κατατρώγουν οἱ γῦπες τὸ συκώτι του, καθὼς καὶ ἐκείνου· σεῖς δὲ οἱ καλοὶ πηγαίνετε γρήγορα στὸ Ἡλύσιον πεδῖον καὶ κατοικεῖτε τὰ νησιὰ τῶν Μακάρων, ἐπειδὴ ἐκάμνετε καλὰ στὴ ζωὴ σας.

ΣΩΣΤΡ. Ἄκουσε, Μίνως, ἂν σοῦ φανῶ ὅτι λέγω δίκαια.

ΜΙΝ. Τώρα πάλιν θέλεις ν' ἀκούσω; Δὲν ἀπεδείχθης, Σώστρατε, ὅτι εἶσαι πονηρὸς καὶ τόσον πολλοὺς ἐσκότωσες;

ΣΩ. Ναι, ἀπεδείχθην, ἀλλὰ κοίταξε, ἂν καὶ δικαίως θὰ τιμωρηθῶ.

ΜΙΝ. Παρὰ πολὺ, ἂν εἶναι δίκαιον ν' ἀποδίδωμεν σὲ καθένα κατὰ τὰ ἔργα του.

ΣΩ. Ἀλλὰ ἀποκρίσου, Μίνως· διότι θέλω κάτι νὰ σὲ ἐρωτήσω.

ΜΙΝ. Λέγε, ὄχι ἕμως πολλὰ λόγια, γιὰ νὰ κρίνωμεν πλέον καὶ τοὺς ἄλλους.

§ 2. ΣΩ. Ὅσα ἔκαμνα στὴ ζωὴ μου, θεληματικὰ τὰ ἔκαμνα ἢ ἦσαν προσδιωρισμένα ἀπὸ τὴ Μοῖρα;

ΜΙΝ. Ἀπὸ τὴ Μοῖρα βέβαια.

ΣΩ. Λοιπὸν καὶ οἱ καλοὶ ἔλοι καὶ ἡμεῖς πού φαινόμεθα πονηροὶ ὑποτασσόμενοι σὲ ἐκείνην ἐκάναμε αὐτὰ τὰ ἔργα;

ΜΙΝ. Ναι, στὴν Κλωθῶ, ἢ ὁποία σὲ καθένα, ὅταν γεννήθηκε, προσδιώρισεν ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ.

ΣΩ. Ἐὰν λοιπὸν ἀναγκασθεῖς κάποιος ἀπὸ ἄλλον νὰ σκοτώσῃ ἕνα, ὅταν δὲν μπορῇ νὰ ἀνισταθῇ σὲ κείνον, ἐπειδὴ τὸν διάζει, π. χ. δῆμιος ἢ δορυφόρος, ὁ ἕνας ὑπακούων στὸν κριτὴν, ὁ δὲ ἄλλος στὸν τύραννον, ποῖον θὰ κατηγορήσῃς γιὰ τὸν φόνον;

ΜΙΝ. Εἶναι φανερὸν ὅτι τὸν κριτὴν ἢ τὸν τύραννον, ἐπειδὴ οὔτε αὐτὸ τὸ σπαθὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κατηγορήσῃ· διότι

τοῦτο, ὡς ὄργανον γιά τόν θυμό, ὑπηρετεῖ ἐκεῖνον πού πρῶτος ἔδωκε τήν ἀφορμή.

ΣΩ. Πολύ καλά, Μίνως, διότι, στό παράδειγμά μου δίνεις καί ἄλλα. Ἐάν δέ κανεῖς σταλμένος ἀπό τόν κύριόν του ἔλθῃ καί φέρῃ ὁ ἴδιος χρυσόν ἢ ἄργυρον, σέ ποιόν πρέπει νά γνωρίζωμεν τήν χάριν ἢ ποιόν πρέπει νά ὁμολογῶμεν εὐεργέτη;

ΜΙΝ. Ἐκεῖνον πού τόν ἔστειλε, Σώστρατε· διότι ἐκεῖνος πού τά ἔφερε ἦτο ὑπηρετής.

§ 3. ΣΩ. Βλέπεις λοιπόν, ὅτι κάμνεις ἄδικα, τιμωρῶν ἡμᾶς, πού ἐγίναμεν ὑπηρεταί τούτων, τά ὅποια διέτασεν ἡ Κλωθῶ, καί τιμῶν τούτους πού ὑπηρετήσαν σέ ξένα καλά, διότι δέν μπορεῖ κανεῖς νά εἴπῃ τοῦλάχιστον, ὅτι ἦτο δυνατό νά ἐναντιώνεται στά προσταγμένα μέ κάθε ἀνάγκη.

ΜΙΝ. Καί ἄλλα πολλά, Σώστρατε, μπορεῖς νά ἴδῃς, τά ὅποια δέν γίνονται σύμφωνα μέ τήν λογική, ἀν ἐξετάσῃς καλά, ὅμως σὺ τοῦτο τὸ κέρδος θά ἔχῃς ἀπό τήν ἐρώτησι, διότι ὄχι μόνον ληστής, ἀλλά φαίνεσαι ὅτι εἶσαι καί σοφιστής. Ἀπόλυσέ τον, Ἑρμῆ, καί εἰς τὸ ἐξῆς ἄς μὴ τιμωρῆται· ὅμως κοίταξε νά μὴ διδάξῃς καί τοὺς ἄλλους νεκροὺς νά ρωτοῦν παρόμοια.

11

Επισημαίνεται ότι η παρούσα έκθεση αφορά στην κατάσταση των εργαζομένων στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέχονται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥ) για το έτος 1997. Η έκθεση περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των εργαζομένων, τον κλάδο της οικονομίας, τον τύπο της απασχόλησης, καθώς και τον βαθμό απασχόλησης. Τα στοιχεία αυτά είναι σημαντικά για την κατανόηση της αγοράς εργασίας και την αξιολόγηση των πολιτικών που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Η ΕΣΥ παρέχει τα ακόλουθα στοιχεία για το έτος 1997:

- Αριθμός εργαζομένων: 4.500.000
- Κλάδος της οικονομίας: Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες, Γεωργία
- Τύπος απασχόλησης: Πλήρης απασχόληση, Μερική απασχόληση, Ανεργία
- Βαθμός απασχόλησης: 75%

Οι πληροφορίες αυτές είναι βασικές για την κατανόηση της αγοράς εργασίας και την αξιολόγηση των πολιτικών που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Μ. ΖΗΚΑΚΗ
ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ-ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

30
900
ΝΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Μαθήτριάι, μαθηταί,

Αἱ μεταφράσεις μας θὰ σᾶς βοηθοῦν πολὺ. Εἶναι αἱ
καλύτεραι μεθοδικώτεραι καὶ εὐθηνότεραι. Δοκιμάσατέ!

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

1 Λουκιανοῦ Νεκρικοὶ Διάλογοι καὶ				
'Αρριανοῦ 'Αλεξάνδρου 'Ανάβασις διὰ τὴν Α' καὶ Β'				
		Γυμνασίου Δρχ.	10.—	
2 Εενοφῶντος Κύρου 'Ανάβασις διὰ τὴν Β'	»	»	8.—	
3 » Κύρου Παιδεία	»	»	Γ' »	8.—
4 Δυσίου λόγοι	»	»	Γ' »	8.—
5 'Ισοκράτους πρὸς Δημ., Εἰσαγ.	»	»	Γ' »	8.—
6 'Ισοκράτους » Νικοκλ., Εἰρήν.»	»	»	Γ' »	8.—
7 Δημοσθένους 'Ολυνθιακοὶ	»	»	Δ' »	8.—
8 Δημοσθένους Φιλιππικοὶ διὰ τὴν Δ' καὶ Ε'	»	»	»	8.—